

UNIVERZA V MARIBORU
FAKULTETA ZA TURIZEM

Tomi Špindler

**VKLJUČEVANJE NARAVNE IN
KULTURNE DEDIŠČINE V
PRODUKTE TRAJNOSTNEGA
TURIZMA NA OBMOČJU PRLEKIJE**

Diplomsko delo univerzitetnega študija

Brežice, avgust 2015

UNIVERZA V MARIBORU
FAKULTETA ZA TURIZEM

Tomi Špindler

**VKLJUČEVANJE NARAVNE IN
KULTURNE DEDIŠČINE V
PRODUKTE TRAJNOSTNEGA
TURIZMA NA OBMOČJU PRLEKIJE**

Diplomsko delo univerzitetnega študija

Mentor:

doc. dr. Marko Koščak

Brežice, avgust 2015

IZJAVA O AVTORSTVU

diplomskega dela

Spodaj podpisan/a _____
Študent/ka _____
(študija), z vpisno številko _____,
sem avtor/ica diplomskega dela _____

S svojim podpisom zagotavljam da:

- je predloženo delo rezultat izključno mojega lastnega raziskovalnega dela;
- sem poskrbel/a, da so dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric, ki jih uporabljam v diplomskem delu, navedena oz. citirana v skladu z navodili Fakultete za turizem Univerze v Mariboru;
- sem poskrbel/a, da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric navedena v seznamu virov, ki je sestavni del diplomskega dela in je zapisan v skladu z navodili Fakultete za turizem Univerze v Mariboru;
- sem pridobil/a vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v diplomsko delo in sem to tudi jasno zapisal/a v diplomskem delu;
- se zavedam, da je plagiatstvo – predstavljanje tujih del, bodisi v obliki citata bodisi v obliki skoraj dobesednega parafraziranja bodisi v grafični obliki, s katerim so tuje misli oz. ideje predstavljene kot moje lastne – kaznivo po zakonu (Zakon o avtorskih in sorodnih pravicah, Uradni list RS št. 21/95), prekršek pa podleže tudi ukrepom Fakultete za turizem Univerze v Mariboru v skladu z njenimi pravili;
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatstvo lahko predstavlja za predloženo delo in za moj status na Fakulteti za turizem Univerze v Mariboru.

V Brežicah, dne _____

Podpis avtorja/ice: _____

Zahvala

Iskreno se zahvaljujem svojemu mentorju doc. dr. Marku Koščaku za vse njegove nasvete, strokovno pomoč in usmerjanje pri nastajanju te diplomske naloge. Zahvalo namenjam tudi g. Andreju Vršiču, ki je s svojim znanjem in izkušnjami na področju turizma v Prlekiji pripomogel k izdelavi diplomske naloge. Posebna zahvala pa gre moji družini, ki mi je skozi celotni študij stala ob strani, me podpirala in me usmerjala po pravi poti.

VKLJUČEVANJE NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE V PRODUKTE TRAJNOSTNEGA TURIZMA NA OBMOČJU PRLEKIJE

Turizem predstavlja pomembno gospodarsko dejavnost na območju Prlekije. V sklopu diplomske naloge so opredeljena načela trajnostnega turizma, ki so temelj za ustvarjanje na naravi temelječih turističnih produktov. Prlekija je v diplomski nalogi opredeljena kot območje enajstih občin. Predstavljena je turistična dejavnost na tem območju, kjer lahko najdemo bogato naravno in kulturno dediščino v bližini že uveljavljenih turističnih destinacij. V diplomski nalogi je v obliki seznama predstavljena nepremična kulturna dediščina, ki zajema stavbno dediščino, memorialno dediščino, vrtnoarhitekturno dediščino, naselbinsko dediščino in kulturno krajino. Posebej pa so predstavljeni muzeji, ki v veliki meri hranijo in predstavljajo premično in živo kulturno dediščino Prlekije. Seznam naravne dediščine zajema naravne vrednote, območja Natura 2000 in zavarovana območja Prlekije. Predstavljen je tudi kritični pogled na turizem v Prlekiji v obliki SWOT analize. S pomočjo seznama naravne in kulturne dediščine so izdelani novi turistični produkti, ki povezujejo bogato dediščino Prlekije.

Ključne beseda: turizem, Prlekija, naravna dediščina, kulturna dediščina.

INTEGRATION OF NATURAL AND CULTURAL HERITAGE IN THE PRODUCTS OF SUSTAINABLE TOURISM IN THE AREA OF PRLEKIJA

Tourism is an important economic activity in the area of Prlekija. The diploma thesis defines the principles of sustainable tourism, which are a foundation for creation of nature-based tourism products. In this thesis Prlekija is defined as an area of eleven municipalities. The thesis presents tourist activity in the area where we can find rich natural and cultural heritage in the vicinity of established tourist destinations. The immovable cultural heritage, which includes architectural heritage, memorial heritage, garden-architectural heritage, settlement heritage and cultural landscape, is presented in form of a list. Museums, which largely store and represent movable and living heritage of Prlekija, are also presented in this thesis. List of natural heritage covers natural values, areas of Natura 2000 and protected areas of Prlekija. A critical look at tourism in Prlekija in the form of a SWOT analysis is also presented in the thesis. With the list of natural and cultural heritage, we have made new tourism products that connect rich heritage of Prlekija region.

Key words: tourism, Prlekija, natural heritage, cultural heritage.

KAZALO VSEBINE

UVOD.....	1
1 OPREDELITEV NAČEL TRAJNOSTNEGA TURIZMA.....	3
1.1 Pomen dediščine v turistični ponudbi	8
2 PREDSTAVITEV OBMOČJA PRLEKIJE.....	9
3 TURIZEM V PRLEKIJI.....	13
3.1 Turizem v številkah.....	13
3.2 Turistični potencial reke Mure	15
3.3 Gastronomske značilnosti Prlekije.....	16
3.4 Zdraviliški turizem	16
3.4.1 Zdravilišče Radenci	17
3.4.2 Terme Banovci.....	17
3.4.3 Bioterme Mala Nedelja	18
4 KULTURNA DEDIŠČINA PRLEKIJE	19
4.1 Nepremična kulturna dediščina Prlekije	20
4.1.1 Arheološka dediščina.....	20
4.1.2 Profana stavbna dediščina.....	21
4.1.3 Sakralna stavbna dediščina	24
4.1.4 Sakralno profana stavbna dediščina.....	25
4.1.5 Memorialna dediščina.....	26
4.1.6 Vrtnoarhitekturna dediščina.....	27
4.1.7 Naselbinska dediščina.....	28
4.1.8 Kulturna krajina	31
4.2 Muzeji na območju Prlekije	32
4.2.1 Gornja Radgona	32
4.2.2 Ljutomer.....	33
4.2.3 Ormož	37
4.2.4 Radenci	37

4.2.5	Razkrižje	38
4.2.6	Sveti Jurij	39
4.2.7	Veržej	39
4.2.8	Središče ob Dravi	40
4.2.9	Sveti Tomaž	41
4.3	Prireditve v Prlekiji	41
5	NARAVNA DEDIŠČINA PRLEKIJE	42
5.1	Naravne vrednote	42
5.2	NATURA 2000	44
5.3	Zavarovana območja	45
6	VKLJUČEVANJE NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE V TURISTIČNO PONUDBO	46
6.1	Primeri vključevanja naravne in kulturne dediščine v turistično ponudbo na območju Prlekije	46
6.2	Kritični pogled na turistično ponudbo v Prlekiji	49
7	SWOT ANALIZA	51
8	PREDLOGI NOVIH TURISTIČNIH PRODUKTOV	59
8.1	Rožmarinkina pot od sonca do vina	59
8.2	Na sledi kasaču Tinku	62
8.3	Od soda do soda	64
8.4	Kolesarska pot treh jezer	67
	ZAKLJUČEK	70
	LITERATURA	72

KAZALO SLIK

Slika 1: Trajnostni turizem	7
Slika 2: Prikaz občin Prlekije.....	10
Slika 3: Prleško narečje.....	12
Slika 4: Kolesarsko pohodniški most.....	15
Slika 5: Grad Gornja Radgona.....	22
Slika 6: Aleja velikih	29
Slika 7: Glavni trg Ljutomer	30
Slika 8: Grajska pristava Ormož.....	31
Slika 9: Domačija Petra Dajnka.....	33
Slika 10: Muzej Ljutomerski kasač	36
Slika 11: Prazgodovinska naselbina Razkrižje	38
Slika 12: Rokodelska delavnica	40
Slika 13: Oče panonskih hrastov	47
Slika 14: Jeruzalem.....	48
Slika 15: Kolesarska pot treh jezer	67

KAZALO TABEL

Tabela 1: Občine Prlekije	10
Tabela 2: Arheološka dediščina.....	20
Tabela 3: Profana stavbna dediščina.....	21
Tabela 4: Sakralna stavbna dediščina	25
Tabela 5: Sakralno profana stavbna dediščina.....	25
Tabela 6: Memorialna dediščina.....	26
Tabela 7: Vrtnoarhitekturna dediščina.....	27
Tabela 8: Naselbinska dediščina.....	28
Tabela 9: Kulturna krajina	32

SEZNAM KRATIC

UNWTO – United Nations Environment Programme & World Tourism Organization

STO – Slovenska turistična organizacija

GURS – Geodetska uprava Republike Slovenije

SURS – Statistični urad Republike Slovenije

DUO – Domače in umetnostne obrti

Ur.l. – Uradni list

RS – Republika Slovenija

ZVKD – Zavod za varstvo kulturne dediščine

ZRSVN – Zavod Republike Slovenije za varstvo narave

TIC – Turistično informativni center

ZRS – Znanstveno raziskovalno središče

RDO – Regionalna destinacijska organizacija

LTO – Lokalna turistična organizacija

TKD – Turistično kulturno društvo

TD – Turistično društvo

NOB – Narodnoosvobodilni boj

ARSO – Agencija Republike Slovenije za okolje

ČD – Čebelarsko društvo

d.d. – delniška družba

št. – številka

str. – stran

ha – hektar

itd. – in tako dalje

npr. – na primer

oz. – oziroma

UVOD

Opredelitev oz. opis problema, ki je predmet diplomskega dela

Prlekija trenutno predstavlja še ne dovolj izkoriščen turistični potencial Slovenije in sedaj je pravi čas, da začne razmišljati o svoji posebnosti in jo zaobjame v enotno zgodbo celotne destinacije. Prlekija bo s tem postala bolj turistično prepoznavna in obiskana pokrajina. Da bo do tega prišlo, je potrebno vložiti veliko truda na vseh področjih, od ustvarjanja novih produktov do promocije same destinacije. Ob tem razvoju in načrtih zanj pa ne smemo pozabiti na načela trajnostnega razvoja turizma, saj se bo le s tem lahko doseglo, da bodo od te pokrajine in njenih turističnih potencialov lahko imele koristi tudi prihodnje generacije.

Trajnostni turizem ima na območju Prlekije velik razvojni potencial, saj lahko tu najdemo bogato naravno in kulturno dediščino, in to v bližini nekaterih že uveljavljenih turističnih destinacij. Območje Prlekije ima predvsem zaradi svojih naravnih in kulturnih danosti velike priložnosti za razvoj kakovostne turistične ponudbe, ki lahko služi kot atraktivna dopolnilna turistična ponudba hotelskim gostom, ki pridejo v severovzhodni konec Slovenije oziroma v sosednjo Avstrijo. Pri tem pa prav gotovo lahko predstavlja dodano vrednost turističnim ponudnikom na območju Prlekije.

Določitev ciljev, namena in poti za reševanje problema

Skozi diplomsko nalogo bomo ugotovili možnosti vključevanja naravne in kulturne dediščine v produkte trajnostnega turizma na območju Prlekije. Zbrali bomo podatke o naravni in kulturni dediščini na območju Prlekije in s tem pripravili osnovo za sestavo novih turističnih produktov z vključevanjem dediščine v čim večji meri. Zgodbe v turizmu so učinkovito orodje, ki pomaga pri razvoju in trženju turistične destinacije, ponudnikov in produktov. Destinacija Prlekije že razpolaga z nekaterimi zgodbami, ki pa še niso v zadostni meri vključene v turistične produkte. Na podlagi zgodb bomo ustvarili nove turistične produkte, ki bodo med drugim vključevali naravno in kulturno dediščino na tem območju.

Predstavitev okolja

Pri izdelavi diplomske naloge smo se osredotočili na občine, ki so vključene v Območni razvojni program Prlekija 2015–2020. Ta program zajema 11 občin, ki spadajo pod 3 upravne enote. Upravna enota Gornja Radgona pokriva občine Apače, Gornja Radgona, Sveti Jurij ob Ščavnici in Radenci. Upravna enota Ljutomer zajema občine Križevci pri Ljutomeru, Veržej, Ljutomer in Razkrižje. Upravna enota Ormož pokriva občine Ormož, Središče ob Dravi in Sveti Tomaž.

Predpostavke in omejitve diplomskega dela

Predpostavljamo, da se na območju Prlekije nahaja veliko število enot naravne in kulturne dediščine, ki še ni vključena v turistične produkte.

Predpostavljamo tudi, da destinacija razpolaga z določenimi zgodbami, ki se navezujejo na posamezna območja in kraje, vendar te zgodbe ne predstavljajo nekega zaokroženega turističnega produkta.

Najbolj verjetne omejitve, ki bi se skozi pripravo diplomske naloge lahko pojavile, so omejen dostop do podatkov, primanjkovanje literature ter nepripravljenost odgovornih oseb na lokacijah za razgovore in sodelovanje.

Predvidene metode diplomskega dela

V začetnem delu diplomske naloge bo prevladovala metoda deskripcije oz. opisovanja. Nato bosta sledili metodi analize in sinteze, saj bomo analizirali naravno in kulturno dediščino na obravnavanem območju ter ustvarili seznam enot naravne in kulturne dediščine. S pomočjo pridobljenega seznama bomo nato ustvarili nove turistične produkte.

1 OPREDELITEV NAČEL TRAJNOSTNEGA TURIZMA

United Nations Environment Programme & World Tourism Organization (UNWTO) opredeljuje turizem kot družbeni, kulturni in gospodarski pojav, ki vključuje gibanje oseb v državah ali krajih zunaj svojega običajnega okolja zaradi osebnih ali poslovnih namenov. Ti ljudje se imenujejo obiskovalci. To so lahko bodisi turisti ali izletniki, rezidenti ali nerezidenti (UNWTO, 2015).

UNWTO opredeljuje trajnostni turizem kot turizem, ki v celoti upošteva svoje sedanje in prihodnje gospodarske, socialne in okoljske vplive. Obenem pa zadovoljuje potrebe obiskovalcev, industrije, okolja in gostiteljske skupnosti. Trajnostni turizem torej optimalno uporablja okoljske vire, ki predstavljajo ključni element pri razvoju turizma, ohranja bistvene ekološke procese in pomaga pri ohranjanju naravne dediščine in biotske raznovrstnosti. Obenem trajnostni turizem spoštuje družbeno-kulturno avtentičnost gostiteljske skupnosti, ohranja kulturno dediščino in tradicionalne vrednote gostiteljske skupnosti ter prispeva k medkulturnemu razumevanju. Trajnostni turizem zagotavlja uspešne in dolgoročne gospodarske dejavnosti, ki posledično zagotavljajo socialne in ekonomske koristi. Te koristi bi naj bile pravično razporejene med vse deležnike. Tak turizem pozitivno vpliva tudi na stalno zaposlitev in priložnosti za zaslužek gostiteljski skupnosti ter prispeva k zmanjšanju revščine. Trajnostni turizem mora ohraniti visoko stopnjo zadovoljstva turistov in zagotoviti pomembno izkušnjo za turiste, krepiti njihovo zavest o vprašanih trajnosti in spodbujati prakso trajnostnega turizma med njimi. Trajnostni razvoj turizma zahteva informirano sodelovanje vseh ustreznih zainteresiranih strani, kot tudi močno politično vodstvo za zagotavljanje široke udeležbe in doseganje soglasij. Doseganje trajnostnega turizma je nenehen proces in zahteva stalno spremljanje vplivov, uvajanje potrebnih preventivnih in/ali korektivnih ukrepov, kadar je to potrebno (UNWTO, 2005, str. 11-12).

Slovenska turistična organizacija (STO) navaja štiri stebre trajnostnega razvoja turizma. Prvi je gospodarski steber, katerega cilj je, da zagotovi konkurenčnost in sposobnost preživetja turističnih destinacij in podjetij, da se lahko razvijajo še naprej in dolgoročno prinašajo koristi (STO, 2010, str. 9).

Cilj okoljskega stebra je ohraniti in krepiti kakovost pokrajine ter zavarovati in ohranjati naravna območja, habitate in prosto živeče rastline in živali. Za uresničitev tega cilja je potrebno minimalizirati onesnaženost zraka, vode in zemlje ter čimbolj zmanjšati količino odpadkov, ki jih ustvarjajo turistična podjetja in obiskovalci. Tretji steber trajnostnega razvoja turizma je družbeno-kulturni, pri katerem je v ospredju ohranjanje in izboljševanje kakovosti življenja v lokalnih skupnostih. V zadnjem obdobju pa se tem trem stebrom dodaja še podnebni steber trajnostnega razvoja turizma, katerega cilj je zmanjšati vplive turizma na podnebje in povečati prilagajanje turizma podnebnim spremembam (STO, 2010, str. 9).

UNWTO navaja tri dimenzije ali stebre trajnostnega razvoja:

- Gospodarski steber pomeni ustvarjanje blaginje na različnih ravneh družbe in reševanje stroškovne učinkovitosti vseh gospodarskih dejavnosti. Ključna je sposobnost preživetja podjetij in dejavnosti ter njihova sposobnost, da se ohranijo na dolgi rok.
- Družbeni steber pomeni, da trajnostni razvoj spoštuje človekove pravice in enake možnosti za vse v družbi. To zahteva pravično porazdelitev koristi, s poudarkom na zmanjševanju revščine. Poudarek je na lokalnih skupnostih, ohranjanju in krepitvi njihovih sistemov življenjske podpore, prepoznavanju in spoštovanju različnih kultur in izogibanju kakršni koli obliki izkoriščanja.
- Okoljski steber zajema ohranjanje in upravljanje z viri, zlasti tistimi, ki niso obnovljivi ali so dragoceni v smislu podpore življenja. To zahteva ukrepe za zmanjšanje onesnaževanja zraka, zemlje in vode ter za ohranjanje biološke raznovrstnosti in naravne dediščine (UNWTO, 2005, str. 9).

Ritchie in Crouch omenjata štiri primarne stebre trajnostnega razvoja. Ti stebri so ekološki, gospodarski, družbeno-kulturni in politični oz. upravljavski. Pri uresničevanju ekološke trajnosti bi se moral turizem izogniti poenostavljenim predpostavkam o tem, kaj pomeni okolju prijazen turizem. Ekoturisti so tisti, ki obišejo in doživijo posebna, prvinska in pogosto oddaljena okolja, vendar minimalizirajo svoj vpliv in pustijo malo sledi svojega obiska. Uspešno gospodarstvo omogoča državi, regiji ali mestu izboljševanje kakovosti življenja. Tako mora biti tudi vsaka turistična strategija sposobna izpolniti gospodarske potrebe in želje prebivalcev na dolgi rok. Kakovost življenja na destinaciji ni odvisna le od gospodarske blaginje.

Uspešnost socialnih in kulturnih sistemov ter institucij pomaga ustvariti okolje, v katerem prebivalci najdejo zadovoljstvo in se počutijo dobro. Politična trajnost se redko pojavlja kot steber trajnostnega razvoja. Lahko bi mislili, da če je strategija razvoja turizma na destinaciji ekološko, gospodarsko in socialno-kulturno trajnostna, potem je tudi politično sprejemljiva. Vendar je pogosto le malo soglasja ali dogovora o tem, kako kdo določa trajnost, in posledično je veliko prostora za nesoglasja. Pogosto gre za filozofsko vprašanje, ki pa ustvarja veliko politično razpravo (Ritchie in Crouch, 2003, str. 44-46).

UNWTO je opredelil 12 ciljev trajnostnega turizma:

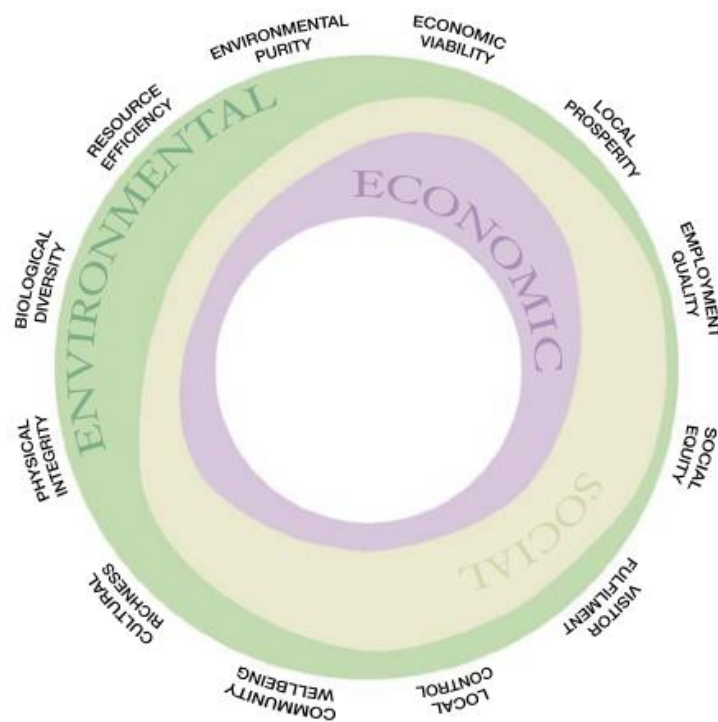
- **SPOSOBNOST EKONOMSKEGA PREŽIVETJA** (economic viability). Pri tem cilju je pomembno zagotavljanje konkurenčnosti in sposobnosti preživetja turističnih destinacij in podjetij, da se lahko še naprej razvijajo in prinašajo koristi na dolgi rok.
- **LOKALNA BLAGINJA** (local prosperity). Za krepitev blaginje destinacije gostiteljice je potrebno maksimizirati doprinos turizma.
- **KAKOVOST ZAPOSLOTITVE** (employment quality). Prizadevati si je potrebno za krepitev števila in kakovosti delovnih mest, ki jih v kraju ustvarja in podpira turizem. To vključuje tudi zagotavljanje primerne višine plačila in ustreznih pogojev za delo, brez diskriminacije na osnovi spola, rase, invalidnosti ali česa drugega.
- **SOCIALNA PRAVIČNOST** (social equality). Ekonomske in socialne koristi turizma morajo biti široko in pošteno razdeljene po vsej skupnosti, kjer se turizem odvija. Ta cilj vključuje tudi krepitev priložnosti, prihodkov in storitev, namenjenim socialno ogroženim skupinam.
- **ZADOVOLJSTVO OBISKOVALCEV** (visitor fulfilment). Obiskovalcem je potrebno zagotoviti varne in izpopolnjujoče izkušnje, ki so na voljo vsem, brez diskriminacije na osnovi spola, rase, invalidnosti ali česa drugega.
- **LOKALNI NADZOR** (local control). Pomembno je vključevanje in krepitev vloge lokalnih skupnosti v načrtovanju, upravljanju in odločanju o nadaljnjem upravljanju in razvoju turizma v njihovem okolju. Obenem je pomembno, da poteka partnersko dogovarjanje vseh ključnih deležnikov.
- **BLAGOSTANJE SKUPNOSTI** (community wellbeing). V okviru tega cilja se je potrebno izogibati vsaki obliki izkoriščanja ali slabšanja socialnih razmer.

Pomembno je ohranjati in izboljševati kakovost življenja v lokalnih skupnostih, krepiti socialne strukture in dostop do virov, storitev in sistemov življenjskega pomena.

- **KULTURNO BOGASTVO** (cultural richness). Spoštovati in krepiti je potrebno kulturno in zgodovinsko dediščino, tradicijo in različnosti skupnosti gostiteljice.
- **FIZIČNA INTEGRITETA** (physical integrity). Prizadevati si je potrebno za ohranitev in krepitev kakovosti krajinske krajine, tako mestne kot podeželske. Obenem je potrebno preprečevati fizično in vizualno slabšanje okolja.
- **BIOTSKA RAZNOVRSTNOST** (biological diversity). Glavna naloga pri uresničevanju tega cilja je zavarovanje in ohranjanje naravnih območij, habitatov in prosto živečih rastlin in živali ter pri tem čimbolj zmanjšati negativne vplive na njih.
- **UČINKOVITOST VIROV** (resource efficiency). Minimalizirati je potrebno porabo redkih in neobnovljivih virov pri razvoju in delovanju turističnih storitev.
- **ČISTOST OKOLJA** (environmental purity). Čimbolj je potrebno zmanjšati onesnaženost zraka, vode in zemlje ter količine odpadkov, ki jih ustvarjajo turistična podjetja in obiskovalci (UNWTO, 2005, str. 18-19).

Mnogi izmed ciljev se nanašajo na kombinacijo gospodarskih (economic), družbenih (social) in okoljskih (environmental) vprašanj in vplivov. Iz Slike 1 je razvidno, da se čistost okolja, učinkovitost virov, biotska raznovrstnost in fizična integriteta najbolj nanašajo na ohranjanje kakovosti okolja. Sposobnost lokalnega preživetja in lokalna blaginja se v največji meri nanašata na gospodarski steber trajnostnega razvoja. Izrazito družbena cilja pa sta kakovost zaposlitve in socialna pravičnost.

Slika 1: Trajnostni turizem

Vir: UNWTO, 2005, str. 20.

Komisija evropskih skupnosti je zapisala, da je trajnostno upravljanje z destinacijami ključno za razvoj turizma. To dosežemo zlasti z učinkovitim prostorskim planiranjem in učinkovito rabo zemljišč. Ravno tako je pomemben učinkovit nadzor razvoja ter naložbe v infrastrukturo in storitve. S trajnostnim gospodarjenjem se lahko dolgoročno poveča gospodarska učinkovitost in konkurenčnost posameznih destinacij. Da se to uresniči, je potrebna podpora in sodelovanje vseh regionalnih in lokalnih deležnikov ter učinkovita struktura za spodbujanje partnerstva in učinkovitega vodenja (Komisija evropskih skupnosti, 2007, str. 5).

Trajnostni turizem ne pomeni, da se lahko izvaja le na naravnih področjih. Principe in prakse trajnostnega turizma lahko uporabimo v vseh oblikah turizma ter v vseh vrstah destinacij. Lahko torej gre za nišne produkte ali za bolj masovni turizem. Trajnostni razvoj pa je še posebej pomemben v bližini zavarovanih območij, kjer lahko s trajnostnimi pristopi v povezavi z naravo še povečamo konkurenčne prednosti destinacije (STO, 2010, str. 9).

1.1 Pomen dediščine v turistični ponudbi

Šmid Hribar pravi, da med dediščino štejemo različne stvari okoli nas. Dediščina je lahko snovna ali nesnovna, lahko so to deli narave ali plod človekovega dela in ustvarjalnosti (Šmid Hribar, 2014).

Vse te elemente zajema dediščinski turizem, ki s pomočjo dediščine pripomore k ustvarjanju edinstvene destinacije in je s tem ključ za privabljanje obiskovalcev. Dediščina ima tudi povezovalno vlogo. Enako oz. podobno dediščino si lahko deli več krajev, občin ali regij. S povezovanjem krajev s podobno dediščino lahko nastanejo novi atraktivni turistični produkti, ki se ne omejujejo z umetno vzpostavljenimi mejami krajev, občin ali držav (Michigan State University, 2015).

Odnos med turizmom in dediščino nekega območja ima velik pomen. S turizmom lahko prispevamo k večanju ozaveščenosti in prizadevanju za ohranitev dediščine. Kakovost naravne in kulturne dediščine pa je po drugi strani prav tako pomembna za ustvarjanje gospodarske blaginje s pomočjo turizma. Obenem stopnja ohranitve dediščine vpliva na kakovost življenja v lokalnih skupnostih ter izkušnje obiskovalcev (Komisija evropskih skupnosti, 2007, str. 16).

Komisija evropskih skupnosti v Ukrepih za trajnostnejši evropski turizem navaja naravne in kulturne dobrine, ki so pomembne za turizem (Komisija evropskih skupnosti, 2007, str. 16). To so:

- kakovost in raznolikost naravnih krajin;
- kulturne krajine, ki jih je ustvaril človek in s katerimi je Evropa še zlasti bogata;
- posamezni kraji zgodovinske in kulturne dediščine;
- biotska raznovrstnost – rastlinstvo in živalstvo, tako kopno kot morsko;
- bivalna kultura in krajevne posebnosti – umetnost, obrt, kuhinja, jezik – dogodki in festivali.

Primožič ugotavlja, da sta ohranjanje in valorizacija dediščine primarna potenciala trajnostnega turizma in največji konkurenčni prednosti slovenskega in evropskega turizma na globalnem turističnem trgu (Primožič, 2010).

2 PREDSTAVITEV OBMOČJA PRLEKIJE

Pot skozi Prlekijo vodi po gričih južnega dela Slovenskih goric in se spusti v bogat rodovitni ravninski svet vse do reke Mure. Svet med Muro in Dravo slovi po podobi skrbno negovane kulturne krajine. Prlekija je od nekdanje naklonjena konjereji, prepoznavna je po termalnih vrelcih, klopotcih na 4 vetrnice, tipičnih obcestnih križih, štokljah, izjemni kulinariki in bučnem olju ter srčnih, gostoljubnih ljudeh. Središče Prlekije predstavlja mesto Ljutomer, za katerega lahko rečemo, da je taborsko, kasaško, filmsko mesto ter srce Prlekije (Občina Ljutomer 1, 2015a).

Po podatkih Območnega razvojnega programa je Prlekija označba za vzhodni del Slovenskih goric in sveta Mure in Drave. Prlekija se razteza na območju Apaškega in Murskega polja, vinorodnih Ljutomersko-Ormoških in Radgonsko-Kapelskih goric, Ščavniške doline, osrednjih Slovenskih goric med Pesnico in Ščavnico, spodnje Pesniške doline, Ptujskih goric in Ptujsko-Ormoškega polja. Prlekija je kulturno, jezikovno in zgodovinsko zaokroženo in homogeno območje, razdeljeno med dve statistični regiji. To sta Pomurje in Podravje (Javna razvojna agencija Občine Ormož, Prleška razvojna agencija, PORA Gornja Radgona, 2013, str. 12).

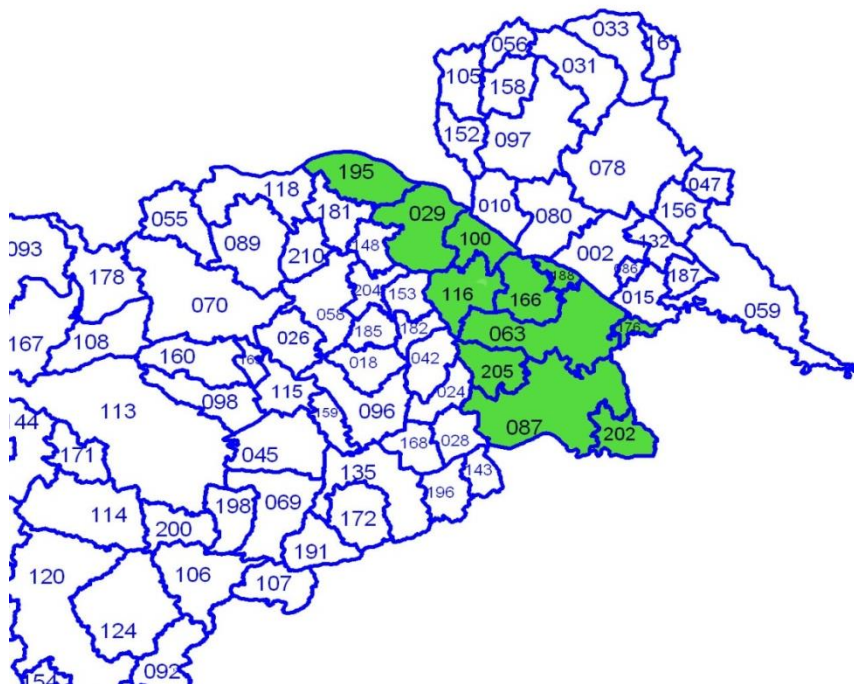
Območni razvojni program zajema 11 občin, ki spadajo pod 3 upravne enote. Tabela 1 prikazuje posamezne občine, njihovo površino in število prebivalcev. Upravna enota Gornja Radgona pokriva občine Apače, Gornja Radgona, Sveti Jurij ob Ščavnici in Radenci. Upravna enota Ljutomer zajema občine Križevci pri Ljutomeru, Veržej, Ljutomer in Razkrižje. Upravna enota Ormož pokriva občine Ormož, Središče ob Dravi in Sveti Tomaž (Slika 2).

Tabela 1: Občine Prlekije

OBČINA	POVRŠINA (km ²)	ŠT. PREBIVALCEV
Apače	53,5	3605
Gornja Radgona	74,6	8522
Križevci	46,2	3724
Ljutomer	107,2	11580
Ormož	141,6	12424
Radenci	34,1	5233
Razkrižje	9,8	1286
Središče ob Dravi	32,7	2062
Sveti Jurij ob Ščavnici	51,3	2883
Sveti Tomaž	38,1	2074
Veržej	12,00	1280
SKUPAJ	601,1	54673

Vir: SURS, 2014

Slika 2: Prikaz občin Prlekije

Vir: SURS, GURS, 2015

Območje opredeljujeta dva tipa krajine:

- **Nižinski deli med Muro, Dravo in ob Ščavnici**

Nižinski deli Prlekije zajemajo Spodnje Dravsko polje, Mursko polje, Radensko polje in Apaško polje. Za svet ob prleških rekah je značilno, da je zelo raznolik. Območje ob Muri je biotsko izjemno bogato, prepleteno z mrtvimi rokavi in je polno mokrišč. Podobno velja tudi za spodnji del Drave v bližini Središča ob Dravi. Naselja so se oblikovala po ravninskih potokih. Obrobna in odmaknjena naselja ob južnem delu Slovenskih goric so ohranila nekdanjo podobo. Pogled z goric na nižinski del daje vtis močne gozdnatosti in krajinske pestrosti (Javna razvojna agencija Občine Ormož, Prleška razvojna agencija, PORA Gornja Radgona, 2013, str. 12-13).

- **Severovzhodni del Slovenskih goric**

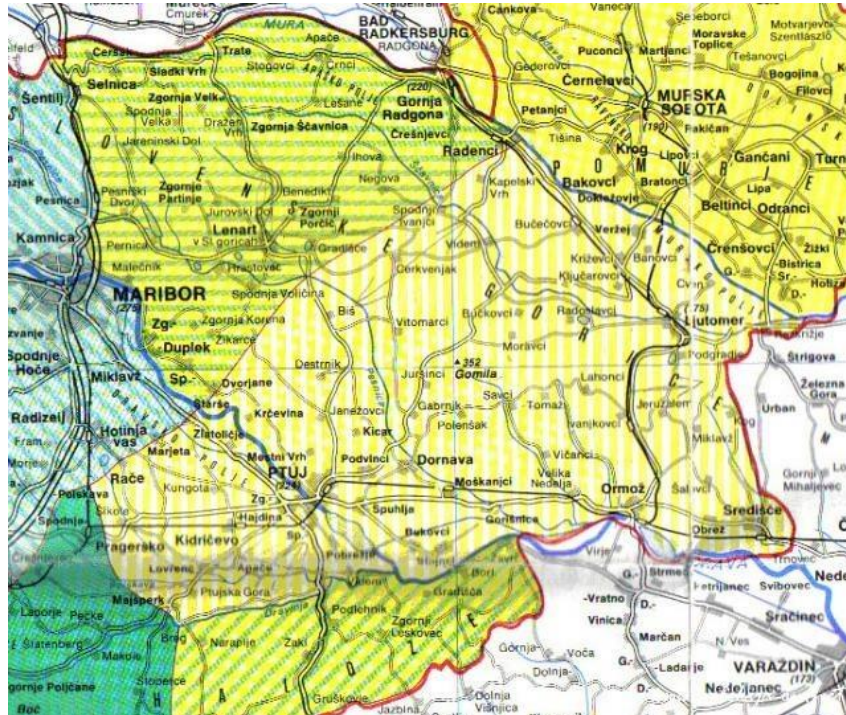
To krajino označujejo predvsem vinogradi, ki so vplivali na naselitev po razloženih slemenih. Domačije v večini obkrožajo sadovnjaki, pod njimi so vinogradi in nato njive, na dnu pa travniki. Travniki so ponekod še obdani z mejami, v katerih prevladujejo jelše in vrbe. Strme osojne lege in temne doline pa zarašča gozd (Javna razvojna agencija Občine Ormož, Prleška razvojna agencija, PORA Gornja Radgona, 2013, str. 13).

Območje Prlekije nima skupnega upravnega in političnega središča. Tri mesta Gornja Radgona, Ljutomer in Ormož predstavljajo urbani del Prlekije, za ostali del z izjemo Radencev pa je značilen podeželski značaj. Nobeno od treh upravnih središč nima statusa mestne občine. Večja središča torej ležijo izven območja Prlekije (Javna razvojna agencija Občine Ormož, Prleška razvojna agencija, PORA Gornja Radgona, 2013, str. 13).

Anton Trstenjak opredeljuje Prlekijo kot pokrajino Slovenskih goric med Muro in Dravo, in sega na jugu do hrvaške meje, na severu pa delno čez črto, ki veže Radgono s Ptujem. Na tem mestu je bila v srednjem veku meja med nemško Karantanijo in slovensko Panonijo. Iz tega razloga je še danes razlika v narečju in tudi v čistosti slovenskega jezika (Trstenjak, 1992, str. 5).

Za razliko od Območnega razvojnega programa, kjer meje Prlekije potekajo po občinskih mejah enajstih občin, pa lahko območje Prlekije definiramo tudi kot območje prleškega narečja (Slika 3).

Slika 3: Prleško narečje

Vir: Prlekija-on.net 1, 2015

Rudolf Kolarič je zapisal, da pod prleškim narečjem razumemo vse govore, ki se govorijo na območju od Radencev do izliva Ščavnice v Muro. Nato vodi črta po slovensko-medmurski meji do Drave, nadaljuje se po Dravi do izliva Dravinje. Meja nato poteka po Dravinji do Lešja, od tam čez Medvece prek Pragerskega do Rač. Nato črta vodi na vzhod preko Šentjanža na desnem bregu Drave in Vurberka na levem bregu, do Biša ob Pesnici, Cogetincev in se nato zaključi v Radencih (Kolarič, 1968, str. 630).

3 TURIZEM V PRLEKIJI

Turizem kot ena izmed najperspektivnejših gospodarskih panog ima velik razvojni potencial tudi na območju Prlekije, kjer lahko najdemo bogato naravno in kulturno dediščino, in to v bližini že uveljavljenih turističnih destinacij. Tradicija vinogradništva in sadjarstva, gostoljubnost ljudi in ustrezna namestitvena infrastruktura so priložnosti, ki jih je potrebno izkoristiti in te dejavnike povezati v kakovostne integralne turistične produkte ter jih tržiti kot skupne produkte celotnega območja.

3.1 Turizem v številkah

Po podatkih Območnega razvojnega programa Prlekija 2014-2020 se je na obravnavanem območju leta 2013 nahajalo 51 turističnih nastanitvenih objektov, od tega:

- 6 hotelov in bungalovov;
- 9 gostišč;
- 14 turističnih kmetij;
- 7 sobodajalcev;
- 11 apartmajev;
- 2 počitniški hiši ter
- 2 kampa.

Ti nastanitveni objekti skupaj premorejo 858 sob in 1.581 ležišč. Največ ležišč je v občini Radenci, kjer jih je 704. Nato sledijo občine Ljutomer s 324 ležišči, Veržej z 222 in Ormož s 162 ležišči. Največ različnih vrst turističnih nastanitvenih objektov ima občina Ljutomer, in sicer 6. Od tega se največ ležišč nahaja v hotelih in bungalovih ter na turističnih kmetijah. Območje Prlekije je v letu 2011 obiskalo 113.086 turistov, od tega 73,6 % domačih in 26,4 % tujih. Območje beleži 293.025 nočitev, od tega 70,3 % domačih in 29,7 % tujih turistov. Največ nočitev beležijo v občini Radenci, in sicer 125.455, sledita pa občina Veržej s 114.549 nočitvami in občina Ljutomer z 39.900, kar skupaj predstavlja 95,5 % vseh nočitev na območju Prlekije. V teh občinah se nahajajo že uveljavljene turistične destinacije z razvitim zdraviliškim turizmom – Terme

Radenci, Terme Banovci in Bioterme Mala Nedelja (Javna razvojna agencija Občine Ormož, Prleška razvojna agencija, PORA Gornja Radgona, 2013, str. 23).

Po podatkih Statističnega urada Slovenije je leta 2014 občina Radenci zabeležila 132.705 nočitev, od tega je prenočilo 51 % domačih turistov in 49 % tujih. Občina Veržej je zabeležila 103.929 turistov, od tega je prenočilo 79,6 % domačih in 20,4 % tujih turistov. Kot tretja najbolj obiskana občina je občina Ljutomer zabeležila 32.785 nočitev, od tega je prenočilo 85,5 % domačih turistov in 14,5 % tujih (SURSTAT, 2015).

Kot podpora turizmu služi vodniška služba z 88 turističnimi vodniki, od tega je večina vodnikov z licenco za lokalno vodenje bodisi po občinah ali upravnih enotah, 14 vodnikov pa ima državno licenco. Na območju Prlekije deluje 7 turistično informativnih centrov, ki se nahajajo v krajih Gornja Radgona, Radenci, Ljutomer, Apače, Jeruzalem, Ormož in v Sveti Jurij ob Ščavnici. V Ljutomeru deluje še Lokalna turistična organizacija. Po območju deluje 41 turističnih društev, 3 planinska društva, 2 ribiški družini, lovska in športna društva, ki skrbijo za dodatno podporo turizmu na lokalni ravni (Javna razvojna agencija Občine Ormož, Prleška razvojna agencija, PORA Gornja Radgona, 2013, str. 23-24).

Zaradi raznolikosti reliefa ter ohranjene naravne dediščine je to območje zanimivo za razvoj zelenega oz. naravnega turizma in aktivnega preživljanja prostega časa. Skozi Prlekijo tako vodijo številne različne tematske poti, kot so vinske ceste, planinske poti, pešpoti, učne poti in kolesarske poti. Bogata kulturna dediščina ravno tako predstavlja pomemben element v turizmu. Na območju se nahajajo tri zgodovinsko pomembna mestna jedra in veliko kulturnih spomenikov, kot so muzeji, gradovi, cerkve, kapelice, kužna znamenja. Na območju Prlekije delujejo štiri večje vinske kleti z dolgoletno tradicijo, to so Radgonske gorice, Kapela, P&F Jeruzalem Ormož in Ljutomerčan. Vse se ponašajo z odlično kakovostjo vin. Poleg velikih vinskih kleti pa se na tem območju pojavlja tudi mnogo manjših vinogradnikov, ki dosegajo visoke rezultate na ocenjevanjih vin. Ob uspešnih vinogradnikih in kakovostnih vinih je Prlekija znana tudi po specifični domači kulinariki. Dodano vrednost pri ponudbi območja pa vsekakor predstavljajo tudi vinogradništva, mlini, oljarne ter sadjarstva. Turistične kmetije omogočajo obiskovalcem nakup avtohtonih izdelkov in možnost okušanja pristnih kulinaričnih dobrot. Za večjo prepoznavnost in obisk turističnih kmetij poskrbijo tudi

označene pohodniške in kolesarske poti, ki vodijo mimo teh domačij. Občine skozi celo leto organizirajo tudi večje prireditve, ki predstavljajo del turistične ponudbe. Te prireditve imajo tako športni, kulturni kot tudi zabavni značaj. Letno se na območju Prlekije zvrsti mnogo prireditev, ki so večinoma tradicionalne in se navezujejo na kulturno dediščino območja (Javna razvojna agencija Občine Ormož, Prleška razvojna agencija, PORA Gornja Radgona, 2013, str. 24).

3.2 Turistični potencial reke Mure

Mura izvira v Nizkih Turah v Avstriji, 1898 m nad morjem v pogorju Velikega Kleka (Grossglockner). Na svoji 444,44 km dolgi poti prečka še ozemlje Slovenije, Hrvaške in Madžarske, nakar se pri Legradu izliva v Dravo. Življenje ljudi ob reki in njihov odnos do nje sta bila v preteklosti povsem drugačna. S svojimi poplavami je Mura jemala dragoceno rodovitno zemljo in ogrožala življenje ljudi na tem območju, hkrati pa je s poplavami naravno gnojila izčrpano zemljo. Kljub svoji bogati kulturni zgodovini je svet ob Muri raziskovalce rastlinstva in živalstva privabil šele v zadnjih dveh desetletjih. Ob reki in njenem zaledju uspeva več kot 600 rastlinskih vrst, od teh ima več kot 50 vrst v flori Slovenije in sosednjih dežel poseben pomen, kar 35 pa jih je pri nas ogroženih. Mura z okolico predstavlja velik turistični potencial za to območje. Ob reki so tako nastale označene sprehajalne poti, ki obiskovalce poučijo o skrivnostih rastlinstva in živalstva, opozorijo na tipično avtohtono arhitekturo, obenem pa domačini radi postrežejo z regionalno prepoznavnimi kulinaričnimi specialitetami (Kikec, 2007, str. 31-37).

Slika 4: Kolesarsko pohodniški most

Slika 4 prikazuje kolesarsko pohodniški most preko Mure v Črncih, ki povezuje Slovenijo in Avstrijo. Most nudi možnost povezovanja pohodniških in kolesarskih poti ob Muri med obema državama.

V preteklosti, ko ni bilo toliko mostov čez Muro, so čez reko vozili številni brodovi. Tinekov brod, ki vozi na relaciji Mota – Gornja Bistrica, se uporablja za prevoz različnega tovora, in sicer osebnih vozil, traktorjev ter kolesarjev in pešcev. Brod pa predstavlja zanimivo izkušnjo tudi za turiste.

V Veržeju na Muri stoji edini panonski plavajoči mlin v Sloveniji in predstavlja pomemben spomenik slovenske dediščine. Mlin je lesen in postavljen na štirih stebrih ob bregu reke Mure. Vodno kolo je pritrjeno na dveh plavajočih čolnih iz železa (Center DUO 3, 2015c).

3.3 Gastronomske značilnosti Prlekije

Ljutomersko-Ormoške in Radgonsko-Kapelske gorice slovijo po vrhunskih vinih. Geografsko podobo Prlekije tvorijo štiri vinske turistične ceste: na vzhodu Jeruzalemska, na zahodu Srednje slovensko-goriška, na severu Radgonsko-Kapelska in na jugu Ormoška vinska cesta. Vinogradniška tradicija sega v Prlekiji vse do časov rimskega imperija, o čemer pričajo arheološke najdbe amfor, vrčev, kelihov in lončenih kozarcev. Prlekija pa ne slovi le po odličnih vinih, ampak je za to območje značilna tudi pristna prleška kulinarika, v kateri lahko gost uživa v številnih gostilnah po Prlekiji (Prlekija-on.net 2, 2015b).

3.4 Zdraviliški turizem

Ena izmed glavnih potencialov za razvoj zdraviliškega turizma v Prlekiji sta vroča termalna in osvežujoča mineralna voda, ki ju štejemo med naravne danosti Prlekije. Zdraviliški turizem omogoča dvig kvalitete življenja prebivalcev na obravnavanem območju. V Prlekiji so se razvila tri kopališča s termalno vodo, in sicer Zdravilišče Radenci, Terme Banovci in Bioterme Mala Nedelja.

3.4.1 Zdravilišče Radenci

Študent medicine Karl Henn je leta 1833 odkril radenske vrelce mineralne vode. Prve goste pa so v Zdravilišču Radenci sprejeli leta 1882. Od takrat se je mnogo stvari spremenilo in nadgradilo, mineralni vrelci pa vendarle ostajajo enako blagodejni za zdravje tudi danes. Zdravilišče Radenci ima več kot 130 let zdraviliške tradicije, obiskujejo ga gostje od blizu in daleč. Znano je po 4 naravnih zdravilnih dejavnikih: mineralna voda bogata z naravnim CO₂, zdravilno blato (peloid), več kot 250 sončnih dni na leto ter termomineralna voda. Zdravilišče obiskujejo tako bolniki z napotnico, ki jim jo predpiše njihov zdravnik, kot tudi posamezniki, ki si preprosto želijo med oddihom narediti nekaj za svoje zdravje. Zdravilišče Radenci se ponaša z dvema sodobno opremljenima hotelskima kompleksoma. Hotel Radin s štirimi zvezdicami je osrednji hotel zdravilišča, z veznim hodnikom pa je povezan s hotelom Izvir, s termalnim bazenskim delom ter zdravstvenim in wellness centrom. Radenci so ravno tako vsako leto prizorišče odlično obiskanega maratona Treh src. Maraton privabi veliko število ljudi iz Slovenije in tujine (Slovenia-terme.si, 2015).

3.4.2 Terme Banovci

Terme Banovci ležijo na območju, kjer se je pred milijoni let razlivalo Panonsko morje, danes pa tu najdemo številne termalne vrelce.

Osrednji del Term Banovci je Hotel Zeleni gaj. Ta manjši hotel je primeren tako za družine kot seniorje. Hotelsko naselje Zeleni gaj je sklop manjših hišic z dvoposteljnimi sobami s pogledom na razgibano prleško pokrajino. Gostje Kampa Sončni gaj lahko koristijo tudi storitve namenjene hotelskim gostom. Posebnost je ločen Nudistični kamp Sončni gaj, ki je prvi naturistični kamp ob termalni vodi v Evropi. Terme Banovci slovijo tudi po svojih animacijskih programih, ki so namenjeni predvsem družinskim počitnicam. Maskote banovski gusarji skupaj z otroki odkrivajo lokalne posebnosti in atrakcije vodnega parka, starši pa lahko uživajo v wellnesu in času zase. Banovci so lahko tudi izhodiščna točka za obisk znamenitosti in odkrivanje Prlekije. Vrelci termomineralne vode v Banovcih so bili povod za začetek razvoja turizma, s katerim danes živi cel kraj.

To se najlepše pokaže v predbožičnem času, ko domačini okrasijo svoje domove, gostje pa sodelujejo pri izboru najlepše urejenega (Sava Hotels and Resorts, 2015).

3.4.3 Bioterme Mala Nedelja

Hotel Bioterme je novost na turističnem zemljevidu Slovenije, ki s svojo usmerjenostjo k sonaravnemu bivanju ob nudenju kakovostnih storitev presega obstoječo ponudbo in postavlja nov standard na področju zelenega turizma, saj je to edini okoljsko prijazen hotel v severovzhodnem delu Slovenije. Sobe hotela Bioterme ponujajo vso udobje štiri zvezdičnega hotela, hkrati pa so energetske čiste, brez elektro smoga, opremljene z masivnim lesenim oljenim pohištvom, tla so obložena z voskanim lesenim podom in pobarvana z okolju prijaznimi barvami. Hotel je zgrajen po eko standardih in je energetsko samozadosten. V hotelu se nahaja restavracija z zdravo prehrano in biokotičkom ter vinoteka z bogatim izborom vin, v kateri lahko izvedejo tako skupinsko kot individualno degustacijo. Na voljo so konferenčni in večnamenski prostori, kjer se lahko izvedejo seminarji, poroke, rojstno-dnevne zabave in druga druženja. V prostorih hotela nudijo storitve kozmetičnega salona, zobne ambulante ter specializirane prodajalne z zdravili in medicinskimi pripomočki. Okolica Bioterm Mala Nedelja ponuja obilo možnosti za rekreacijo. Termalni park ponuja 2000 m² vodnih površin z enkratno zdravilno termalno vodo iz globine 2273 m s temperaturo od 27 do 38 stopinj C. Gostom je na voljo kotiček za sproščanje s Svetom savn, masažnimi saloni, fitnesi in solariji. V termalnem parku je tudi samopostrežna restavracija z bogatim izborom jedi in pijač (Slovenia.info 1, 2015a).

4 KULTURNA DEDIŠČINA PRLEKIJE

Zakon o varstvu kulturne dediščine (Ur.l. RS, št 16/2008) opredeljuje kulturno dediščino kot »dobrene, podedovane iz preteklosti, ki jih Slovenke in Slovenci, pripadnice in pripadniki italijanske in madžarske narodne skupnosti in romske skupnosti, ter drugi državljanke in državljani Republike Slovenije opredeljujejo kot odsev in izraz svojih vrednot, identitet, verskih in drugih prepričanj, znanj in tradicij. Dediščina vključuje vidike okolja, ki izhajajo iz medsebojnega vplivanja med ljudmi in prostorom skozi čas.«

Zavod za varstvo kulturne dediščine (ZVKD) opredeljuje kulturno dediščino kot »vire in dokaze človeške zgodovine in kulture, ne glede na njihov izvor, razvoj in ohranjenost (snovna, materialna dediščina), ter s tem povezane kulturne dobrine (nesnovna, nematerialna dediščina).« Neposredno vključevanje kulturne dediščine na področju vzgoje, posredovanja znanj in izkušenj preteklih obdobij ter krepitev samobitnosti naroda in kulturne istovetnosti je po podatkih Zavoda za varstvo kulturne dediščine osnovna funkcija kulturne dediščine. H kulturni dediščini prištevamo stavbno in arheološko dediščino, kulturno krajino, premično dediščino in zbirke, nacionalno bogastvo ter nesnovno dediščino (ZVKD, 2015).

V nadaljevanju je nepremična kulturna dediščina območja Prlekije razdeljena na arheološko dediščino, profano stavbno dediščino, sakralno stavbno dediščino, sakralno profano stavbno dediščino, vrtnoarhitekturno dediščino, naselbinsko dediščino in kulturno krajino. Vir podatkov o nepremični kulturni dediščini predstavlja Register nepremične kulturne dediščine (Ministrstvo za kulturo, 2015).

Premična dediščina in zbirke, ki zajemajo predmete človeškega in naravnega izvora na območju Prlekije, so po večini zbrani v muzejih in raznih zbirkah. Nematerialna dediščina Prlekije, ki zajema razna znanja, spretnosti, šege, navade in podobno pa se kaže predvsem skozi številne prireditve.

4.1 Nepremična kulturna dediščina Prlekije

4.1.1 Arheološka dediščina

Ministrstvo za kulturo opredeljuje arheološka dediščino kot »delno raziskana ali neraziskana arheološka najdišča oziroma vsi preostanki, predmeti ali kakršnikoli drugi sledovi človekovega obstoja, ki pričajo o preteklih obdobjih in o civilizacijah in ki so na površju zemlje, v zemeljskih plasteh oziroma na dnu vodotokov, jezer in morja, in so zanje izkopavanja in odkritja glavni vir ali eden od glavnih znanstvenih virov« (Ministrstvo za kulturo, 2007, str. 21).

Tabela 2: Arheološka dediščina

OBČINA	ŠT. ENOT
Apače	4
Gornja Radgona	25
Radenci	8
Veržej	2
Križevci	6
Sveti Jurij ob Ščavnici	14
Ljutomer	29
Sveti Tomaž	8
Ormož	36
Razkrižje	2
Središče ob Dravi	9

Vir: Ministrstvo za kulturo, 2015

Na obravnavanem območju Prlekije se nahaja 143 nepremičnih enot arheološke dediščine (Tabela 2). Največ teh enot najdemo v občinah Ormož, Ljutomer in Gornja Radgona. Izmed enot arheološke dediščine se na obravnavanem območju Prlekije v največjem številu pojavljajo gomilna grobišča, ki večinoma izhajajo iz rimske dobe ali iz prazgodovine. Gomila je kup nasute zemlje ali kamenja, ki pokriva enega ali več grobov. Nekatere gomile so vključene tudi v turistično ponudbo, saj mimo njih vodijo turistične poti.

Izmed arheološke dediščine se na obravnavanem območju nahajajo še ostanki temeljev rimskih stavb, rimskodobni nagrobniki, naselbine iz različnih zgodovinskih obdobj, ostanki rimskih cest, arheološka območja in najdišča s številnimi drobnimi najdbami ter ostanki stavb iz različnih zgodovinskih dob, med njimi so utrdba Atilov grad, stolp Goličan v Gajševcih, sledovi strelskega dvorca, Grad Cven (Priloga 1).

4.1.2 Profana stavbna dediščina

Po podatkih Ministrstva za kulturo so profana stavbna dediščina »posamezne stavbe, drugi grajeni objekti in naprave, skupine med seboj povezanih stavb, objektov in naprav, kjer je materializirana substanca nosilec kulturnih vrednot in kjer so te stavbe oziroma objekti po svoji prvotni oziroma zgodovinsko prevladujoči namembnosti (in ne glede na morebitno lastništvo verskih ustanov) bili namenjeni gospodarskim, stanovanjskim, komunalnim, izobraževalnim, kulturnim, upravnim, vojaškim, zdravstvenim in drugim socialnim dejavnostim« (Ministrstvo za kulturo, 2007, str. 21).

Tabela 3: Profana stavbna dediščina

OBCINA	ŠT. ENOT
Apače	17
Gornja Radgona	74
Radenci	34
Veržej	15
Križevci	32
Sveti Jurij ob Ščavnici	44
Ljutomer	113
Sveti Tomaž	19
Ormož	89
Razkrižje	5
Središče ob Dravi	12

Vir: Ministrstvo za kulturo, 2015

Med profano stavbno dediščino štejemo posvetne objekte ali vsakdanje objekte, ki niso sakralni. Takih objektov je na obravnavanem območju Prlekije 454 (Tabela 3). Največ objektov profane stavbne dediščine je v občinah Ljutomer, Ormož in Gornja Radgona.

Med profano stavbno dediščino na obravnavanem območju štejemo določene hiše, vile, domačije, zidanice, kleti, gradove, župnišča, kulturne domove, šole, mline, bolnišnico in ostale posvetne objekte (Priloga 2).

GRADOVI

Grad Gornja Radgona

Radgonski grad, ki se v zapisih prvič omenja v 12. stoletju, stoji na 265 metrov visokem griču. Sezidal ga je plemič Radigoj, ki je bil slovenskega rodu, in po njem so grad in kasneje trg in mesto dobili svoje ime. Prvi lastniki so bili grofje Spanheimi, nato pa so se lastniki ali upravitelji menjavali (TIC Radgona 1, 2015a).

Slika 5: Grad Gornja Radgona

Pred drugo svetovno vojno je bila v gradu meščanska šola, po vojni pa nižja gimnazija, osnovna šola in dom za ostarele. Grad je začel propadati, leta 1992 pa ga je z najemno pogodbo za 99 let prevzel poslovnež Milan Herzog in ga začel obnavljati (Chateau-Agata, 2015).

Grad, prikazan na Sliki 5, je danes gostom na voljo za ogled, prostori in okolica gradu pa nudijo pogoje za različna slavlja in prireditve.

Grad Negova

Grad Negova naj bi se razvil iz lesenega strelskega dvorca, ki je na tem mestu stal že v 11. oz. 12. stoletju. Grad je sestavljen iz treh delov. Stari grad, ki predstavlja najstarejši del, je iz 2. polovice 14. stoletja in še ni obnovljen. Po končanih bojih z Ogri, konec 15. stoletja, so ga dozidali in povečali. V notranjosti južnega trakta se nahaja 80 metrov globok studenec, ki sta ga po pripovedovanju izkopala dva, na smrt obsojena jetnika, in si na ta način prislužila svobodo. Stari grad so največ dozidavali med leti 1605 in 1617. Novi grad je leta 1615 dal zgraditi Maximilian von Trautmannsdorf. Grad je dobil sedanjo podobo leta 1633, ko je bilo urejeno tudi zunanje dvorišče. Predgradje predstavlja tretji del gradu. Na tem mestu je bilo urejeno gospodarsko poslopje z poznorenesančnimi portali in dvema stolpoma. Celoten grad je obdan z obzidjem in strelnimi linami (Grad Negova, 2015).

Grajski kompleks je primeren za poslovna srečanja, izobraževalno dejavnost, prireditve in organizacijo praznovanj ter porok. V sklopu grajskega kompleksa je urejen bogat zeliščni park (Kultprotur, 2015).

Grad Ormož

Grad so začeli graditi okoli leta 1278. Takrat je Rudolf Habsburški dovolil Frideriku Ptujskemu, da si na tem mestu postavi grad. Na začetku gradnje so postavili južni trakt kot trinadstropno utrjeno hišo, kmalu zatem pa so ji dodali veliko obzidano dvorišče. Na severovzhodnem vogalu so grad zavarovali z obrambnim stolpom, v njem pa v drugem nadstropju uredili grajsko kapelo, ki je še danes ohranjena (Ormož, 2015).

Grajski stolp predstavlja najstarejši del gradu. Je mogočen obrambni objekt saj ima v pritličju v povprečju do 3 metre debele zidove. Stolp je prvotno obsegal 5 etaž, ki jih je povezovalo stopnišče, segal pa je do današnje terase (Slovenia.info 2, 2015b).

Grad je bil od izumrtja Ptujskih gospodov v 15. stoletju last različnih plemiških družin. Danes se v grajskih prostorih nahajajo knjižnica, muzej, radio in turistično informativni center, služijo pa tudi za reprezentančne potrebe Občine Ormož. V gradu so na ogled poslikave, ki sodijo v vrh klasicistične umetnosti v Sloveniji, arheološka razstava Med Dravo in Muro, ki predstavlja arheološko dediščino obmejnih občin Prlekije in Medžimurja, zgodovinska razstava Ormož v času Karadorđevićeve in Titove

Jugoslavije, razstava o ormoškem sanatoriju Iz zapuščine Dr. Otmarja Majeriča, zbirka slik sodobne slovenske ustvarjalnosti in zasebna zbirka Marka Sluge (Ormož, 2015).

Grad Velika Nedelja

Grad Velika Nedelja je stara križniška komenda. Prvič se omenja leta 1273, vendar je v zasnovi verjetno nastala že kmalu po letu 1200. Leta 1199 je Friderik Ptujski s pomočjo nemškega viteškega reda na velikonočno nedeljo zavzel velikonedeljsko ozemlje. V jugozahodnem delu sedanje stavbe je še ohranjeno srednjeveško jedro gradu, vendar pa danes prevladuje renesančna gradbena koncepcija. Poznejše predelave, še posebej med letoma 1723 in 1730, niso bistveno spremenile zunanje podobe gradu. Na dvorišču gradu je ohranjen še baročni vodnjak s kovano krono in pogonskim mehanizmom. V gradu si je možno ogledati tudi Etnološko zbirka ter razstavo Velika Nedelja skozi stoletja (Museums, 2015).

KLEČAJE

Klečaje so bile štirikotno zasnovane vinske kleti ali zidanice, ki so se nahajale v bližini vinogradov. Zgrajene so bile iz lesa in ilovice, krite s slamo in z značilnim lesenim rastorom na težkih hrastovih vratih. Klečaje so imele dvojna vrata, in sicer zunanja mrežasta iz letev ter notranja lesena. V času vretja mošta so bila notranja hrastova vrata odprta, zaprt je bil samo lesen rastor zidanice. Na ta način je bil v zidanico večji pretok svežega zraka. Klečaje so bile opremljene s prešo in sodi, njihov namen pa je bil tudi za shranjevanje vinogradniške posode in vinogradniškega orodja (Slovenia.info 3, 2015c).

4.1.3 Sakralna stavbna dediščina

Sakralna stavbna dediščina so po podatkih Ministrstva za kulturo »posamezne stavbe, drugi grajeni objekti in naprave, skupine med seboj povezanih stavb, objektov in naprav, kjer je materializirana substanca nosilec kulturnih vrednot in kjer so te stavbe oziroma objekti po svoji prvotni oziroma zgodovinsko prevladujoči namembnosti služili verskim obredom oziroma so pomenili ali še pomenijo posvečene prostore, namenjene svečenikom (npr.: klavzure v samostanih) in sakralnim oznakam prostora (npr.: kapelice)« (Ministrstvo za kulturo, 2007, str. 21).

Tabela 4: Sakralna stavbna dediščina

OBCINA	ŠT. ENOT
Apače	26
Gornja Radgona	39
Radenci	26
Veržej	5
Križevci	24
Sveti Jurij ob Ščavnici	24
Ljutomer	61
Sveti Tomaž	15
Ormož	62
Razkrižje	6
Središče ob Dravi	10

Vir: Ministrstvo za kulturo, 2015

Na obravnavanem območju enajstih občin se nahaja 298 objektov sakralne stavbne dediščine (Tabela 4). Največ objektov sakralne kulturne dediščine se nahaja v občinah Ormož, Ljutomer in Gornja Radgona. Med objekte sakralne dediščine štejemo cerkve, večje in manjše kapele ter ostala sakralna znamenja (Priloga 1).

4.1.4 Sakralno profana stavbna dediščina

Ministrstvo za kulturo opredeljuje sakralno-profano stavbno dediščino kot »posamezne stavbe, drugi grajeni objekti in naprave, skupine med seboj povezanih stavb, objektov in naprav, kjer je materializirana substanca nosilec kulturnih vrednot in kjer te stavbe oziroma objekti enakovredno vsebujejo dele profane in sakralne stavbne dediščine in kjer sta obe zvrsti dediščine funkcionalno oziroma zgodovinsko povezani« (Ministrstvo za kulturo, 2007, str. 21).

Tabela 5: Sakralno profana stavbna dediščina

OBCINA	ŠT. ENOT
Ormož	1

Vir: Ministrstvo za kulturo, 2015

Na Kogu v občini Ormož se nahaja edini objekt sakralno profane stavbne dediščine na obravnavanem območju (Tabela 5). Na južnem robu vasi stoji trikotno znamenje, ki ga členita dve pravokotni niši. V eni niši je plošča z napisom in letnico 1662, v drugi pa kip Jezusa ob stebru (Priloga 1).

4.1.5 Memorialna dediščina

Memorialna dediščina so po opredelitvi Ministrstva za kulturo »objekti in urejena zemljišča, kot na primer javni spomeniki oziroma javne plastike, obeležja, grobnice, pokopališča skupaj z grobovi, nagrobniki in z vrtnoarhitekturno ureditvijo, in posamezni grobovi oziroma nagrobniki, ki so bili postavljeni in urejeni zato, da obeležujejo zgodovinski dogodek, zgodovinsko dogajanje ali spomin na zgodovinsko osebo, oziroma ki so služili ali še služijo spominskim in pietetnim namenom« (Ministrstvo za kulturo, 2007, str. 21).

Tabela 6: Memorialna dediščina

OBČINA	ŠT. ENOT
Apače	1
Gornja Radgona	11
Radenci	1
Veržej	2
Križevci	2
Sveti Jurij ob Ščavnici	9
Ljutomer	20
Sveti Tomaž	2
Ormož	3
Središče ob Dravi	2

Vir: Ministrstvo za kulturo, 2015

Memorialna dediščina na območju Prlekije zajema 53 objektov (Tabela 6). Največ se jih nahaja v občinah Ljutomer, Gornja Radgona in Sveti Jurij ob Ščavnici. Memorialna dediščina na obravnavanem območju zajema nekatere rojstne hiše znanih oseb, razne spomenike in spominske plošče, določene hiše in domačije ter nekatere kapele, grobe in kipe (Priloga 1).

4.1.6 Vrtnoarhitekturna dediščina

Po podatkih Ministrstva za kulturo so vrtnoarhitekturna dediščina »deli kultivirane narave oziroma človekovega okolja, ki so urejeni z naravnimi in zgrajenimi prvinami po vrtnoarhitekturnih načelih. Praviloma so prostorsko in vsebinsko povezani s stavbno dediščino« (Ministrstvo za kulturo, 2007, str. 21).

Tabela 7: Vrtnoarhitekturna dediščina

OBCINA	ŠT. ENOT
Gornja Radgona	2
Radenci	1
Ljutomer	1
Ormož	1

Vir: Ministrstvo za kulturo, 2015

Na območju Prlekije se nahaja 5 območij vrtnoarhitekturne dediščine (Tabela 7). Na območju občine Gornja Radgona se nahajata dve taki območji. Vrt družine Kunej je arhitektonsko oblikovan in urejen v štirih terasah. Na glavnem parterju je bazen in ob robu pergola. Zasnovano podpirajo izbrane pokrovne trajnice, grmovnice in večja drevesa. Nedaleč stran stoji nadstropni dvorec s klasicističnim portalom in pritličnim delom z arkadami. Obdaja ga arhitekturni vrt s terasami, stopnišči, bazenom in zasaditvijo. Vrt je bil urejen v letih 1935–36 po načrtu Ilse von Fischerauer. V Radencih najdemo zdraviliški park, ki izvira iz druge polovice 19. stoletja. Leta 1936 je Ilse von Fischerauer znotraj območja oblikovala arhitekturni vrt. V parku stoji več stavb z začetka 20. stoletja. Naslednji park oblikovalke Ilse von Fischerauer se nahaja na Jeruzalemu. Vrt oz. park je sestavljen iz štirih teras: zgornja terasa, kjer se nahaja gostinski del, srednja terasa s travnato površino, kjer so v osnovi rasle različne grmovnice, nato tretja terasa z iglavci in zadnja terasa z bazenom.

Na območju občine Ormož pa med vrtnoarhitekturno dediščino štejemo dvoredni kostanjev drevored, zasajen na začetku 20. stoletja, ki se nahaja ob glavnem dostopu iz mesta do železniške postaje (Priloga 1).

4.1.7 Naselbinska dediščina

Naselbinska dediščina so po opredelitvi Ministrstva za kulturo »območja živih naselij, ki pomenijo njihova zgodovinska jedra, zgodovinske četrti, predmestja oziroma druge zgodovinske dele. Naselbinsko dediščino sestavljajo zazidani predeli in tisti deli človekovega okolja oziroma narave, ki so genetsko, funkcionalno in vsebinsko povezani z naseljem« (Ministrstvo za kulturo, 2007, str. 21–22).

Tabela 8: Naselbinska dediščina

OBČINA	ŠT. ENOT
Apače	1
Gornja Radgona	1
Radenci	1
Veržej	2
Sveti Jurij ob Ščavnici	1
Ljutomer	6
Sveti Tomaž	1
Ormož	8
Središče ob Dravi	1

Vir: Ministrstvo za kulturo, 2015

Na obravnavanem območju Prlekije se nahaja 22 območij naselbinske dediščine (Tabela 8). Največ takih območij se nahaja v občinah Ormož in Ljutomer. Med naselbinsko dediščino Prlekije štejemo vasi Žepovci, Jeruzalem, Tomaž pri Ormožu, Runeč, Svetinje, Velika Nedelja in Središče ob Dravi. Med naselbinsko dediščino prištevamo tudi vaška jedra vasi Bunčani, Cven, Gornje Krapje, Mala Nedelja, Kog, Miklavž pri Ormožu in Podgorci, trška jedra vasi Sveti Jurij ob Ščavnici in Cezanjevci ter mestna jedra Gornje Radgone, Ljutomera in Ormoža. Naselbinska dediščina zajema še trško naselje Veržej in Zdravilišče Radenci (Priloga 1).

MESTNA JEDRA

Gornja Radgona

Prvi podatki o Gornji Radgoni segajo v 11. stoletje. Zgodovina Gornje Radgone je povezana tudi z gradom, ki se prvič omenja v 12. stoletju. Sezidal ga je plemič Radigoj, po katerem sta dobila ime tako grad kot mesto. Mestno jedro današnje Gornje Radgone je stisnjeno med reko Muro in pobočje grajskega griča. Mesto Gornja Radgona je v Sloveniji in po svetu poznano predvsem po svojih vinih. Radgonske gorice v svojih kletih proizvajajo penine že od leta 1852. Vreden ogleda je tudi Špital, ki se prvič omenja leta 1614 in služi muzejskim zbirkam ter razstavam. V neposredni bližini stoji cerkev sv. Petra, ki je bila za bogoslužje določena po letu 1545. Slika 6 predstavlja Alejo velikih, ki se nahaja v bližini cerkve in predstavlja v bron vlite doprsne kipe devetih oseb, ki so zaznamovali regionalno družbeno in kulturno dogajanje ali pustili pečat v nacionalni znanosti in kulturi. Pod hribom cerkve sv. Petra je postavljeno obeležje v spomin 10. obletnice vojne za samostojno Slovenijo, z napisom »Nikoli več« v treh jezikih (TIC Gornja Radgona, Kultprotur Gornja Radgona).

Slika 6: Aleja velikih

Ljutomer

Mesto Ljutomer, znano tudi kot metropola Prlekije, se kot naselje prvič omenja leta 1249, trg je postalo leta 1265, mestne pravice pa je pridobilo leta 1927. Razvoj Ljutomera so skozi zgodovinska obdobja zavirali požari, kuge ter napadi Turkov in krucev (Občina Ljutomer 2, 2015b).

Mestno jedro Ljutomera sestavljajo štiri trgi. Stari trg je lijakaste oblike, sredi katerega stoji Anina kapela iz leta 1756. Okoli kapele stoji tudi več lip in hrastov. Glavni trg je pravokotne oblike in pozidan z enonadstropnimi stavbami. Sredi trga na visokem stebru iz leta 1729 stoji kip Brezmadežne Marije. Pred tem je na tem mestu stal sramotilni steber s kletko za prestopnike. Glavni trg, prikazan na Sliki 7, je bil leta 2010 s strani Turistične zveze Slovenije razglašen za najlepši trg v Sloveniji. Na Miklošičevem trgu pred znamenito Florijanovo kapelo stoji doprsni kip jezikoslovca dr. Franca Miklošiča. Trg Jakoba Babiča velja za najmanjši trg na svetu. Na njem se nahaja cerkev sv. Janeza Krstnika z obzidjem in kapelica svetega Florijana.

Slika 7: Glavni trg Ljutomer

Ljutomer je pomemben iz več vidikov. Znan je predvsem po 1. slovenskem taboru leta 1868, kjer so udeleženci zahtevali uveljavitev slovenskega jezika v šolah, bogoslužjih in uradih. Po tem dogodku se imenuje Park 1. slovenskega tabora. Ljutomer je tudi mesto 1. slovenskega filmskega zapisa iz leta 1905, ki ga je posnel dr. Karol Grossmann. Leta 1958 se je na Miklošičevem trgu, nasproti župnišča, odprla prva samopostrežna trgovina v tedanji Jugoslaviji. Ljutomer pa je znan tudi po kasaštvu. Prve kasaške dirke v Sloveniji so se zgodile leta 1874 na cesti iz Ključarovcev proti Ljutomeru. Leto kasneje je bilo v Ljutomeru ustanovljeno prvo kasaško društvo na slovenskih tleh. Ljutomer pa za prepoznavnost poskrbi tudi s številnimi prireditvami, kot so Grossmannov festival fantastičnega filma in vina, Sejem po celen Lotmerki, prireditev Kuji, vino pa pogače in mnogimi drugimi (Občina Križevci, 2014).

Ormož

Ormož se v dokumentih prvič omenja leta 1273 kot trg z imenom Holermous. Leta 1331 pa je pridobil mestne pravice. Mesto je skozi zgodovino trpelo pod napadi Turkov in krucev, večkrat pa so ga zajeli tudi požari. Na podobo Ormoža je pomembno vplivalo 19. stoletje, saj so Ormožani ob gradbenih posegih poskušali spremeniti videz mesta. Na prehodu iz 20. v 21. stoletje je mesto dobilo nove objekte in druge pridobitve, kot so gimnazija, dom upokojencev, obnovljena je bila bolnišnica, zgrajena obvoznica, obnovljeni pa so tudi kulturnozgodovinski spomeniki. V mestu Ormož se nahaja kar nekaj točk, ki so vredne ogleda. Med njih vsekakor prištevamo Grad Ormož z grajsko pristavo in parkom. Grajska pristava je zgradba, ki jo povezuje več poslopij. Prikazana je na Sliki 8. V razstavnih prostorih so na ogled številne razstave, ki se nanašajo na območje Ormoža. Cerkev sv. Jakoba, katere najstarejši del okvirno izhaja iz prve polovice ali sredine 14. stoletja, se nahaja na vzhodnem robu Mestnega trga. Ormož je znan tudi po vrhunskih vinih. V Ormožu se nahaja klet in degustacijska dvorana P&F Jeruzalem Ormož. Vinska klet je bila zgrajena leta 1967 in obsega pet podzemskih etaž, ki se spuščajo 25 metrov v globino (TIC Ormož, ZRS Bistra, Ptuj, Podravsko-Ptujsko-Ormoška RDO).

Slika 8: Grajska pristava Ormož

4.1.8 Kulturna krajina

Ministrstvo za kulturo opredeljuje kulturno krajino kot dele »kultivirane narave, katerih razvoj, strukturo in rabo prostora določajo naravni procesi oziroma danosti ter človekovi pretekli in sodobni posegi« (Ministrstvo za kulturo, 2007, str. 22).

Tabela 9: Kulturna krajina

OBCINA	ŠT. ENOT
Ljutomer	1

Vir: Ministrstvo za kulturo, 2015

Edino območje kulturne krajine na obravnavanem območju je jedro ljutomersko-ormoških vinogradniških goric med Ljutomerom in Ormožem, kar prikazuje Tabela 1. Značilne so gorice s cestami po slemenih in redkimi pozidavami. Proti dnu pobočij so terasasti vinogradi, ki v horizontalni smeri sledijo reliefu (Priloga 1).

4.2 Muzeji na območju Prlekije

Na območju Prlekije se nahajajo številni muzeji in zbirke, ki hranijo premično kulturno dediščino območja. Obenem pa s prikazi in animacijami ohranjajo živo kulturno dediščino in tradicijo. Nekateri izmed muzejev so po občinah predstavljeni v nadaljevanju.

4.2.1 Gornja Radgona

Muzej Špital

Špitale naj bi v začetku srednjega veka ustanavljali cerkveni fevdalci in samostani. Nastajali so ob mestnih vratih ali celo zunaj mestnega obzidja. V teh stavbah so zavetje našli tujci, domači reveži, bolni in siromašni ter starci in invalidi. Dobivali so primerno hrano in ležišče. Prenova stavbe je bila končana leta 2013. S tem je bila stavbi, ki je v dani obliki edinstvena v Sloveniji, povrnjena njena renesančna in baročna pričevalnost. Visoka strešna konstrukcija stavbe s trapezastimi vešali na dveh ravneh predstavlja kakovostno in redko strešno konstrukcijo. V špitalu so na ogled zbirke Radgonski mostovi, Zgodba radgonskega Špitala in stalna likovna razstava (TIC Radgona 2, 2015b).

Muzejska soba dr. Antona Trstenjaka

Anton Trstenjak, slovenski filozof, antropolog, psiholog in teolog, se je rodil 8.1.1906 v Rodmoščih pri Gornji Radgoni. V Gornji Radgoni se zraven župnišča nahaja Trstenjakov dom, ki je namenjen potrebam pastoralnega, kulturnega, znanstvenega in

umetniškega delovanja župnije. V kleti je kraj za srečevanje mladih in športne aktivnosti. V etaži so tri veroučne učilnice, v nadstropju pa večnamenska dvorana, kjer je postavljen doprsni kip dr. Antona Trstenjaka. Na tem mestu so razstavljeni tudi njegova dela. V podstrešnih prostorih se nahajajo pevska soba, arhiv, hišna kapela in prostor za knjižnico (TIC Radgona 3, 2015c).

Domačija Petra Dajnka

Peter Dajnko se je rodil leta 1787. Bil je jezikoslovec, slovničar, pisec in pesnik, ki je skušal v slovenski književnosti uveljaviti vzhodnoštajersko narečje. Rojstna hiša Petra Dajnka, prikazana na Sliki 9, je ena redkih še ohranjenih in obnovljenih tipičnih panonskih hiš. Krita je s slamo, izdelana iz tramov in obdana z ilovico. V hiši, ki je stara od 350 do 400 let, je ohranjen bivalni del hiše, v katerem je predsoba z razstavo ohranjene etnološke zbirke starega orodja. Ohranjen je tudi originalni kot, ki ga sestavljata miza in klop ter lončena peč in črna kuhinja. Prav tako je ohranjenih nekaj originalnih dokumentov lastnikov in Petra Dajnka (TIC Radgona 4, 2015d).

Slika 9: Domačija Petra Dajnka

4.2.2 Ljutomer

Kmečki muzej – Pristava

Kmečki muzej Pristava uprizarja 600 let zgodovine vasi Pristava. Na ogled so nekdanji kmečki prostori, delovni pripomočki in stroji, kuhinjski lonci in ponve, starinska oblačila in obuvala, gostje pa lahko posedijo tudi na izrezljanih stoli in preizkusijo

udobnost kmečke postelje s pernico. Možno je prisluhniti tudi pripovedi o boju pogumnih Prlekov z divjimi kruci (Občina Ljutomer 3, 2015c).

Muzej Ralo – Cuber

V muzeju Ralo so na prostem razstavljenih preko 300 strojev in orodij, ki spominjajo na čase, ko so kmetje vse delali ročno (LTO Prlekija Ljutomer 1, 2015a).

Čebelarški muzej – Krapje

Čebelnjak na Krapju je izvira iz konca 19. stoletja. V njem se nahaja 84 panjev in je edini ohranjen sistem Naiser v Sloveniji. Čebelnjak je polkrožne oblike in v celoti iz lesa. Vse do leta 1945 je bil naseljen, danes pa hrani eksponate stare tudi od 200 do 300 let. V čebelnjaku si je možno ogledati točila za med, ročne kadilnike, stiskalnice za vosek, različne modele panjev in številne druge čebelarske pripomočke (Čebelarsko društvo Ljutomer, 2011, str. 92).

Splošna muzejska zbirka Ljutomer

Muzejska zbirka Ljutomer zajema tri zbirke.

Zbirka Taborsko gibanje na Slovenskem predstavlja prva slovenska množična politična zborovanja za narodne pravice Slovencev. V nedeljo, 9. avgusta 1868, ob treh popoldne, se je v Ljutomeru na travniku Dragotina Huberja pričel prvi slovenski tabor. Tabor je začel dr. Anton Klemenčič, župnik v Ljutomeru, nato pa so se zvrstili še ostali govorniki. Prvega slovenskega tabora se je udeležilo 7.000 ljudi iz vseh ustavnih ter upravnih enot. Udeleženci tabora so si prizadevali za združeno Slovenijo ter za slovenski jezik v šolah, uradih in bogoslužjih. Skupaj je bilo med leti 1868 in 1871 na takratnem slovenskem ozemlju organiziranih 18 taborov (LTO Prlekija Ljutomer 2, 2015b).

Splošna muzejska zbirka prikazuje gospodarsko, kulturno, politično in družbeno življenje mesta in okolice v obdobju od prve omembe Ljutomera v 13. stol. pa do polovice 20. stol. V Splošni muzejski zbirki Ljutomer so prav tako predstavljene znamenite osebnosti, domačini in ostali, ki so delovali na ljutomerskem območju. Te osebe so se uveljavile daleč izven Ljutomera ter vidno prispevale k razvoju in pomenu Prlekije (Občina Ljutomer 3, 2015c).

V Zbirki fotografij in filmov dr. Karola Grossmanna si je mogoče ogledati umetniške fotografije in projekcijo najstarejših slovenskih filmov iz let 1905–1906, posnetih v Ljutomeru. Dr. Karol Grossmann se je rodil 17. oktobra 1864 v Drakovcih. Bil je razgledan in izobražen človek, ukvarjal se je z literaturo, gledališčem, prevajanjem in predavanji. V prvem desetletju dvajsetega stoletja sta ga posebej pritegnila fotografija in film. V letih 1905 in 1906 je posnel prve slovenske filme: “Odhod od maše v Ljutomeru“, “Sejem v Ljutomeru“ in “Na domačem vrtu“. S tem se je v zgodovino zapisal kot pionir slovenskega filma (Grossmann, 2015).

Grossmannov kotiček - Moravci v Slovenskih goricah

Mimo Turistične kmetije Žinko v Moravcih v Slovenskih goricah vodi Grossmannova kolesarska pot. V ta namen so uredili posebno sobo – »Grossmannov kotiček«, v kateri si lahko ogledate vse tri ohranjene filme v skupni dolžini cca 5 minut in nekaj starih fotografij. Hiša je zgrajena v značilnem podeželskem stilu iz sredine 19. stoletja in je bila zaščitena kot kulturni spomenik. V letih 2003–2005 je bila delno obnovljena (Turistično društvo Mala Nedelja – Radoslavci, 2015).

Lončarska razstava – Ljutomer

Lončarstvo je na tem področju imelo v preteklosti pomembno vlogo, saj je bila to najbolj razvita obrt. V Ljutomeru ima najdaljšo tradicijo lončarstva družina Žuman, ki se z to obrtjo ukvarja že 130 let. Postopki izdelave lončarskih izdelkov se do danes niso bistveno spremenili. Vse izdelke izdelujejo ročno na lončarskem vretenu. Izdelki so žgani na star tradicionalen način v peči na drva. Dim da vsakemu izdelku drugačen ter neponovljiv barvni odtenek in prav zato je vsaka lončena posoda unikat. Posedujejo tudi lončarsko razstavo in trgovino, kjer je možno kupiti unikatne pekače, vrče, ročke in mnogo drugih lončarskih izdelkov (Lončarstvo Žuman, 2015).

Muzej Ljutomerski kasač

Muzej, ki je prikazan na Sliki 10, je umeščen v sklop Kasaškega kluba Ljutomer, hlevov in dirkališča. Glede na dane prostorske možnosti je zasnovan tako, da omogoča vpogled v zgodovinski spomin kasaštva od njegovih začetkov do danes. Muzej je konceptualno strokovno zastavljen na tak način, da je v njem predstavljeno podkovstvo, razvoj društva, področje reje in delovanje kluba znotraj raznih organizacij. 25 rejskih in tekmovalskih družin, ki so s konji tesno povezane že več kot stoletje, je predstavljenih

na svetlobnih panojih. Na osmih ekranih si obiskovalci lahko v elektronski obliki ogledajo gradivo vseh ostalih darovalcev, fotografije in priznanja. V vitrinah so na ogled pokali in plakete, ki so jih klub in rejci ter tekmovalci prejeli za svoje uspehe na področju kasaštva. V Joninem kotičku je mladim namenjen kratek film. Pripoved razigrane žrebičke Jone jih popelje skozi zgodovino kasaštva, kasača in njegove vloge. V program pa je vključen tudi ogled hipodroma in konjev. Muzej se je odprl za javnost leta 2012 (LTO Prlekija Ljutomer 3, 2015c).

Slika 10: Muzej Ljutomerski kasač

O ljutomerskem kasaču in konjereji na področju Ljutomera in okolice je bilo najdenih skupaj 326 bibliografskih enot. Na posvetu Ljutomerski kasač so udeleženci prišli do zaključkov, da je konjereja na področju Ljutomera in okolice znana že več stoletij, saj različni avtorji pišejo o posebni veržejski ali ljutomerski pasmi konj. Nadalje so ugotovili, da je Ljutomerski kasač plod sistematičnega rejskega dela na pomurskih kmetijah in je nastal v Sloveniji. Ljutomerske dirke so se pričele v letu 1874 in so se obdržale vse do danes. Na teh dirkah so sistematično merili kilometrske čase, ki so osnova za odbiro plemenskih živali, in jih redno vpisovali v rejsko dokumentacijo. Ljutomerski kasač je nastal pretežno na bazi križanja domačih kobil s kasaškimi žrebci ameriškega porekla (Slavič, 2014).

Muzejska zbirka Janeza Puha

Člani Prleškega društva za ohranjanje tehnične kulturne dediščine Janeza Puha so si v svojih društvenih prostorih uredili muzejsko zbirko Janeza Puha. Janez Puh, ki velja za velikega izumitelja v motociklizmu in avtomobilizmu, se je rodil v vasi Sakušak.

Priznavajo mu 19 patentov s področja tehnologije cestnih vozil in šest za pisalne stroje (Občina Ljutomer 3, 2015c).

Rojstna hiša dr. Franca Miklošiča

Franc Miklošič se je rodil 20. novembra 1813 v Radomerščaku. Bil je slovenski filolog, jezikoslovec in slavist. Osnovno šolo je obiskoval v Ljutomeru, gimnazijo pa najprej v Varaždinu in nato v Mariboru. V Gradcu je študiral filozofijo in pravo. Tri šolska leta je bil dekan Filozofske fakultete na Dunaju. Leta 1854 je bil rektor univerze na Dunaju. Leta 1864 je za delo in zasluge dobil dedno plemstvo. Po odločitvi ljutomerskega trškega sveta je bil tudi častni tržan Ljutomera. Obširno Miklošičevo delo obsega več kot 180 bibliografskih naslovov člankov, razprav in zaključenih publikacij (LTO Prlekija Ljutomer 4, 2015d).

4.2.3 Ormož

Muzej Ormož

Muzej Ormož zajema Grad Ormož in grajsko pristavo. V prostorih muzeja je na ogled več stalnih in občasnih razstav, ki se navezujejo na zgodovino Ormoža z okolico.

Gosposka hiša Malek

Jeruzalemske gorice so posejane z zidanicami in ena izmed njih je tudi zidanica Malek. Nekdanja gosposka hiša Malek, ki stoji ob cesti med Jeruzalemom in Svetinjami, je tipična slovenjegoriška zidanica bogatih lastnikov vinogradov v preteklosti. V več kot 300 let stari zgradbi, ki je nekoč služila kot kmetija za predelavo grozdja in vina, se nahaja ogromna preša in pod njo obokane kleti. Posebna zanimivost te obnovljene gosposke hiše je hišna kapela (TKD Ivanjkovci, 2015).

4.2.4 Radenci

Muzejska zbirka Radenske z likovno galerijo nad muzejem

Sredi smrekovega parka v Radencih stoji zgradba, ki je bila zgrajena kot del zdraviliškega kompleksa leta 1894. Od leta 1978 je v njej na ogled muzejska zbirka Radenske, ki je bila leta 1993 skupaj s stavbo temeljito prenovljena. Stalna razstava prikazuje zgodovino razvoja podjetja, ki raste in se razvija na bogatih vrelcih mineralne

vode od leta 1869 do danes, in vzporeden razvoj zdravilišča in zdraviliškega turizma (Mura Drava Bike, 2015).

4.2.5 Razkrižje

Rekonstrukcija prazgodovinske naselbine Gradišče s prikazom življenja v naselbini

Na mestu arheoloških izkopavanj je zgrajena rekonstrukcija prave prazgodovinske vasi, prikazane na Sliki 11. Za skupine turistov je organiziran prikaz načina življenja tedanjih prebivalcev, njihov način prehranjevanja, prikazana je peka kruha v prapeči, obdelava zemlje s kamnitim ralom, izdelovanje kamnitega orodja in druga opravila.

Slika 11: Prazgodovinska naselbina Razkrižje

Domača oljarna bučnega olja

Tradicija oljarstva v Občini Razkrižje je stara več kot 100 let. Takratna oljarna je bila v sklopu potočnega mlina na Gibini. Leta 1997 je bila postavljena oljarna, ki deluje na sodoben način. Predelava bučnega olja temelji na tehnologiji vročega stiskanja. Oglede stare tehnologije, ki je bila uporabljena pred 100 in več leti, je možen pri novi oljarni. V oljarni je možna predelava bučnega olja iz lastnega semena, možna je menjava semena za bučno ali belo olje, bučno olje pa se lahko tudi kupi (Prlekija-on.net 3, 2015c).

Kovaški muzej Razkrižje

Konj je na območju Prlekije vedno igral pomembno vlogo. Iz tega razloga je bilo na tem področju tudi veliko kovačev. Kovačija na Razkrižju je ena redkih popolnoma ohranjenih kovačij, ki je v celoti opremljena s kovaškim orodjem.

4.2.6 Sveti Jurij

Etnološka zbirka kmečkega orodja Stara gora

V nekdanjem šolskem poslopju na Stari Gori se nahaja muzej, v sklopu katerega je razstavljeno kmečko in obrtniško orodje, ki so ga nekoč pri delu uporabljali kmetje in domači obrtniki. Obenem je v prostorih muzeja razstavljena tudi zbirka stare opreme notranjih prostorov kmečkih hiš in številni drugi predmeti. V bližini muzejskega poslopja pa se nahaja tudi zadnji pravi vetrni mlin v Sloveniji. V notranjosti lesene stavbe mlina se nahaja mlinska naprava z dvema mlinskima kamnoma, ki ju poganja vetrnica. Ker se mora vetrnica vedno usmerjati v smer pihanja vetra, je pogonski del mlina z vetrnico vrtljiv (TD Sveti Jurij ob Ščavnici, 2015).

Muzej borcev generala Maistra – Videm

Muzej borcev generala Maistra se nahaja v pritličju rojstne hiše Edvarda Vaupotiča, ki je bil sodelavec generala Rudolfa Maistra.

4.2.7 Veržej

Center domače in umetnostne obrti

Organizacijska enota Center DUO – Center domače in umetnostne obrti deluje v okviru Zavoda Marianum Veržej. Rokodelska delavnica je prikazana na Sliki 12. Gre za izobraževalni center za področje rokodelske dediščine vzhodne Slovenije, ki tovrstna znanja posreduje mlajšim generacijam s pomočjo delavnic, raziskovalnih taborov in podobno. Med osrednjimi dejavnostmi centra so ohranjanje slovenske kulturne dediščine, pospeševanje razvoja domače in umetnostne obrti ter strokovno razvijanje novih oblik izobraževanja. Je prvi tovrstni center v Sloveniji in ga že od samega začetka podpirajo stroka, lokalne skupnosti in drugi akterji regionalnega razvoja vzhodne Slovenije (Marianum 1, 2015a).

V prostorih centra se nahaja tudi Ekomuzej, ki predstavlja zbirke različnih rokodelskih obrti. Ekomuzej hrani različne eksponate orodij in izdelkov rokodelcev, pridobljenih ali izdelanih na različnih aktivnostih Centra DUO. Ekomuzej pa je nadgrajen še s strokovno knjižnico, ki hrani odprto dokumentacijo in literaturo urejeno po rokodelskih panogah (Marianum 2, 2015b).

Slika 12: Rokodelska delavnica

Soba Frana Kovačiča

Franc Kovačič se je rodil leta 1867 v Veržeu. Bil je slovenski rimskokatoliški duhovnik, zgodovinar, filozof, teolog, pedagog, urednik, diplomat in ustanovitelj Marijanišča v Veržeu. Kovačič velja za enega najpomembnejših slovenskih filozofov, obenem pa je avtor prvega znanstvenega filozofskega dela v slovenščini. Od leta 1997 se v Veržeu vsako leto ob obletnici njegovega rojstva odvijajo Kovačičevi spominski večeri. Gre za tradicionalno prireditev, ki poteka v mesecu marcu. Sredi Veržeja stoji tudi njegov doprsni kip, ki je delo kiparja Gabriela Kolbiča. V njegov spomin je urejena tudi spominska soba, za katero skrbi Kulturno društvo Slavka Osterca Veržej (Center DUO 1, 2015a).

Soba Slavka Osterca

Slovenski skladatelj in glasbeni pedagog Slavko Osterc se je rodil leta 1895 v Veržeu. Skladatelju v spomin sta Zveza kulturnih društev Ljutomer, Križevci, Veržej, Razkrižje in Kulturno društvo Slavka Osterca Veržej postavili doprsni kip, uredili Osterčev spominski park ter odprli spominsko sobo (Center DUO 2, 2015b).

4.2.8 Središče ob Dravi

Krajevna zgodovinska zbirka – muzej NOB

V bivši zgradbi pošte je urejena muzejska zbirka NOB. Zbirka zajema fotografsko gradivo o spomenikih NOB z ormoškega območja, podatke o narodnih herojih in pregled zgodovine NOB v občini Ormož.

4.2.9 Sveti Tomaž

Muzej Brumen - cimprana hiša

Cimprana hiša, ki je ohranila vso izvirnost in avtentičnost, je stara vsaj 255 let, saj o tem priča izklesana letnica 1757 nad vrati. Zgradba je zgrajena iz lesenih brun in ometana z zunanje in notranje strani z ilovico, ki so ji primešani koščki slame. Ostrešje je povezano z lesenimi klini in pokrito s slamo. Okna so majhna z vgrajenimi železnimi križi. Tla so zgrajena iz zbite gline, stare opeke in lesenih desk. V cimprači so razstavljeni predmeti, ki so bili ohranjeni na kmetiji. Pod hišo se nahaja klet, ki hrani vino iz družinskega vinograda. V kleti se nahaja stara vinska posoda in oprema, ki so jo predniki uporabljali pri kletarjenju (Klet Muzej Brumen, 2015).

4.3 Prireditve v Prlekiji

Skozi vso leto se na območju Prlekije zvrsti veliko število prireditev, ki skrbijo za ohranjanje in krepitev prleške identitete. Ob različnih tematikah prireditev, ki zajemajo rokodelstvo, lokalne proizvode in tradicijo, pa prireditve vedno spremlja tudi tradicionalna prleška kulinarika. V okviru Prlekfesta sta tako organizirani prireditvi Prleška gibanica in Prleška tünka, ki dajeta poudarek predvsem na teh dveh tradicionalnih prleških jedeh. Prlekija je znana tudi po nekaterih večjih prireditvah, ki privabljajo obiskovalce od blizu in daleč. Take prireditve so npr. Grossmannov festival fantastičnega filma in vina v Ljutomeru, Pomurski sejem AGRA v Gornji Radgoni, kasaške dirke itd.

5 NARAVNA DEDIŠČINA PRLEKIJE

5.1 Naravne vrednote

Zakon o ohranjanju naravne (Ur. l. RS, št. 96/04) v 4. členu pravi, da »naravne vrednote zajemajo vso naravno dediščino na območju Republike Slovenije. Kot naravne vrednote poleg redkih, dragocenih ali znamenitih naravnih pojavov, upoštevamo tudi druge vredne pojave, dele žive ali nežive narave, naravna območja ali dele naravnega območja, ekosisteme, krajine ali oblikovano naravo.«

Naravne vrednote imajo dodeljen status državnega ali lokalnega pomena. Državnega pomena so tiste naravne vrednote, ki imajo mednarodni ali velik narodni pomen. Med njih štejejo vse naravne vrednote v zavarovanih območjih, ki jih je ustanovila država, prav tako pa so državnega pomena tudi vse podzemne jame. Za naravne vrednote državnega pomena je pristojna država, naravne vrednote lokalnega pomena pa varuje lokalna skupnost (ARSO 1, 2015a).

Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot (Ur. l. RS, št. 111/04) določa naslednje zvrsti naravnih vrednot: površinska geomorfološka, podzemeljska geomorfološka, geološka, hidrološka, botanična, zoološka, ekosistemska, drevesna, oblikovana naravna vrednota in krajinska vrednota ter mineral in fosil (ARSO 2, 2015b).

Izmed zvrsti naravnih vrednot lahko na obravnavanem območju Prlekije najdemo geološke, hidrološke, botanične, zoološke, ekosistemske in drevesne naravne vrednote ter oblikovano naravno vrednoto (ARSO 2, 2015b).

Geološka naravna vrednota predstavlja »del narave, ki je glede sestave in oblike zemeljske skorje ter procesov v njeni notranjosti in na površju ter glede zgodovine Zemlje in evolucije življenja na njej, izjemen, tipičen, kompleksno povezan, ohranjen, redek, znanstvenoraziskovalno ali pričevalno pomemben« (ARSO 2, 2015b).

Hidrološka naravna vrednota je »del narave, ki se pojavlja zlasti kot reka, potok, jezero, morje, del reke, potoka, jezera ali morja, ledenik, izvir, slapišče ali slap« (ARSO 2, 2015b).

Botanična naravna vrednota je »del narave, ki je ekosistemsko in znanstvenoraziskovalno ali pričevalno pomemben z vidika življenjskega prostora rastlin prostoživečih vrst« (ARSO 2, 2015b).

Zoološka naravna vrednota »je del narave, ki je ekosistemsko in znanstvenoraziskovalno ali pričevalno pomemben z vidika življenjskega prostora živali prostoživečih vrst« (ARSO 2, 2015b).

Ekosistemska naravna vrednota je »del narave, ki je ekosistemsko in znanstvenoraziskovalno ali pričevalno pomemben z vidika ekosistemov« (ARSO 2, 2015b).

Drevesna naravna vrednota je »drevo ali skupina dreves, ki so izjemnih dimenzij, habitusa, starosti, ekosistemsko, znanstvenoraziskovalno ali pričevalno pomembna, ter vključuje tudi rastišče takšnih dreves in se v naravi pojavlja zlasti kot posamezno drevo zunaj gozdnega prostora in skupina dreves ali posamezno drevo v gozdu, ki zaradi izjemnih lastnosti odstopajo od dreves v okolici« (ARSO 2, 2015b).

Oblikovalna naravna vrednota je »del narave, ki ga je človek oblikoval zaradi vzgoje, izobraževanja, oblikovanja krajinskih elementov ali s katerim drugim namenom in je ekosistemsko in znanstvenoraziskovalno ali pričevalno pomemben« (ARSO 2, 2015b).

Na obravnavanem območju Prlekije se izmed naravnih vrednot v največji meri pojavljajo drevesne naravne vrednote. Tovrstnih enot je na tem območju 46. Ekosistemskih enot je 23, geoloških 13, hidroloških 19, zooloških 17, botaničnih 16 in ena oblikovalna naravna vrednota (Priloga 2). Zvrsti naravnih vrednot se med seboj prepletajo, torej nekatera območja naravnih vrednot zajemajo več zvrsti naravnih vrednot (ZRSVN, 2013).

5.2 NATURA 2000

Države članice Evropske unije že več kot desetletje oblikujejo omrežje posebnih varstvenih območij, imenovano Natura 2000. Glavni cilj teh območij je ohranitev biotske raznovrstnosti za prihodnje generacije. Na varstvenih območjih se tako ohranjajo živalske in rastlinske vrste ter habitati, ki so redki ali v Evropi že ogroženi. Tako kot ostale članice Evropske unije je tudi Slovenija dolžna določiti območja Nature 2000 in jih ustrezno ohranjati (Natura 2000, 2015).

Vsaka država članica Evropske unije pripravi seznam območij, ki so bistvena za ohranjanje vrst in habitatnih tipov. To je državni seznam potencialnih območij narave pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI). Država članica nato posreduje ta seznam Evropski komisiji, ki seznam preveri in po posebnem postopku sprejme seznam območij narave, ki so pomembna za Evropsko skupnost (SCI – Sites of Community Interest). Država članica mora nato območjem iz tega seznama na njenem ozemlju s svojo zakonodajo podeliti pravni status posebnih ohranitvenih območij (SAC – Special Area of Conservation). V omrežje območij Natura 2000 so vključena tudi Posebna območja varstva (SPA – Special Protection Area), opredeljena s Ptičjo direktivo. Posebna območja varstva in posebna ohranitvena območja so lahko ločena, se prekrivajo ali so vsebovana eno v drugem (Skoberne, 2003).

Na območju Prlekije med območja Natura 2000 štejemo Radgonsko-Kapelske gorice, majhen del Osrednjih slovenskih goric, Grabonoš, Borece, Libanjo, Obrež, Hraščico, Stanetinski in Kupetinski potok ter reki Muro in Dravo. Izmed teh so Osrednje slovenske gorice opredeljene kot potencialno pomembno območje narave. Radgonsko-Kapelske gorice, Grabonoš, Boreci, Libanja, Obrež, Hraščica ter Stanetinski in Kupetinski potok so opredeljeni kot posebna ohranitvena območja. Območji rek Mure in Drave pa sta obenem opredeljeni kot posebni ohranitveni območji in posebni območji varstva (Priloga 2) (ZRSVN, 2013).

5.3 Zavarovana območja

Zakon o ohranjanju narave (Ur. l. RS, št. 96/04) deli zavarovana območja na ožja zavarovana območja in širša zavarovana območja. Ožja zavarovana območja so naravni spomeniki, strogi naravni rezervati in naravni rezervati, medtem ko so širša zavarovana območja narodni, regijski in krajinski parki.

Na obravnavanem območju Prlekije izmed zavarovanih območij trenutno beležimo 3 krajinske parke, 3 naravne rezervate, 3 spomenike oblikovane narave ter 19 naravnih spomenikov (ZRSVN, 2013).

Zakon o ohranjanju narave (Ur. l. RS, št. 96/04) opredeljuje *krajinski park* kot območje s poudarjenim kakovostnim in dolgotrajnim prepletom človeka z naravo. Območje krajinskega parka ima veliko ekološko, biotsko ali krajinsko vrednost. Krajinski park sodi med širša zavarovana območja. *Naravni rezervat* je opredeljen kot območje geotopov, življenjskih prostorov ogroženih, redkih ali značilnih rastlinskih ali živalskih vrst. Je tudi območje, ki je pomembno za ohranjanje biotske raznovrstnosti. Ta biotska raznovrstnost se v naravi vzdržuje z uravnoveženim delovanjem človeka. Območje, ki vsebuje eno ali več naravnih vrednot, ki imajo izjemno obliko, velikost, vsebino ali lego ali so redke primer naravne vrednote, opredeljujemo kot *naravni spomenik*. Med *oblikovano naravo* sodijo deli narave, ki jih človek preoblikuje z namenom vzgoje, izobraževanja, oblikovanja krajinskih elementov ali katerim drugim namenom in so pomembni zaradi ohranjanja biotske raznovrstnosti.

Med krajinske parke na območju Prlekije prištevamo Krajinski park Negova in Negovsko jezero (Slika 13), Krajinski park Jeruzalemsko-Ormoške gorice ter Krajinski park Ljutomerski ribniki in jeruzalemske gorice. Naravni rezervati se nahajajo na območju Koračic, Ormoškega jezera in Središča ob Dravi. Med spomenike oblikovane narave štejemo grajski park v Ormožu, hrastov park Sršenov log v Ljutomeru in drevored divjega kostanja ob Kolodvorski cesti pri železniški postaji v Ormožu. Naravne spomenike na območju Prlekije v največji meri predstavljajo določena drevesa (Priloga 2) (ZRSVN, 2013).

6 VKLJUČEVANJE NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE V TURISTIČNO PONUDBO

Turizem ima lahko, ob upoštevanju trajnostnega razvoja destinacije, pozitivne učinke na posamezna območja in točke naravne in kulturne dediščine. Turizem je lahko gonilna sila za ohranjanje zgodovinske in kulturne dediščine ter spodbujanje umetnosti, obrti in drugih ustvarjalnih dejavnosti znotraj skupnosti. Z zagotavljanjem vira dohodka, ki temelji na lokalni kulturi, lahko turizem spodbudi skupnosti, da v večji meri cenijo njihovo kulturno dediščino. Prihodki od turizma predstavljajo pomemben del sredstev, ki je namenjen ohranjanju zavarovanih območij. Turizem predstavlja vir prihodka in lahko s tem spodbuja posestnike k bolj trajnostnemu upravljanju zemljišč, ohranjanju narave ali proizvodnji ekološko pridelane hrane. Ti dejavniki predstavljajo pomemben člen sodobnega turizma (UNWTO, 2005, str. 38-42).

6.1 Primeri vključevanja naravne in kulturne dediščine v turistično ponudbo na območju Prlekije

Območje Prlekije razpolaga z bogato in raznoliko naravno ter kulturno dediščino. Turistične organizacije se trudijo to dediščino čim bolj približati turistom, zato lahko zasledimo številna vključevanja naravne in kulturne dediščine v turistične produkte. Taka vključevanja dediščine se poleg posameznih turističnih točk pojavljajo med drugim tudi v kolesarskih, pohodniških in na splošno turističnih poteh po Prlekiji.

Turistične poti na območju občine Apače vodijo mimo dvorca, župnijske cerkve, starega mlina, kužnih znamenj, številnih sakralnih znamenj v obliki kamnitih in zidanih spomenikov, ostankov iz rimskega obdobja itd. Pot Od vasi do vasi zajema največji del kulturne dediščine občine Apače, saj poteka večinoma po glavni cesti in pelje skozi vse večje vasi v občini. Pot se začne v Zgornjem Konjišču, kjer je razstavljen ogromen hrast, ki je pred 1350 leti padel v reko Muro. Oče panonskih hrastov je prikazan na Sliki 13. Cesta nato vodi proti Stogovcem, kjer je na terasi nad staro strugo Mure najdišče rimskih temeljev stavb s tlaki, mozaiki in keramiko. Pot se nadaljuje po glavni cesti do vasi Črnci, kjer stoji baročni dvorec Freudenu, ki slovi po nekoč veličastnem parku.

Slika 13: Oče panonskih hrastov

Pot se nato nadaljuje do Apač, kjer je središče občine. Vredno si je ogledati župnijsko cerkev Marijinega vnebovzjetja, ki je bila zgrajena v 13. stoletju in je znana po rozeti, ki je ena znamenitejših v srednji Evropi, saj je izklesana samo iz enega kosa kamna. Pot nato vodi tudi skozi vasi, v bližini katerih se nahajajo gomile prebivalcev rimskih dežel, nekaj gomil pa je tudi neznanega izvora. Preden se pot zaključi v Zgornjem Konjišču, še pelje skozi vas Podgorje, kjer se nahaja zvonik iz 19. stoletja. Poti po območju Apač pa zajemajo tudi naravno dediščino, saj vodijo mimo mrtvic reke Mure, skozi gozdove, mimo gozdnatega območja Arda, ki velja za ostanek panonskega pragozda in je pomembno zatočišče divjih živali itd. Vse to pa spremljajo panoramski razgledi na jezera, njive, vinograde in travnike.

Atilova pot, ki vodi po Kapelskem vrhu in okolici, poleg naravnih znamenitosti vinorodne pokrajine zajema še Wambergerjevo zidanico z večstoletno zgodovino, župnijsko cerkev Sv. Magdalene, kužno znamenje, križ, spominsko ploščo posvečeno pesnici Ljudmili Poljanec, spomenik žrtvam NOB, Vinsko klet Kapela in vodnjak na kolo. Pot prav tako pelje mimo območja izginulega gradu hunskega kralja Atila.

Kolesarska pot kulturne dediščine poteka na relaciji Ljutomer – Cerovec Stanka Vraza – Jeruzalem – Vinski vrh – Hum – Ormož. Ljutomer poleg Glavnega trga, Starega trga in Miklošičevega trga ponuja še Muzej Ljutomerski kasač, Splošno muzejsko zbirko in Muzej prvega slovenskega tabora, Grossmanovo sobo, Muzejsko zbirko Janeza Puha in mestni park, kjer je potekal prvi slovenski tabor. Pot nato vodi skozi Radomerje in Cuber, kjer se nahaja Muzej Ralo z zbirko starih kmečkih orodij.

Pot se nato začne vzpenjati proti Ljutomersko-Ormoškim goricam. V Radomerščaku se nahaja rojstna hiša dr. Franca Miklošiča, ki je urejena kot muzej. Pot vodi do Cerovca Stanka Vraza, kjer si obiskovalci lahko ogledajo hišo znanega književnika in zbiratelja ljudskih pesmi. Cesta nato pelje po slemenu hriba in se iz Veličan vzhane po strmini proti zidanici Malek, kjer so ohranjene zbirka starega kletarskega orodja, stara lesena preša in kapelica. Na slemenu nato zavijemo proti Jeruzalemu, kjer se nahaja cerkev Žalostne Matere Možje. Iz Jeruzalema nato pot vodi skozi Mali in Veliki Brebrovnik, kjer še lahko najdemo stare prleške zidanice in tradicionalne lesene preše. Cesta se nato povzpne na Hum, kjer se nahaja cerkev iz 17. stoletja, nato pa spusti v Ormož. V Ormožu se nahaja Pokrajinski muzej ter Grad Ormož, ki je obkrožen s parkom, vredno pa si je ogledati tudi celotno staro mestno jedro.

Po Krajinskem parku Ljutomerski ribniki in jeruzalemske gorice in po Krajinskem parku Jeruzalemsko-Ormoške gorice vodijo številne kolesarske in pohodniške poti, ki vodijo po cestah ali med vinogradi in nudijo poglede na vinorodne griče. Na poti pa so obiskovalcem na voljo mnoge turistične in vinogradniške kmetije. Slika 14 prikazuje pogled z Jeruzalema.

Slika 14: Jeruzalem

Na območju občine Ljutomer vodijo tri pešpoti, ki se vse začnejo in končajo v Stročji vasi. Vodijo mimo kulturnih znamenitosti, kot so kapela sv. Ane v Stročji vasi, Vardov grad, gosposka vinogradniška hiša, lesena vojašnica in nemški bunker iz časa druge svetovne vojne, kmečka hiša iz časa Avstro-Ogrske, kmečki muzej, številni križi in nabožna znamenja. Obenem pa vodijo mimo naravnih znamenitosti, kot so naravni vodni izviri, ribniki in gozdni habitati.

Apolonijina pot po območju občine Gornja Radgona zajema številne točke kulturne dediščine. Pot se začne v Gornji Radgoni, kjer na griču nad mestom stoji Radgonski grad, ki je odprt za obiskovalce. To pa ni edina kulturna znamenitost Gornje Radgone. V zgradbi Špital se nahaja muzej, sprehodimo se lahko po Aleji velikih ter skozi spominski park Nikoli več. Za tem se vzpnemo do cerkve sv. Petra in ustavimo v vinski kleti Radgonskih goric. Pot nato pelje mimo vinogradov do Negove, kjer si lahko ogledamo grad Negova in Marijino cerkev. Pot nadaljujemo do vasi Črešnjevci, kjer se je v tipični panonski hiši rodil Peter Dajnko. Pot se nato zaključi v gozdnem parku Lisjakova struga.

Poti po občini Razkrižje popeljejo obiskovalce po naravnih in kulturnih znamenitostih občine. Ogledati si je možno prazgodovinsko naselbino Gradišče na Šafarskem, ki prikazuje življenje izpred 5500 let, kovaški muzej s prikazom kovaške obrti in kolarske zbirke, žganjarski muzej, Ivanov izvir zdravilne vode, prikazan na sliki, romarsko cerkev, potočni mlin, zdravilne energijske točke in druge turistične točke.

6.2 Kritični pogled na turistično ponudbo v Prlekiji

Bogata kulturna in naravna dediščina je ena izmed priložnost za razvoj turistične ponudbe v Prlekiji. Na območju se nahajajo tri zgodovinsko pomembna mestna jedra in veliko kulturnih spomenikov, kot so muzeji, gradovi, cerkve, kapelice, kužna znamenja. Veliko izmed teh objektov predstavlja potencialne zanimivosti za turiste, ki v veliki meri še niso vključeni v turistično ponudbo. Ustrezna obnovitev teh objektov, vključevanje v turistično ponudbo ter obuditev kulturnega izročila so pomembni elementi za razvoj samostojnih turističnih produktov. Osredotočiti bi se bilo potrebno na revitalizacijo kulturne dediščine, predvsem skozi obnovo in ohranjanje arhitekture tega območja, še posebej tiste na zgradbah zgodovinske pomembnosti. Vlaganje v reanimacijo stavbne dediščine bi omogočilo zastarelim objektom, da postanejo turistično privlačni.

Velik turistični potencial predstavlja tudi naravna dediščina, saj okolje s svojo razgibanostjo nudi priložnosti za razvoj turistične infrastrukture.

Razvoj turizma na območju Prlekije je potreben, vendar pri tem ne smemo pozabiti na trajnost in poudariti predvsem razvoj sonaravnega turizma. Potrebno je povečati število obiskov turistov ter obenem povečati število delovnih mest v turizmu ter ohraniti obstoječe. Vendar pri posegih v okolje ne smemo pozabiti na odgovorno ravnanje z lokalno skupnostjo in kulturno dediščino. Prlekija se ponaša z bogato tradicijo domačih obrti. Prizadevati si je potrebno, da bodo turisti in domačini kupovali lokalne izdelke in s tem temu okolju zagotavljali dodaten vir zaslužka. Turizem mora zaposlovati lokalno prebivalstvo in se aktivno vključevati v življenje in delovanje lokalnih skupnosti.

Potreben je razvoj turističnih produktov, ki povezujejo že dobro poznane destinacije, kot so Radenci, Banovci itd., z manj znanimi turističnimi znamenitostmi. S tem bi ustvarili nove zanimive turistične produkte, obenem pa pripomogli k boljši prepoznavnosti manj znanih krajev v Prlekiji, ki vsekakor razpolagajo z bogato naravno in kulturno dediščino.

Več stoletij bogate zgodovine je pustilo svoje sledi na kulturi gastronomije ter odličnih prleških vin. Na žalost se Prlekija preredko znajde na turističnih zemljevidih pravih gastronomov. Prlekija nudi velik gastronomski in vinski potencial, zato si je potrebno prizadevati k ohranjanju in dopolnjevanju te smeri turizma.

Po občinah in vaseh v Prlekiji se skozi leto odvijajo številni dogodki, na katerih pride do izraza prleška tradicija. Potrebno si je prizadevati za ohranjanje takih dogodkov na visokem nivoju in za obujanje novih, ki bi temeljili na dediščini tega območja.

Na območju Prlekije prevladuje podeželje, zato si je potrebno toliko bolj prizadevati za ohranjanje le-tega. Potrebno je razviti ustrezno okolje za razvoj dopolnilnih dejavnosti v kmetijstvu in spodbujati povezovanje kmetijstva s turistično ponudbo ter s tem povečati atraktivnost podeželja. S tem se lahko poveča tudi število novih delovnih mest na podeželju.

7 SWOT ANALIZA

SWOT analiza zajema prednosti, slabosti, priložnosti ter nevarnosti in jo lahko apliciramo na mnoga področja. Po opravljeni analizi si je potrebno prizadevati, da odpravimo slabosti in se poskušamo izogniti nevarnostim. Obenem pa moramo graditi na prednostih in poskusiti čim bolj izkoristiti priložnosti. V nadaljevanju so predstavljene prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti, vezane na turizem na območju Prlekije.

PREDNOSTI:

- dobro razvit zdraviliški turizem;
- ugodna obmejna lega;
- oživljanje starih obrti in tradicionalne kmečke kulinarike;
- vinogradniško območje;
- sorazmerna ohranjenost naravnega okolja in biološka pestrost;
- bogata naravna in kulturna dediščina;
- geografska razgibanost terena;
- mir na podeželju;
- znane osebnosti.

SLABOSTI:

- nepovezanost in preslabo povezovanje turističnih ponudnikov, ni skupnih promocijskih aktivnosti, ni skupne blagovne znamke;
- pomanjkljivo vključevanje in trženje naravne in kulturne dediščine pri oblikovanju integralnih turističnih produktov destinacije;
- staranje prebivalstva;
- premalo nočitvenih kapacitet;
- intenzivno kmetijstvo – onesnaževanje okolja;
- nemotiviranost prebivalstva za turizem.

PRILOŽNOSTI:

- povezovanje s sosednimi državami;
- bližina in izkoriščenje glavnih mest sosednjih držav (Zagreb, Budimpešta, Dunaj).

- skupen nastop na trgu pod enotno turistično blagovno znamko;
- spodbujanje hotelov in restavracij k pripravi lokalne kulinarike v povezavi z vinom.
- izkoristek vodnega potenciala rek Mure in Drave ter ostalih vodnih površin (Ščavnica, Blaguško jezero, Gajševsko jezero, gramozne jame ...);
- vključevanje vseh potencialnih naravnih in kulturnih znamenitosti v integralne turistične proizvode;
- izobraževanje turističnega kadra.
- revitalizacija propadajočih in dodajanje vsebine že obstoječim kulturnim zgradbam;
- večja povezanost kmetijstva in turizma ter razvoj turizma na kmetijah.

NEVARNOSTI:

- pomanjkanje lastnih sredstev;
- onesnaženost okolja;
- neloyalna konkurenca med turističnimi organizacijami;
- neupoštevanje mnenj lokalnega prebivalstva;
- slabo črpanje projektnih sredstev;
- masovni turizem.

PREDNOSTI

Dobro razvit zdraviliški turizem

Zdraviliški turizem je na območju Prlekije in na splošno celotnega Pomurja zelo dobro razvit in privablja turiste iz Slovenije in tujine. Pri tem pa lahko podeželje ustvarja dodatno turistično ponudbo za obiskovalce zdravilišč, ki jo lahko zdravilišča povežejo s svojimi programi.

Ugodna obmejna lega

Prlekija se nahaja na ugodni obmejni legi, saj je iz sosednjih držav Avstrije, Hrvaške in Madžarske dostopna tudi brez vinjete. Pomembno je tudi sodelovanje z sosednjimi državami na področju turizma, kulture, športa in gospodarstva. Taka sodelovanja že potekajo skozi razne projekte.

Oživljanje starih obrti in tradicionalne kmečke kulinarike

Stare obrti in kulinarika predstavljajo pomemben del kulturne dediščine. Kupci radi posegajo po tradicionalnih domačih izdelkih in cenijo trud izdelovalca. Stare obrti so prikazane po številnih muzejih na območju Prlekije, vključuje pa se jih tudi v mnoge prireditve.

Vinogradniško območje

Območje Ljutomersko-Ormoških goric, Radgonsko-Kapelskih in Slovenskih goric je izrazito primerno za vinogradništvo. Primerna nadmorska višina, razgibanost terena, sestava tal, sončne lege in ugodno podnebje v veliki meri vplivajo na kakovost pridelanega vina. Vinogradništvo na območju Prlekije je dolgoletna tradicija in kot taka pomembna tudi za prepoznavnost pokrajine.

Sorazmerna ohranjenost naravnega okolja in biološka pestrost

Na območju Prlekije se nahaja precej točk in območij naravnih vrednot, območij Natura 2000 in zavarovanih območij. To naravno okolje je potrebno ohranjati, obenem pa jih na trajnostni način vključevati v turistično ponudbo.

Bogata naravna in kulturna dediščina

Prlekija pokriva veliko enot naravne in kulturne dediščine, ki se vedno bolj vključuje v turistične produkte destinacije, predvsem v sklopu kolesarskih, pohodniških in na splošno turističnih poti.

Geografska razgibanost terena

Gričevnat in hribovit del Prlekije, zasajen z vinogradi, je privlačen za izletniški turizem. To predstavlja prednost predvsem pri razvoju turizma in dodatnih dejavnosti na kmetijah.

Mir na podeželju

Na območju Prlekije izmed gospodarskih dejavnosti prevladuje kmetijstvo. In prav kmetijstvo je v veliki meri prilagojeno naravnim virom in okolju. Z razvojem kmetijstva je nastala tudi podoba Prleške pokrajine. Turisti lahko tako na podeželju najdejo prostor miru in sprostitve od mestnega vrveža.

Znane osebnosti

Prlekija je bila dom številnim znanim osebnostim, ki so delovali na različnih področjih. Zapuščino teh oseb je potrebno ohranjati in jo predstavljati obiskovalcem Prlekije skozi turistične produkte.

SLABOSTI

Nepovezanost in preslabo povezovanje turističnih ponudnikov, ni skupnih promocijskih aktivnosti, ni skupne blagovne znamke

Trenutno so turistični ponudniki dokaj nepovezani in s tem ostajajo neprepoznavni. Pomembno je, da se vse zamisli in zahteve združijo v enotno turistično ponudbo, ki bo predstavljala zgodbo Prlekije. Neorganiziranost in nesposobnost povezovanja različnih akterjev se kaže tudi v turistični ponudbi. Veliko ponudnikov želi obiskovalce zadržati le na domačem pragu in ne vidi smisla v povezovanju z drugimi ponudniki turističnih storitev. Kot posledica tega se pojavlja pomanjkanje turističnih programov in paketov, ki bi vsebovali širšo ponudbo. Slabo povezovanje je tudi med občinami Prlekije, ki bi morale stremeti k povezovanju celotnega območja.

Pomanjkljivo vključevanje in trženje naravne in kulturne dediščine pri oblikovanju integralnih turističnih produktov destinacije

Glede na veliko število zabeleženih enot naravne in kulturne dediščine na območju Prlekije je vključevanje te dediščine v turistične produkte pomanjkljivo. V veliki meri se pojavljajo zanemarjeni ali zapuščeni kulturni objekti ter naravna območja, ki bi lahko predstavljala pomembne turistične točke.

Staranje prebivalstva

Starostna struktura prebivalstva kaže na staranje prebivalstva na vseh območjih, na podeželju pa je ta pojav še posebej viden. Na kmetijah ostajajo starejši ljudje, saj se mladi ne vračajo. Zaradi tega postaja dovzetnost za dopolnilne dejavnosti, kot je turizem, na kmetijah nižja.

Nemotiviranost prebivalstva za turizem

Turizem na nekem območju ne more zaživeti brez motiviranega prebivalstva.

Lokalno prebivalstvo bi moralo prepoznati turizem kot dejavnost, ki vpliva na razvoj celotne občine, ter s tem posledično tudi priložnost za dvig kakovosti življenja.

Intenzivno kmetijstvo – onesnaževanje okolja

Najpomembnejši dejavniki, na katerih lahko gradimo turizem in zvišamo kvaliteto življenja na območju Prlekije so neokrnjena narava ter čista voda in zrak. Kvaliteta življenja postaja vse pomembnejši faktor. To kvaliteto pa lahko zmanjšamo z intenzivnim kmetijstvom.

Premalo nočitvenih kapacitet

V mnogo krajih na območju Prlekije manjka prenočitvenih zmogljivosti. Na voljo je le nekaj sob za individualne goste. Problem se pojavi pri prihodu avtobusa turistov, saj so redke destinacije, ki imajo zadostno število nastanitvenih kapacitet. Namestitvenih kapacitet zunaj turističnih centrov je malo, zato bi bilo potrebno spodbujati gospodarje kmetij, da se začnejo ukvarjati z dopolnilno dejavnostjo v turizmu in s tem povečati število turističnih kmetij z možnostjo prenočitve.

PRILOŽNOSTI

Povezovanje s sosednimi državami

Povezovanje s sosednjimi državami in ustvarjanje skupnih turističnih produktov je pomembno za vse udeležence. S povezovanjem naravne in kulturne dediščine nekega območja razbijamo umetno zgrajene meje med državami.

Bližina in izkoriščenje glavnih mest sosednjih držav (Zagreb, Budimpešta, Dunaj)

Velika mesta sosednjih držav so območja, katerim je potrebno nameniti pozornost. V teh mestih se nahaja velika množica potencialnih turistov, ki jim je Prlekija hitro dosegljiva. Na njih se je potrebno obračati z ustreznim promocijskim gradivom.

Skupen nastop na trgu pod enotno turistično blagovno znamko

Občine, turistične organizacije in razvojne agencije bi morale stremeti k temu, da bi se oblikovala enotna blagovna znamka, ki bi zajemala celotno območje Prlekije. Na ta način bi se promovirala celotna Prlekija in ne samo določeni ponudniki. Prlekija je v Sloveniji slabo poznana, ravno iz tega razloga je potrebno toliko več vlagati v

promocijska sredstva. To območje bi se moralo bolj intenzivno predstavljati pod skupnim imenom Prlekija kot zelena destinacija v Sloveniji, ki daje poudarek na trajnostnem razvoju. Širši javnosti bi bilo potrebno predstaviti območje Prlekije, saj še vedno v veliki meri prihaja do zamenjevanja Prlekije in Prekmurja.

Spodbujanje hotelov in restavracij k pripravi lokalne kulinarike v povezavi z vinom

Več stoletij bogate zgodovine je pustilo svoje sledi na kulturi gastronomije ter odličnih prleških vin. Na žalost se Prlekija preredko najde na turističnih zemljevidih pravih gastronomov. Prlekija nudi velik gastronomski in vinski potencial, zato si je potrebno prizadevati k ohranjanju in dopolnjevanju te smeri turizma.

Izkoristek vodnega potenciala rek Mure in Drave ter ostalih vodnih površin (Ščavnica, Blaguško jezero, Gajševsko jezero, gramozne jame ...)

Na območju Prlekije najdemo velik potencial vodnih površin, ki niso zadostno vključena v turistično ponudbo. Te vodne površine nudijo predvsem možnost za aktivno preživljanje prostega časa. Pri tem pa ne smemo pozabiti na trajnostno usmeritev turizma.

Vključevanje vseh potencialnih naravnih in kulturnih znamenitosti v integralne turistične proizvode

Bogata kulturna in naravna dediščina je še ena priložnost za razvoj turistične ponudbe v Prlekiji. Na območju se nahajajo tri zgodovinsko pomembna mestna jedra in veliko kulturnih spomenikov, kot so muzeji, gradovi, cerkve, kapelice, kužna znamenja. Ustrezna obnovitev teh objektov, vključevanje v turistično ponudbo ter obuditev kulturnega izročila so pomembni elementi za razvoj samostojnih turističnih produktov. Velik turistični potencial predstavlja tudi naravna dediščina, saj okolje s svojo razgibanostjo nudi priložnosti za razvoj turistične infrastrukture.

Izobraževanje turističnega kadra

Turizem je živa dejavnost, ki se nenehno spreminja. Potrebno je slediti trendom in s tem narediti svojo ponudbo bolj privlačno za turiste. Potrebno bi bilo tudi strokovno usposabljanje kadra zaposlenega v turizmu, saj to lahko dvigne celotno turistično ponudbo na višjo raven.

Revitalizacija propadajočih in dodajanje vsebine že obstoječim kulturnim zgradbam

Osredotočiti bi se bilo potrebno na revitalizacijo kulturne dediščine, predvsem skozi obnovo in ohranjanje arhitekture tega območja, še posebej tiste na zgradbah zgodovinske pomembnosti. Vlaganje v reanimacijo stavbne dediščine bi omogočilo zastarelim objektom, da postanejo turistično privlačni.

Večja povezanost kmetijstva in turizma ter razvoj turizma na kmetijah

Povezovanje turizma s kmetijstvom je pomemben dejavnik za ohranjanje atraktivnosti podeželja. Prebivalce na kmetijah je potrebno spodbuditi k ukvarjanju z dopolnilno dejavnostjo in s tem zagotoviti razvoj podeželja. V sklopu tega je potrebno ustrezno izobraziti lokalno prebivalstvo na področju turizma in s tem prispevati k bolj kvalitetnim turističnim produktom.

NEVARNOSTI

Pomanjkanje lastnih sredstev

Za nadaljnji razvoj so potrebna vlaganja. Z pomanjkanjem sredstev pa se lahko ta razvoj upočasni ali ustavi in s tem je določena turistična destinacija lahko vedno manj atraktivna za turiste.

Onesnaženost okolja

Ob neustreznem razvojnem programu lahko pride do povečanega onesnaževanja okolja. Stremeti moramo k temu, da ustvarjamo trajnostne turistične produkte, da čim manj spreminjamo naravo ter da o varovanju narave osveščamo turiste. Na ta način bomo naravne dobrine ohranili za prihodnje generacije.

Nelojalna konkurenca med turističnimi organizacijami

V turizmu se lahko hitro pojavijo razlike med posameznimi ponudniki glede obiska, prodaje izdelkov, večje uspešnosti itd. To lahko privede do zavidevanja in nelojalnosti pa tudi do prekinitve sodelovanja. Tak način razmišljanja za turizem vsekakor ni spodbuden.

Neupoštevanje mnenj lokalnega prebivalstva

Vključevanje lokalnega prebivalstva v priprave razvojnih programov in upoštevanje njihovih želja, potreb, vizij in mnenj je zelo pomembno. Lokalno prebivalstvo ima večji občutek in vizijo o prihodnjem razvoju destinacije, na kateri živijo. Turistična podjetja lahko delajo brez upoštevanja mnenj lokalnega prebivalstva, vendar pa turizem nikoli ne bo zaživel v tolikšni meri, kot če s turistično destinacijo živi tudi lokalna skupnost. Problem pa se pojavi tudi ob nezainteresiranosti lokalnega prebivalstva za turizem.

Slabo črpanje projektnih sredstev

Različne institucije nudijo pomoč pri pridobivanju finančnih sredstev. Vendar pa se dogaja, da ljudje velikokrat za to ne vedo ali pa svoje ideje ne znajo kvalitetno predstaviti. Potem se pojavlja še zapletena dokumentacija, ki pridobivanje sredstev še dodatno otežuje.

Masovni turizem

Zavarovana območja niso primerna za masovni turizem, množične prireditve itd. Turizem na takih območjih mora biti prilagojen prostoru in ljudem, ki tam živijo. Graditi je potrebno na zelo kakovostni ponudbi, obenem pa omejiti število obiskovalcev.

8 PREDLOGI NOVIH TURISTIČNIH PRODUKTOV

Skozi leta in leta razvoja turizma se obenem spreminjajo tudi pogledi in mišljenja turistov. Sodobni turist ne kupuje več v tolikšni meri samo ogledov, izletov itd., ampak si zraven tega želi doživetje. Turisti si želijo edinstveno izkušnjo in doživetje na čustveni ravni. Za čustvene povezave turistov z atrakcijami destinacije poskrbijo zgodbe. Čim bolj se bo zgodba dotaknila turista na čustveni ravni, toliko večji vtis bo na njem pustila sama destinacija. Destinacija lahko torej z vključevanjem zgodb v turistične produkte poveča prepoznavnost in dodatno privabi turiste. Na območju Prelekije lahko zasledimo zgodbe, ki so že vpete v turistične produkte kot npr. zgodba o Apoloniji, Atili itd. Pojavljajo pa se tudi zgodbe, ki še niso ustrezno vključene v sam turizem. V nadaljevanju tako sledi nekaj predlogov o vključevanju zgodb v turistične produkte, ki temeljijo predvsem na naravni in kulturni dediščini Prelekije.

8.1 Rožmarinkina pot od sonca do vina

OPIS

Barbara Meško je zapisala zgodbo o Rožmarinki. »Rožmarinka je vesela in radoživa deklica, ki neprestano raziskuje. V malhici, ki jo nosi s seboj, skriva najrazličnejše zaklade. Od posušene vitice, ki jo je pobrala na pobočju goric, do koruznega zrna, ki je padlo iz stroka, ko so kmetje spravljali svoj pridelek. Odeta v sončnične žarke, ki jih ima v pokrivalu, poveznjenem vrh glave in ji v sončnih ali deževnih dneh nudijo zaščito. Vsakemu, ki ji prekriza pot, nameni lepo besedo in prijazen pogled. Svobodna je kot krap, ki ne meneč se za nevarnost ulova željnih ribičev, neobremenjeno plava ob bregovih Pesnice in Drave. Delovna kot mravljica, ki je pravkar z velikim bremenom prečkala Kerečičev trg, in iznajdljiva kot pajek, ki spleta svojo mrežo pod arkadami Ormoškega gradu. Polna pričakovanja zre v vsak nov dan in z veseljem posluša pesem klopotcev in prastare zgodbe starejših ljudi, ki ji vedno znova pripovedujejo, kako je bilo včasih vse drugače.«

Rožmarinkina pot od sonca do vina nas vodi po njenih stopinjah. Pot se začne v Ormožu, ki je znan kot sonce Prelekije. Stopimo še do ormoškega jezera, nato pa se odpravimo med vinorodne griče Jeruzalema.

CILJNA SKUPINA: manjše organizirane skupine – do 15 oseb

TRAJANJE: 1 dan

LOGISTIKA: avtobusni prevoz, del poti peš

PROGRAM:

10.00 – Ormož – grad, park, cerkev, trg

12.00 – Ormoško jezero

13.00 – Kosilo na eni izmed turističnih kmetij

14.15 – Jeruzalem – cerkev, vinoteka

14.45 – Sprehod od Jeruzalema do zidnice Malek

15.45 – Zidanica Malek

Zaradi velikega števila sončnih dni na leto Ormož imenujemo tudi sonce Prlekije. Iz tega razloga se Rožmarinkina pot od sonca do vina začne v Ormožu. V mestu Ormož se nahaja kar nekaj točk, ki so vredne ogleda. Med njih vsekakor prištevamo Grad Ormož z grajsko pristavo in parkom. Grajska pristava je zgradba, ki jo povezuje več poslopij. V razstavnih prostorih so na ogled številne razstave, ki se nanašajo na območje Ormoža. V gradu so na ogled poslikave, ki sodijo v vrh klasicistične umetnosti v Sloveniji, arheološka razstava Med Dravo in Muro, ki predstavlja arheološko dediščino obmejnih občin Prlekije in Medžimurja, zgodovinska razstava Ormož v času Karađorđevićeve in Titove Jugoslavije, razstava o ormoškem sanatoriju Iz zapuščine Dr. Otmarja Majeriča, zbirka slik sodobne slovenske ustvarjalnosti in zasebna zbirka Marka Sluge.

Za tem sledi ogled cerkve sv. Jakoba, katere najstarejši del okvirno izhaja iz prve polovice ali sredine 14. stoletja. Cerkev se nahaja na vzhodnem robu Mestnega trga. Za tem se bomo tako kot Rožmarinka sprehodili skozi Kerenčičev trg, nato pa se bomo odpravili do Ormoškega jezera.

Del nekdanjega veličastnega naravnega procesa reke Drave, ki je dinamično preoblikoval Dravsko nižino, je sedaj preoblikovan v Ormoško akumulacijsko jezero. Ob jezeru so večja trstišča, močvirna travišča in močvirni gozd. Po ozki asfaltni cesti ob železniški progi bomo prečkali mostiček ter se povzpeli na ornitološko opazovalnico, od koder je lep razgled na jezero.

Po ogledu jezera bomo zapustili Ormož in se odpravili proti jeruzalemskim goricam. Na poti do Jeruzalema se bomo ustavili na eni izmed turističnih kmetij in si privoščili tipično Prleško kosilo in si nabrali novih moči.

Po kosilo se bomo zapeljali do idiličnega Jeruzalema. Ogledali si bomo cerkev Brezmadežne Marije ter TIC in vinoteko Jeruzalem, kjer so na voljo spominki in vina izključno iz območja Prlekije.

Za tem se bomo po čudovitih slemenih sprehodili do naše zadnje postaje, zidanice Malek. Več kot 300 let stara zgradba, ki je nekoč služila kot kmetija za predelavo grozdja in vina, je sedaj na voljo obiskovalcem. Sledil bo ogled zidanice in vodena degustacija vin. Našo pot od sonca do vina bomo tako zaključili na sončni terasi z idiličnim pogledom na okoliške vinograde.

8.2 Na sledi kasaču Tinku

OPIS

Pri prebivalcih Prlekije se kaže poseben čut do narave in do okolja. Še posebej veliko vlogo pa v tem okolju igra konj, natančneje ljutomerski kasač, ki sodi med slovenske tradicionalne pasme konjev. Pred stoštiridesetimi leti so lastniki delovnih konj na področju Prlekije začeli s konji tudi tekmovati. Pobudnik tekmovanja pa ni bil višji sloj prebivalstva, ampak kmetje, ki so s konji obdelovali zemljo, prevažali tovore in opravljali druga težja dela. Konji niso predstavljali le delovne sile, ampak so poleg tega označevali še visok socialni položaj kmeta. Konjereja je predstavljala kmetom tudi dodaten vir prihodka. Lastniki kmečkih konj so tako iz roda v rod vzgajali čedalje hitrejše konje. Ljutomerski kasač je plod sistematičnega rejskega dela na pomurskih kmetijah in je nastal v Sloveniji. Prve dirke so se na pobudo 15-članskega odbora odvijale 12. septembra 1874 na cesti od Križevca do Ljutomera.

Kasač Tinko je maskota Ljutomera, ki s svojo prisotnostjo ob raznih dogodkih in priložnostih razveseljuje najmlajše pa tudi malo starejše. Saša Pergar je zapisal tudi zgodbo z naslovom Tinkova prva dirka. S to zgodbo se v Ljutomeru začne iskanje kasača Tinka. Pot Na sledi kasaču Tinku nas vodi v Razkrižje do kovaškega muzeja in Ivanovega izvira, na Krapju si ogledamo čebelarški muzej, v Ključarovcih se okrepčamo v bližini tradicionalnih ljutomerskih kasačev, za konec pa se odpravimo v zibelko kasaškega športa – Ljutomer, kjer si ogledamo muzej kasaštva in hipodrom. Ob prisotnosti otrok se pri kasaškem muzeju prikaže tudi sam Tinko.

CILJNA SKUPINA: organizirane skupine, šolske skupine

TRAJANJE: 1 dan

LOGISTIKA: avtobusni prevoz

PROGRAM:

09.00 – Ljutomer – zgodba o kasaču Tinku

09.30 – Razkrižje – muzej kovaštva

10.30 – Razkrižje – Ivanov izvir

- 11.15 – Cven – izletniška kmetija
- 12.15 – Krapje – čebelarški muzej
- 13.45 – Ključarovci pri Ljutomeru – kosilo
- 16.00 – Ljutomer – kasaški muzej, hipodrom

Naša pot se bo začela v središču Prlekije, v mestu 1. slovenskega tabora, 1. slovenskega filmskega zapisa in predvsem mestu znanem po hitrem konju Ljutomerskem kasaču. Zbrali se bomo na Glavnem trgu v Ljutomeru, kjer bomo slišali zgodbo o kasaču Tinku, kmalu zatem pa se bomo odpravili poiskat tega navihanega konjiča. Tinko je vedno dobro podkovan, zato bomo iskanje pričeli v kovaškem muzeju v Razkrižju. Kovačija na Razkrižju je ena redkih popolnoma ohranjenih kovačij, ki je v celoti opremljena s kovaškim orodjem.

Če Tinka tam ne bomo našli, bomo stopili še do Ivanovega izvira. Tinko je vedel, da na tem mestu na površje priteče zdravilna voda, ki naj bi pomagala k dobremu vidu in splošnemu počutju. Kasač Tinko je sladkosned, zato se bomo v nadaljevanju poti odpravili do Čebelarškega muzeja na Krapju, kjer si bomo ogledali leseni čebelnjak, ki izvira iz konca 19. stoletja.

Pred tem pa se bomo ustavili še na Cvenu in si na izletniški kmetiji privoščili tipično Prleško malico.

Po ogledu muzeja na Krapju se bomo odpravili v Ključarovce pri Ljutomeru, kjer bo sledilo kosilo. Ponudba Gostišča MS je tesno povezana z vzrejo konj in s konjskim športom, ki je družinska tradicija družine Slavič. Lahko si bomo ogledali konje, imeli pa bomo tudi možnost jahanja ter vožnje s sulkiji.

Če kasača Tinka še vedno ne bomo našli, pa se bomo odpravili nazaj v Ljutomer. Tam si bomo ogledali muzej Ljutomerski kasač, ki je umeščen v sklop Kasaškega kluba Ljutomer. Muzej omogoča vpogled v zgodovinski spomin kasaštva od njegovih začetkov do danes. Ogledali pa si bomo tudi konje, hipodrom in hleve. Mogoče pa je naš kasač Tinko legel k počitku.

8.3 Od soda do soda

OPIS

Prlekija je dežela odlične vinske kapljice z večletno tradicijo. Vinogradniška tradicija sega v Prlekiji vse do časov rimskega imperija, o čemer pričajo arheološke najdbe amfor, vrčev, kelihov in lončenih kozarcev. Prlekijo tako povezuje zgodba o vinu. Na območju Prlekije se nahajajo štirje večji proizvajalci vrhunskih in kakovostnih vin. To so Radgonske gorice Gornja Radgona d.d., KAPELA, Vinogradništvo in vinarstvo d.d., P&F Jeruzalem Ormož ter P&F Jeruzalem Ljutomer. Vina teh vinskih kleti dosegajo visoke rezultate tako na državnem kot na mednarodnem nivoju. Pot od soda do soda bo vodila skozi vse štiri vinske kleti. Tako kot vinogradništvo predstavlja pomembno dediščino Prlekije, pa bogato kulturno dediščino skrivajo tudi mestna jedra Prlekije. Ob obisku Prlekije si bomo tako ogledali mesta Gornja Radgona, Ljutomer in Ormož.

CILJNA SKUPINA: organizirane skupine, gosti v termah, društva

TRAJANJE: 1 dan

LOGISTIKA: avtobusni prevoz

PROGRAM:

09.00 – Gornja Radgona – mestno jedro, Aleja velikih, cerkev sv. Petra, spominski park, Špital

10.00 – Gornja Radgona – vinska klet Radgonske gorice

11.15 – Paričjak – vinska klet Kapela

12.30 – Kosilo v eni izmed prleških gostiln

13.45 – Ljutomer – Glavni trg

15.00 – Ljutomer – Vinska klet Ljutomerčan

16.00 – Jeruzalem – cerkev Brezmadežne Marije, vinoteka Jeruzalem

17.00 – Ormož – grad, park, cerkev, trg

18.00 – Ormož – vinska klet P&F Jeruzalem Ormož

Naše potovanje od soda do soda začnemo v Gornji Radgoni. Mesto Gornja Radgona je v Sloveniji in po svetu poznano predvsem po svojih vinih. Radgonske gorice v svojih

kleteh proizvajajo penine že od leta 1852. Pred ogledom znane vinske kleti pa se bomo sprehodili po mestu. Ogledali si bomo Špital, zgradbo, ki se prvič omenja leta 1614, in služi muzejskim zbirkam ter razstavam. V neposredni bližini stoji cerkev sv. Petra, ki je bila za bogoslužje določena po letu 1545. V bližini cerkve se nahaja Aleja velikih, ki predstavlja v bron v lite doprsne kipe devetih oseb, ki so zaznamovali regionalno družbeno in kulturno dogajanje ali pustili pečat v nacionalni znanosti in kulturi. Pod hribom cerkve sv. Petra je postavljeno obeležje v spomin 10. obletnice vojne za samostojno Slovenijo z napisom »Nikoli več« v treh jezikih. Za tem se bomo odpravili v vinsko klet Radgonske gorice, kjer bomo stopili v Dom penin, si ogledali kleti in poskusili kozarec znamenite Radgonske penine.

Iz Gornje Radgone se bomo nato odpravili proti Paričjaku, kjer se nahaja vinska klet Kapela. Značilnost te vinske kleti je njena okrogla oblika in je bila prva tovrstna vinska klet v Sloveniji. V pritličju kleti se nahaja urejena degustacijska dvorana, kjer bomo tudi degustirali kozarec domačega vina. Na vrhu kleti pa je razgledna terasa, s katere je razvidna slikovitost pokrajine, z razgledom tudi v sosednjo Avstrijo in Madžarsko.

Po ogledu kleti se bomo odpravili proti Ljutomeru. Pred tem pa se bomo ustavili v eni izmed Prleških gostiln in si privoščili kosilo. Nato bo sledil prihod v Ljutomer, mesto 1. slovenskega Tabora, 1. slovenskega filmskega zapisa in mesto, znano po kasaških dirkah. Sprehodili se bomo po glavnem trgu, ki je bil leta 2010 s strani Turistične zveze Slovenije razglašen za najlepši trg v Sloveniji.

Sledil bo ogled vinske kleti Ljutomerčan, katere začetki delovanja segajo v leto 1954. Za tem se bomo zapeljali po idiličnih slemenih Jeruzalemskih goric in se ustavili v kraju, znanem po svojem svetem imenu.

Na Jeruzalemu si bomo ogledali cerkev Brezmadežne Marije, čas pa bo tudi za nakup spominkov in ogled vinoteke Jeruzalem. Iz jeruzalemskih gričev se bomo nato spustili do naše zadnje točke. Sprehodili se bomo mimo ormoškega gradu in si ogledali ormoški park, v katerem uspeva veliko različnih drevesnih vrst, med njimi tudi nekaj eksotičnih primerov.

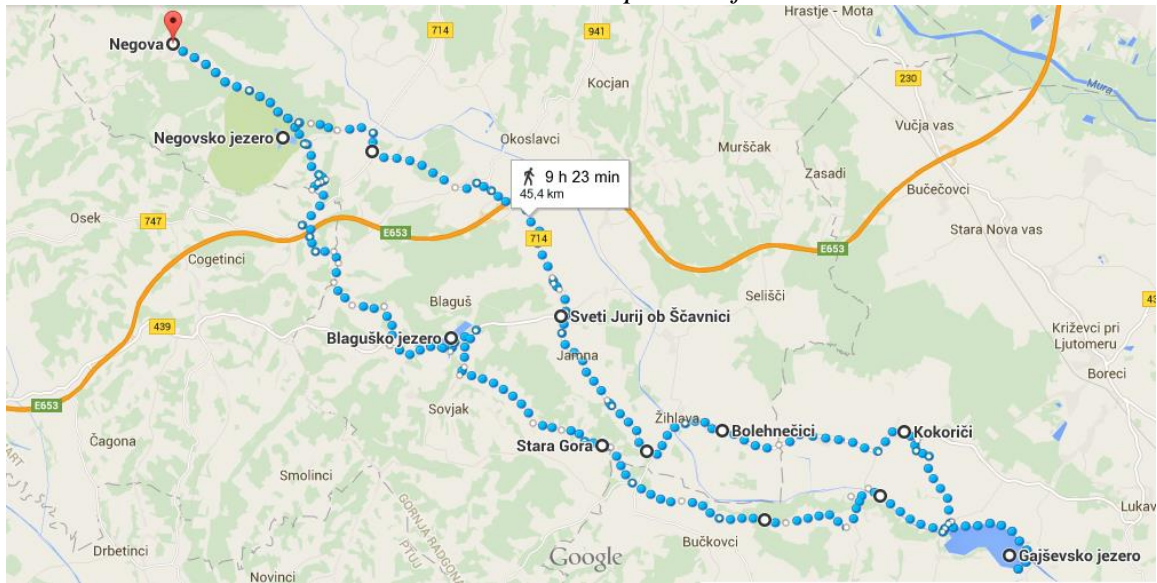
Ormož je znan tudi po vrhunskih vinih. V Ormožu se nahaja klet in degustacijska dvorana P&F Jeruzalem Ormož. Vinska klet je bila zgrajena leta 1967 in obsega pet podzemskih etaž, ki se spuščajo 25 metrov v globino. Dan bomo tako zaključili ob ogledu kleti in kozarcu vrhunskega vina.

8.4 Kolesarska pot treh jezer

RELACIJA

Negova – Negovsko jezero – Blaguško jezero – Stara Gora – Gajševsko jezero – Kokoriči – Bolehnečici – Sveti Jurij ob Ščavnici – Grabonoš – Spodnji Ivanjci – Negovsko jezero – Negova.

Slika 15: Kolesarska pot treh jezer

Vir: Google, 20. 8. 2015

OPIS POTI

Kolesarska pot treh jezer zajema naravne lepote Prlekije, ne manjka pa tudi točk kulturne dediščine. Pot se začne v naselju Negova, kjer se nahajata Grad Negova in Marijina cerkev. Obe točki sta vredni ogleda, preden se odpravimo na pot. Kolesarska pot se nato nadaljuje do Negovskega jezera, ki je znano tudi po velikem številu lokvanjev. Pot se nato nadaljuje prti Blaguškemu jezeru. Na poti od Negovskega do Blaguškega jezera lahko z domačimi dobrotami okrepčamo na domačiji Firbas. Blaguško jezero je priljubljena izletniška točka in predstavlja prijeten kraj za sprostitev in počitek. Pot se nato nadaljuje do Stare Gore, kjer si lahko ogledamo muzej kmečkega in obrtniškega orodja in mlin na veter. Nato pa ob reki Ščavnici nadaljujemo pot do Gajševskega jezera, ki predstavlja prezimovališče številnim vodnim pticam. Cesta nato vodi skozi Kokoriče in Bolehnečice do Svetega Jurija ob Ščavnici.

Med Žihlavo in Jamno se nahaja Oljarna Kocbek, ki ponuja razne domače dobrote. Od različnih vrst olj pa do suhih salam in čokolade. Pot se nato nadaljuje skozi Sveti Jurij ob Ščavnici nazaj do Negovskega jezera in Negove.

Kolesarska pot je dolga 45 km, večinoma vodi po asfaltiranih cestah, del poti pa vodi po makadamski cesti. Pot je srednje zahtevna.

TOČKE NA POTI

Negova

Grajski kompleks Grad Negova je arhitekturna, turistična in poslovna celota, primerna za poslovna srečanja, izobraževalno dejavnost, prireditve in organizacijo praznovanj ter porok. V sklopu grajskega kompleksa je urejen bogat zeliščni park. V neposredni bližini pa se nahaja tudi Marijina cerkev.

Negovsko jezero

Negovsko jezero je nastalo v dolini Kunovskega potoka z zajezitvijo nekdanjih 14 grajskih ribnikov. Jezero obsega okoli 11,3 ha in je globoko od 1,5 do 3 metra. Njegova največja globina je ob nasipu, kjer je globoko tudi do pet metrov. Celoten krajinski park obsega 176,52 ha. Za krajinski park je bil razglašen zaradi geoloških tvorb, favne in flore, kulturno-varstvenih, urbanističnih in turističnih razlogov ter izredne krajinske lepote. Okolica je porasla z bukovim gozdom. Na severozahodnem in jugozahodnem kraku vodnega zadrževalnika je razvito trstišče in jelševje, pod jezero pa je ohranjen ostanek poplavnega travnika.

Blaguš

Jezero je bilo ustvarjeno z namenom, da bi v času poletnih suš namakali bližnja polja in zbirali odvečno vodo v času jesenskih in spomladanskih poplav. Danes pa je namenjeno predvsem ljubiteljem narave in je prijetna izletniška točka.

Stara Gora

V nekdanjem šolskem poslopiju na Stari Gori se nahaja muzej, v sklopu katerega je razstavljeno kmečko in obrtniško orodje, ki so ga nekoč pri delu uporabljali kmetje in domači obrtniki.

Obenem je v prostorih muzeja razstavljena tudi zbirka stare opreme notranjih prostorov kmečkih hiš in številni drugi predmeti. V bližini muzejskega poslopja pa se nahaja tudi zadnji pravi vetrni mlin v Sloveniji. V notranjosti lesene stavbe mlina se nahaja mlinska naprava z dvema mlinskima kamnoma, ki ju poganja vetrnica. Ker se mora vetrnica vedno usmerjati v smer pihanja vetra, je pogonski del mlina z vetrnico vrtljiv.

Gajševsko jezero

Gajševsko jezero je čelno akumulacijsko jezero na reki Ščavnici pri naselju Gajševci, zahodno od Ljutomera. V pretežno meliorirani Ščavniški dolini predstavlja pomemben sekundarni vodni biotop. Ob zahodnem robu jezera pod vtokom Ščavnice so trstišča, močvirna travišča in na delu obrežja močvirni gozd. Jezero je preletna postaja in prezimovališče številnih vodnih ptic.

ZAKLJUČEK

Prlekija je označba za vzhodni del Slovenskih goric in sveta Mura in Drave. Je kulturno, jezikovno in zgodovinsko zaokroženo in homogeno območje, razdeljeno med dve statistični regiji, in sicer Pomurje in Podravje.

Velik razvojni potencial tudi na območju Prlekije ima turizem, saj lahko tu najdemo bogato naravno in kulturno dediščino in to v bližini že uveljavljenih turističnih destinacij. Območje Prlekije ima predvsem zaradi svojih naravnih in kulturnih danosti velike priložnosti za razvoj kakovostne turistične ponudbe, ki lahko služi kot atraktivna dopolnilna turistična ponudba hotelskim gostom, ki pridejo v severovzhodni konec Slovenije oziroma v sosednjo Avstrijo. Z vključevanjem naravne in kulturne dediščine v turistične produkte poskrbimo, da se dediščina ne zanemarja in pripomoremo k ohranjanju dediščine. V sklopu diplomske naloge smo zbrali enote naravne in kulturne dediščine na območju enajstih občin Prlekije. Te enote je potrebno ohranjati in jih vključevati v turistične produkte.

Izdelali smo tudi turistične produkte z vključevanjem naravne in kulturne dediščine, pri tem pa smo imeli v mislih tudi trajnostni razvoj turizma. Uspešnost izdelanih turističnih produktov se lahko pokaže ob vključitvi produktov v ponudbo turističnih organizacij. Glavno merilo uspešnosti je število obiskovalcev, ki se bodo udeležili novonastalih turističnih produktov. Pomemben dejavnik pa je tudi zadovoljstvo obiskovalcev. Pogoj za uvedbo novih turističnih produktov je torej zainteresiranost turističnih organizacij za vpeljevanje novih produktov v njihovo ponudbo. Ker gre za povezovanje točk na različnih destinacijah, je pomembno tudi povezovanje turističnih organizacij in prizadevanje za izdelavo novih in atraktivnih turističnih proizvodov. Seveda pa se nudijo tudi možnosti za nadaljnji razvoj.

S pomočjo seznama naravne in kulturne dediščine celotne Prlekije je možno povezati razne točke interesa v skupne turistične produkte. S povezovanjem in sodelovanjem različnih turističnih organizacij lahko nastanejo novi atraktivni turistični produkti, ki bi povezovali turistične točke na območju več občin. Ustvarjanje turističnih produktov, ki zajemajo večja območja, lahko vodi k boljši prepoznavnosti Prlekije kot celote.

Ob vsem tem pa si je potrebno prizadevati za trajnostni razvoj turizma in na splošno celotnega območja. Le s trajnostnim načinom delovanja in čim manjšim posegom v naravo bomo lahko to bogato pokrajino naravne in kulturne dediščine ohranili za prihodnje generacije.

LITERATURA

- ARSO 1. (2015a). *Varstvo naravnih vrednot*. Dostopno na: <http://www.arso.gov.si/narava/naravne%20vrednote/>, 17. 8. 2015
- ARSO 2. (2015b). *Zvrsti naravnih enot*. Dostopno na: <http://www.arso.gov.si/narava/naravne%20vrednote/zvrsti/>, 17. 8. 2015
- Center DUO 1. (2015a). *Spominska soba dr. Franca Kovačiča*. Dostopno na: <http://www.centerduo.si/tic/node/19>, 16. 8. 2015
- Center DUO 2. (2015b) *Spominska soba Slavka Osterca*. Dostopno na: <http://www.centerduo.si/tic/node/18>, 16. 8. 2015
- Center DUO 3. (2015c). *Mlin na Muri – Babičev mlin*. Dostopno na: <http://www.centerduo.si/tic/node/17>, 25. 8. 2015
- Chateau-Agata. (2015). *Zgodovina*. Dostopno na: <http://www.chateau-agata.com/?q=sl/zgodovina-gradu-gornja-radgona>, 11. 8. 2015
- Čebelarsko društvo Ljutomer. (2011). *90 let Čebelarskega društva Ljutomer*: zbornik ČD Ljutomer: 1921-2011. Ljutomer, Čebelarsko društvo.
- Google. *Zemljevid*. (2015). Dostopno na: <https://www.google.si/maps?hl=sl&tab=wl>, 20. 8. 2015
- Grad Negova. (2015). *Zgodovina*. Dostopno na: <http://www.gradnegova.si/zgodovina/>, 11. 8. 2015
- Grossmann. (2015). *Dr. Karol Grossmann*. Dostopno na: <http://www.grossmann.si/dr-karol-grossmann>, 14. 8. 2015
- Javna razvojna agencija Občine Ormož, Prleška razvojna agencija, PORA Gornja Radgona. (2013). *Območni razvojni program Prlekija 2014-2020*.
- Kikec, T. (2007). *Reka Mura, skriti biser Evrope*. Geografski obzornik, volume 54, issue 3/4, str. 31–37.
- Klet Muzej Brumen*. (2015). Dostopno na: <http://www.kletmuzejbrumen.si/index.html>, 16. 8. 2015
- Kolarič, R. (1968). Prleško narečje. V V. Vrtnjak (ur.), *Svet med Muro in Dravo*. Maribor: Založba obzorja Maribor.
- Komisija evropskih skupnosti. (2007). *Sporočilo komisije, Program za trajnostni in konkurenčni evropski turizem*, Bruselj. str 5.
- Kultprotur. (2015). *Grad Negova*. Dostopno na: http://www.kultprotur.si/grad_negova/, 11. 8. 2015

- Lončarstvo Žuman.* (2015). Dostopno na: <http://www.loncarstvozuman.si/>, 14. 8. 2015
- LTO Prlekija Ljutomer 1. (2015a). *Muzej Ralo.* Dostopno na: http://www.jeruzalem.si/index2.php?stran=vsebina&id=61&lang=sl_SI, 13. 8. 2015
- LTO Prlekija Ljutomer 2. (2015b). *Splošna muzejska zbirka, Zbirka I. slovenskega tabora,* Dostopno na: http://www.jeruzalem.si/index2.php?stran=vsebina&id=59&lang=sl_SI, 14. 8. 2015
- LTO Prlekija Ljutomer 3. (2015c). *Muzej Ljutomerski kasač.* Dostopno na http://www.jeruzalem.si/index2.php?stran=vsebina&id=144&lang=sl_SI, 14. 8. 2015.
- LTO Prlekija Ljutomer 4. (2015d). *Dr. Franc Miklošič,* Dostopno na: http://www.jeruzalem.si/index2.php?stran=vsebina&id=109&lang=sl_SI, 26. 8. 2015
- Marianum 1. (2015a). *Rokodelski center.* Dostopno na: <http://www.marianum.si/rokodelski-center>, 16. 8. 2015
- Marianum 2. (2015b). *Ekomuzej s strokovno knjižnico.* Dostopno na: <http://www.marianum.si/ekomuzej-s-strokovno-knjiznico>, 16. 8. 2015.
- Michigan State University. (2015). *Heritage Tourism, Introduction.* Dostopno na: <http://museum.msu.edu/?q=node/705>, 26. 8. 2015
- Ministrstvo za kulturo. (2007). *Navodila za pripravo predloga za vpis v register nepremične kulturne dediščine.* Ljubljana.
- Ministrstvo za kulturo. (2015). *Register nepremične kulturne dediščine.* Dostopno na: <http://rkd.situla.org/>
- Mura Drava Bike. (2015). *Muzej Radenske.* Dostopno na: <http://mura-drava-bike.com/opsirnije.asp?id=288>, 15. 8. 2015
- Museums. (2015). *Grad Velika Nedelja.* <http://museums.si/sl/museum/details/1428/grad-velika-nedelja>, 11. 8. 2015
- Natura 2000. (2015). *O Naturi 2000.* Dostopno na: <http://www.natura2000.si/index.php?id=18>, 17. 8. 2015
- Občina Križevci. (2014). *Osrčje Prlekije.* Prlekfest.
- Občina Ljutomer 1. (2015a). *O Ljutomeru.* Dostopno na: <http://www.obcinaljutomer.si/stran/predstavitev/56>, 18. 07. 2015

- Občina Ljutomer 2. (2015b). *Zgodovina*. Dostopno na: <http://www.obcinaljutomer.si/stran/zgodovina/57>, 12. 8. 2015
- Občina Ljutomer 3. (2015c). *Znamenitosti*. Dostopno na: <http://www.obcinaljutomer.si/stran/znamenitosti/59>, 13. 8. 2015
- Ormož. (2015). *Grad Ormož*. Dostopno na: <http://www.ormoz.net/vzorčna-stran/>, 11. 8. 2015
- Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot, *Uradni list RS*, št. 111/04, 70/06, 58/09, 93/10 in 23/15
- Prlekija-on.net 1. (2015a). *Prleško narečje danes*. Dostopno na: <http://www.prlekija-on.net/lokalno/1278/prlesko-narecje-danes.html>, 19. 7. 2015
- Prlekija-on.net 2. (2015b). *Predstavitev Prlekije*. Dostopno na: <http://www.prlekija-on.net/prlekija/o-prlekiji.html>, 6. 8. 2015
- Prlekija-on.net 3. (2015c). *Etnološke znamenitosti*. Dostopno na: <http://www.prlekija-on.net/prlekija/etnoloske-znamenitosti.html>, 15. 8. 2015
- Ritchie, J. B., & Crouch, G. I. (2003). *The competitive destination: A sustainable tourism perspective*. Cabi. str. 44–46.
- Sava Hotels and Resorts. (2015). *Terme Banovci*. Dostopno na: <http://www.sava-hotels-resorts.com/sl/banovci/o-termah-banovci/>, 6. 8. 2015
- Skoberne, P. (2003). *Metoda opredeljevanja potencialnih območij ekološkega omrežja NATURA 2000 v Sloveniji*. MOP, Agencija RS za okolje.
- Slavič, J. (2014) Posvet ljutomerski kasač, 12. september 2014 v Kulturnem domu Križevci pri Ljutomeru [zbornik razprav], Ljutomer: Kasaški klub.
- Slovenia.info 1. (2015a). *Bioterme Mala Nedelja*. Dostopno na: http://www.slovenia.info/si/si/term-kopalisce/Bioterme-Mala-Nedelja.htm?term_kopalisce=2746&lng=1, 6. 8. 2015
- Slovenia.info 2. (2015b). *Grad Ormož*, Dostopno na: http://www.slovenia.info/si/Arhitekturna-dedi%C5%A1%C4%8Dina/GradOrmo%C5%BE.htm?arhitekturne_znamenitosti=5848&lng=1, 11. 8. 2015
- Slovenia.info 3. (2015c). *Muzej Ormož – Grad Velika Nedelja*, <http://www.slovenia.info/si/Muzeji-in-galerije/Muzej-Ormo%C5%BE-grad-Velika-Nedelja.htm?muzej=14433&lng=1>, 11. 8. 2015
- Slovenia-terme.si. (2015). *Zdravilišče Radenci*. Dostopno na: <http://www.slovenia-terme.si/terme-in-zdravilisca/zdravilisce-radenci/>, 6. 8. 2015

- STO. (2010). *Priručnik za hotele za razvoj trajnostnih poslovnih modelov*. Ljubljana: Slovenska turistična organizacija.
- SURS, GURS. (2015). *Občine Republike Slovenije*. Dostopno na: http://www.stat.si/doc/reg/karte%20zadnje/OB%C4%8CINE_zaslon.jpg, 19. 7. 2015
- SURS. (2014). *Prebivalstvo po starosti in spolu, občine, Slovenija, polletno*, Dostopno na: http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=05C4002S&ti=&path=../Database/Dem_soc/05_prebivalstvo/10_stevilo_preb/20_05C40_prebivalstvo_obcine/&lang=2, 19. 7. 2015
- SURS. (2015). *Prenočitvene zmogljivosti po skupinah nastanitvenih objektov, občine, Slovenija, letno*. Dostopno na: http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=2164504S&ti=&path=../Database/Ekonomsko/21_gostinstvo_turizem/02_21645_nastanitev_letno/&lang=2, 5. 8. 2015
- Šmid Hribar, M. (2014). Tipologija dediščine. V J. Nared, N. Razpotnik Visković (ur.), *Upravljanje območij s kulturno dediščino*. Ljubljana: Založba ZRC.
- TD Sveti Jurij ob Ščavnici. (2015). *Mlin na veter*. Dostopno na: <http://www.td-svetijurij.si/ponudba/stara-gora/mlin-na-veter/>, 16. 8. 2015
- TIC Gornja Radgona, Kultprotur Gornja Radgona. *Gornja Radgona*. ZRS Bistra Ptuj.
- TIC Ormož, ZRS Bistra, Ptuj, Podravsko-Ptujsko-Ormoška RDO. *Ormož*. ZRS Bistra Ptuj.
- TIC Radgona 1. (2015a). *Grad Gornja Radgona*. Dostopno na: <http://www.tic-radgona.si/kultura/grad-gornja-radgona/>, 11. 8. 2015
- TIC Radgona 2. (2015b). *Muzej Špital*. <http://www.tic-radgona.si/kultura/muzej-spital/>, 13. 8. 2015
- TIC Radgona 3. (2015c). *dr. Anton Trstenjak*. Dostopno na: <http://www.tic-radgona.si/kultura/ljudje/#c125>, 13. 8. 2015
- TIC Radgona 4. (2015d) *Dajnкова domačija*. Dostopno na: <http://www.tic-radgona.si/kultura/domacija-petra-dajnka/>, 13. 8. 2015
- TKD Ivanjkovci. (2015). *Kulturni spomeniki*. Dostopno na: http://www.tkd-ivanjkovci.info/index.php?option=com_content&task=view&id=8&Itemid=8, 14. 8. 2015
- Trstenjak, A. (1992). O Prlekiji in Prlekih. V F. Stelec (ur.), *Prlekija* (str. 5). Komenda: [samozal.] F. Stele.

- Turistično društvo Mala Nedelja – Radoslavci. (2015). *Turistična kmetija Žinko*. Dostopno na: <http://www.malanedelja.si/turisticni-ponudniki/turisticne-kmetije/turisticna-kmetija-zinko/>, 14. 8. 2015
- UNWTO. (2015). *Glossary of tourism terms*. Dostopno na: <https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/staticunwto/Statistics/Glossary+of+terms.pdf>, 10. 7. 2015
- UNWTO. (2005). *Making tourism more sustainable: A guide for policy makers*. Paris: United Nations Environment Programme, Division of Technology, Industry and Economics.
- Zakon o ohranjanju narave, *Uradni list RS*, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B in 46/14.
- Zakon o varstvu kulturne dediščine (ZVKD-1), *Uradni list RS*, št. 16/2008, str. 1121.
- ZRSVN. (2013). *Naravovarstveni atlas*. Dostopno na: <http://www.naravovarstveni-atlas.si/nvajavni/profile.aspx?id=N2K@ZRSVNJ>.
- ZVKD. (2015). *Kaj je kulturna dediščina?*. Dostopno na: <http://www.zvkds.si/sl/zvkds/varstvo-kulturne-dediscine/o-kulturni-dediscini/kaj-je-kulturna-dediscina/>, 10. 8. 2015

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Nepremična kulturna dediščina Prlekije po občinah.....	1
Priloga 2: Naravna dediščina Prlekije.....	22

Priloga 1: Nepremična kulturna dediščina Prlekije po občinah

OBČINA APAČE

Evidenčna št.: Ime enote:

ARHEOLOŠKA DEDIŠČINA

#6682 Črnci - Rimskodobni nagrobnik ■
#6676 Janhova - Gomilno grobišče ■
#6680 Plitvica - Rimsko gomilno grobišče ■
#6679 Stogovci pri Žepovcih - Villa rustica

PROFANA STAVBNA DEDIŠČINA

#6689 Apače - Hiša Apače 45
#6688 Apače - Hiša Apače 6
#28124 Apače - Stara šola
#6687 Apače - Vila Apače 4
#6684 Črnci - Grad Fridenav
#18049 Janhova - Domačija Grin
#18048 Nasova - Domačija Methans
#18050 Nasova - Lebarjeva hiša
#28162 Novi Vrh - Viničarija Novi Vrh 7
#28161 Novi Vrh - Zidanica Novi Vrh 6
#18375 Stogovci pri Žepovcih - Hiša Stogovci 52
#28125 Vratja vas - Domačija Kukovec
#28171 Vratja vas - Domačija Vnuk
#28126 Vratja vas - Režonjeva hiša
#28127 Vratja vas - Trgovina Satler
#28128 Zgornje Konjišče - Vezjakova klet
#6737 Žepovci - Hiša Žepovci 26

SAKRALNA STAVBNA DEDIŠČINA

#24928 Apače - Znamenje
#2855 Apače - Cerkev Marijinega vnebovzetja
#6715 Apače - Kužno znamenje ob cesti Apače-Črnci I
#27493 Apače - Vaška kapelica
#6716 Črnci - Kužno znamenje ob cesti Apače-Črnci II
#27495 Črnci - Vaška kapelica
#27496 Drobtinci - Trikotno znamenje
#27497 Drobtinci - Vaška kapela
#28317 Drobtinci - Znamenje
#27500 Janhova - Vinkbauerjeva kapelica
#29497 Lutverci - Vaška kapela
#27501 Nasova - Adančeva kapelica
#28163 Nasova - Vaška kapela
#28170 Plitvica - Kužno znamenje
#28314 Plitvica - Vaška kapela
#6722 Podgorje pri Tratah - Kip sv. Pavla
#7611 Podgorje pri Tratah - Znamenje
#6721 Podgorje pri Tratah - Zvonik znamenje
#27510 Segovci - Znamenje
#28165 Stogovci pri Žepovcih - Vaška kapela
#27516 Stogovci pri Žepovcih - Znamenje

#6724 Vratja vas - Znamenje zvonik
#6725 Žepovci - Kužno znamenje
#28318 Žepovci - Vaška kapela
#27518 Žiberci - Vaška kapelica
#6726 Žiberci - Zvonik znamenje

MEMORIALNA DEDIŠČINA

#6717 Črnci - Kužno znamenje ob cesti Apače-Črnci III

NASELBINSKA DEDIŠČINA

#28167 Žepovci - Vas

GORNJA RADGONA

ARHEOLOŠKA DEDIŠČINA

#14273 Gornja Radgona - Prazgodovinska naselbina
#6674 Gornja Radgona - Prazgodovinska naselbina Grajski grič
#14272 Gornja Radgona - Prazgodovinsko gomilno grobišče
#14274 Gornja Radgona - Rimska cesta
#14280 Gornji Ivanjci - Gomila I
#933 Gornji Ivanjci - Gomila II
#954 Gornji Ivanjci - Gomila Ižmenska Dobrava
#14279 Gornji Ivanjci - Gomilno grobišče Ivanjševska Dobrava
#14278 Gornji Ivanjci - Gomilno grobišče Ižmenska Dobrava
#6683 Hercegovščak - Rimskodobna gomila
#6675 Hercegovščak - Rimskodobno gomilno grobišče
#935 Kunova - Rimskodobno gomilno grobišče
#936 Lastomerci - Rimsko gomilno grobišče
#949 Lastomerci - Rimskodobna gomila I
#1476 Lastomerci - Rimskodobna gomila II
#937 Očeslavci - Gomila
#9673 Očeslavci - Gomilno grobišče Gomile
#14275 Podgrad - Gomila I
#14276 Podgrad - Prazgodovinska gomila II
#6677 Podgrad - Prazgodovinska gomila III
#14277 Podgrad - Prazgodovinska gomila IV
#950 Ptujška Cesta - Rimskodobna gomila
#6678 Spodnja Ščavnica - Gomilno grobišče
#940 Spodnji Ivanjci - Rimsko gomilno grobišče
#943 Stavešinci - Rimsko gomilno grobišče

PROFANA STAVBNA DEDIŠČINA

#18055 Črešnjevci - Domačija Šantl
#6728 Črešnjevci - Gralova zidanica
#6745 Črešnjevci - Graščina Črešnjevci 9
#6727 Črešnjevci - Koroščeva vila
#18059 Črešnjevci - Vila Holt
#6736 Črešnjevci - Zidanica Črešnjevci 128
#6708 Gornja Radgona - Admontski dvorec
#24157 Gornja Radgona - Domačija Husjak
#150 Gornja Radgona - Grad
#6686 Gornja Radgona - Grad Šahenturn
#6685 Gornja Radgona - Graščina Rotenturm
#27469 Gornja Radgona - Hiša Jurkovičeva 1

#6694 Gornja Radgona - Hiša Jurkovičeva 17
 #6695 Gornja Radgona - Hiša Jurkovičeva 19
 #6696 Gornja Radgona - Hiša Jurkovičeva 21, 23
 #6697 Gornja Radgona - Hiša Jurkovičeva 25
 #6692 Gornja Radgona - Hiša Jurkovičeva 5
 #6693 Gornja Radgona - Hiša Jurkovičeva 9
 #6702 Gornja Radgona - Hiša Kerenčičeva 11
 #6703 Gornja Radgona - Hiša Kerenčičeva 12
 #6704 Gornja Radgona - Hiša Kerenčičeva 13
 #6705 Gornja Radgona - Hiša Kerenčičeva 16
 #6698 Gornja Radgona - Hiša Kerenčičeva 3
 #6699 Gornja Radgona - Hiša Kerenčičeva 4
 #6700 Gornja Radgona - Hiša Kerenčičeva 5
 #6701 Gornja Radgona - Hiša Kerenčičeva 9
 #6706 Gornja Radgona - Hiša Lackova 17
 #6741 Gornja Radgona - Hiša Maistrov trg 4
 #6709 Gornja Radgona - Hiša Partizanska 12
 #27312 Gornja Radgona - Hiša Partizanska 13
 #6710 Gornja Radgona - Hiša Partizanska 17
 #6711 Gornja Radgona - Hiša Partizanska 26
 #24158 Gornja Radgona - Hiša Partizanska 45
 #24159 Gornja Radgona - Hiša Prešernova 17
 #6713 Gornja Radgona - Hiša Šlebingerjev breg 2
 #6714 Gornja Radgona - Hiša Šlebingerjev breg 3
 #29286 Gornja Radgona - Kino
 #29300 Gornja Radgona - Niz hiš Partizanska 33, 35, 37, 39, 41
 #6712 Gornja Radgona - Smodniški stolp
 #6744 Gornja Radgona - Spominski plošči na stavbi Trate 17
 #6707 Gornja Radgona - Špital
 #27534 Gornja Radgona - Vila Breznik
 #29287 Gornja Radgona - Vila Partizanska 8
 #6746 Gornja Radgona - Železniška postaja
 #6691 Gornja Radgona - Župnišče
 #22222 Gornji Ivanjci - Breznikova vila
 #18376 Gornji Ivanjci - Domačija Breznik
 #27521 Gornji Ivanjci - Domačija Pivar
 #18052 Hercegovščak - Borovičeva zidanica
 #18054 Hercegovščak - Kolblova zidanica
 #18053 Hercegovščak - Zemljičeva hiša
 #7374 Ivanjski Vrh - Frasov mlin
 #27482 Ivanjševeci ob Ščavnici - Počepanova domačija
 #1475 Lokavci - Domačija Jančar
 #413 Lokavci - Viničarija Lokavci 13
 #24161 Mele - Hiša Mele 28
 #484 Negova - Grad
 #18378 Negova - Trojnerova hiša
 #14047 Negova - Župnišče
 #18051 Podgrad - Jagaričeva domačija
 #6733 Police pri Gornji Radgoni - Kodeličeva zidanica
 #6734 Police pri Gornji Radgoni - Novakova zidanica
 #6730 Police pri Gornji Radgoni - Rezačeva vila
 #6731 Police pri Gornji Radgoni - Zidanica Police 42
 #18057 Ptujška Cesta - Vrečova zidanica
 #18377 Spodnja Ščavnica - Domačija Jagarič
 #6732 Spodnja Ščavnica - Skedenj pri hiši Spodnja Ščavnica 82

#18039 Spodnji Ivanjci - Borkov mlin
 #995 Spodnji Ivanjci - Domačija Lešjak
 #18058 Spodnji Ivanjci - Gostilna Slogovič
 #996 Spodnji Ivanjci - Hiša Spodnji Ivanjci 7
 #18047 Zagajski Vrh - Ajlečova klečaja
 #18056 Zbigovci - Domačija Ritonja ■
 #18060 Zbigovci - Kovačeva hiša

SAKRALNA STAVBNA DEDIŠČINA

#27494 Črešnjevci - Vaška kapelica
 #6718 Črešnjevci - Znamenje
 #6719 Črešnjevci - Znamenje sv. Mateja
 #2989 Gornja Radgona - Cerkev sv. Petra
 #6720 Gornja Radgona - Kužno znamenje
 #27542 Gornji Ivanjci - Znamenje pri Breznikovi vili
 #27498 Ivanjševci ob Ščavnici - Znamenje
 #27543 Ivanjševci pri Ščavnici - Vaška kapelica
 #27499 Ivanjševski Vrh - Znamenje
 #454 Mele - Kužno znamenje
 #28316 Mele - Vaška kapela
 #959 Negova - Cerkev Marijinega rojstva
 #27535 Negova - Kip sv. Janeza Nepomuka
 #25562 Negova - Kip sv. Karla Boromejskega
 #27503 Negova - Plojeva kapelica
 #27504 Negova - Znamenje
 #28315 Negova - Zormanova kapela
 #27544 Očeslavci - Strahova kapelica
 #964 Očeslavci - Znamenje
 #965 Orehovski Vrh - Kapelica s skupino Križanja
 #27505 Orehovski Vrh - Znamenje
 #27506 Podgrad - Kapelica
 #29258 Police pri Gornji Radgoni - Vaška kapela
 #27507 Police pri Gornji Radgoni - Znamenje
 #967 Ptujška Cesta - Znamenje sv. Janeza Nepomuka
 #27508 Radvenci - Ketiševa kapelica
 #27509 Radvenci - Znamenje
 #27511 Spodnja Ščavnica - Fajtova kapelica
 #27512 Spodnji Ivanjci - Borkova kapelica
 #28164 Spodnji Ivanjci - Klemenčičeva kapela
 #27513 Spodnji Ivanjci - Znamenje
 #27514 Stavešinci - Vaška kapelica
 #27515 Stavešinci - Znamenje
 #28320 Stavešinski Vrh - Vaška kapela
 #28319 Zagajski Vrh - Čehova kapelica
 #27517 Zagajski Vrh - Dominikova kapelica
 #28174 Zagajski Vrh - Kranerova kapela
 #973 Zbigovci - Znamenje
 #27522 Zbigovci - Znamenje pri hiši Zbigovci 68

MEMORIALNA DEDIŠČINA

#77 Črešnjevci - Rojstna hiša Petra Dajnka
 #6738 Črešnjevci - Spomenik Mariji Rožman
 #6739 Črešnjevci - Spominska plošča Antonu Kremplu
 #6742 Gornja Radgona - Grob Maistrovih borcev
 #15291 Gornja Radgona - Grob padlih v drugi svetovni vojni

#18303 Gornja Radgona - Spomenik NOB
#1004 Očeslavci - Spominska plošča na Tothovem mlinu
#6723 Podgrad - Spolije z graščine Rotenturm
#6743 Police pri Gornji Radgoni - Spomenik Francu Horvatu
#968 Ptujška Cesta - Znamenje
#1007 Zbigovci - Hiša Zbigovci 2

VRTNOARHITEKTURNA DEDIŠČINA

#7907 Gornja Radgona - Vrt družine Kunej
#7610 Norički Vrh - Kunejev dvorec in vrt

NASELBINSKA DEDIŠČINA

#6681 Gornja Radgona - Mestno jedro

RADENCI

ARHEOLOŠKA DEDIŠČINA

#931 Boračeva - Gomilno grobišče Boračevski les
#14855 Hrastje Mota - Gomilno grobišče Gomilce
#947 Hrastje Mota - Gomilno grobišče Gomilice
#934 Kapelski Vrh - Gomilno grobišče
#938 Okoslavci - Rimskodobno gomilno grobišče
#951 Radenci - Rimskodobna gomila Gaj
#941 Spodnji Kocjan - Utrdba Atilov grad
#952 Turjanski Vrh - Rimskodobna gomila

PROFANA STAVBNA DEDIŠČINA

#14031 Hrastje Mota - Domačija Hrastje Mota 10
#14032 Hrastje Mota - Domačija Hrastje Mota 30
#14033 Hrastje Mota - Hiša Hrastje Mota 34
#13572 Hrašenski Vrh - Domačija Hrašenski Vrh 1
#986 Janžev Vrh - Janžev hram
#13573 Janžev Vrh - Viničarija Janžev Vrh 54
#987 Kapelski Vrh - Zidanica Kapelski Vrh 100
#14037 Kapelski Vrh - Zidanica Kapelski Vrh 103
#988 Kapelski Vrh - Zidanica Kapelski Vrh 104
#13577 Kobilščak - Domačija Kobilščak 7
#13578 Kobilščak - Viničarija Kobilščak 6
#13579 Kobilščak - Viničarija Kobilščak 8
#13580 Kobilščak - Zidanica Kobilščak 20
#13597 Murščak - Domačija Murščak 31
#13598 Murščak - Domačija Murščak 38
#17533 Okoslavci - Dolevečeva klet
#14048 Okoslavci - Domačija Okoslavci 34
#14049 Okoslavci - Domačija Okoslavci 62
#14050 Okoslavci - Domačija Okoslavci 72
#14051 Okoslavci - Domačija Okoslavci 73
#14052 Okoslavci - Hiša Okoslavci 65
#17534 Okoslavci - Zdravčeva viničarija
#509 Paričjak - Domačija Paričjak 16
#14056 Paričjak - Domačija Paričjak 22
#14057 Paričjak - Domačija Paričjak 23
#23245 Paričjak - Vinska klet na Kapeli
#14060 Paričjak - Zidanica Paričjak 24

- #989 Rački Vrh - Perkova zidanica
- #13601 Radenski Vrh - Zidanica Radenski Vrh 31
- #990 Radenski Vrh - Zidanica Radenski Vrh 32
- #14073 Šratovci - Domačija Šratovci 13
- #14075 Šratovci - Domačija Šratovci 32
- #14074 Šratovci - Domačija Šratovci 39
- #14076 Šratovci - Hiša Šratovci 12

SAKRALNA STAVBNA DEDIŠČINA

- #13562 Boračeva - Kapelica v središču vasi
- #14027 Boračeva - Znamenje ob cesti
- #12285 Hrastje Mota - Kapela v središču vasi Hrastje
- #12286 Hrastje Mota - Kapelica sredi vasi Mota
- #14034 Hrašenski Vrh - Znamenje
- #20732 Janžev Vrh - Kapelica pri gasilskem domu
- #14035 Janžev Vrh - Kapelica pri hiši Janžev Vrh 7
- #958 Kapelski Vrh - Cerkev sv. Marije Magdalene
- #14036 Kapelski Vrh - Kapelica pri hiši Kapelski Vrh 22
- #14043 Melanjski Vrh - Kapelica pri hiši Melanjski Vrh 2
- #963 Murski Vrh - Znamenje
- #14045 Murščak - Kapelica pri hiši Murščak 31
- #14046 Murščak - Kapelica pri šoli
- #14053 Okoslavci - Kapelica na polju
- #14054 Okoslavci - Kapelica pri hiši Okoslavci 8
- #14058 Paričjak - Kapelica pri hiši Paričjak 4
- #966 Paričjak - Znamenje
- #14059 Paričjak - Znamenje pri hiši Paričjak 13
- #27486 Ptujška Cesta - Kapelica
- #14065 Rački Vrh - Kapelica pri hiši Rački Vrh 14
- #960 Radenci - Kapela sv. Ane
- #970 Radenci - Kapelica
- #969 Radenci - Znamenje
- #14069 Spodnji Kocjan - Kapelica
- #14077 Šratovci - Kapelica
- #14082 Turjanci - Kapelica

MEMORIALNA DEDIŠČINA

- #1002 Hrastje Mota - Rojstna hiša Jakoba Missie

VRTNOARHITRKTURNA DEDIŠČINA

- #14066 Radenci - Zdraviliški park

NASELBINSKA DEDIŠČINA

- #946 Radenci - Zdravilišče Radenci

VERŽEJ

ARHEOLOŠKA DEDIŠČINA

- #1191 Banovci - Slovanska naselbina
- #1186 Veržej - Arheološko najdišče Železniška postaja

PROFANA STAVBNA DEDIŠČINA

- #29032 Bunčani - Domačija Jelenovi
- #29034 Bunčani - Domačija Petovar

#29033 Bunčani - Domačija Župojnovi
 #12288 Veržej - Čebelnjak Tigeli
 #8910 Veržej - Domačija Bunderla
 #23955 Veržej - Domačija Jaušovec
 #25054 Veržej - Domačija Ros
 #29030 Veržej - Domačija Španger
 #25053 Veržej - Domačija Trg Slavka Osterca 1
 #25055 Veržej - Gostilna Seršen
 #7600 Veržej - Mejni kamen št. 2
 #7599 Veržej - Mejni kamen št. 3
 #809 Veržej - Mlin na Muri
 #14857 Veržej - Salezijansko marijanišče
 #8912 Veržej - Zadržni dom

SAKRALNA STAVBNA DEDIŠČINA

#23270 Banovci - Vaška kapela
 #23269 Banovci - Znamenje
 #14856 Bunčani - Vaška kapela
 #3473 Veržej - Cerkev sv. Mihaela
 #8885 Veržej - Marijin steber

MEMORIALNA DEDIŠČINA

#14860 Veržej - Doprsni kip Frana Kovačiča
 #8909 Veržej - Spomenik Slavku Ostercu

NASELBINSKA DEDIŠČINA

#14861 Bunčani - Vaško jedro
 #1189 Veržej - Trško naselje

KRIŽEVCI

ARHEOLOŠKA DEDIŠČINA

#1181 Dobrava pri Stari Novi vasi - Gomilno grobišče
 #1182 Gajševci - Stolp Goličan
 #1193 Ključarovci pri Ljutomeru - Gomila
 #1184 Križevci pri Ljutomeru - Prazgodovinska naselbina Gradišče
 #29912 Lukavci - Arheološko najdišče Gojice
 #1194 Lukavci - Arheološko območje Gomile

PROFANA STAVBNA DEDIŠČINA

#29544 Bučevci - Kosijeva domačija
 #25056 Bučevci - Osterčeva hiša
 #25031 Bučevci - Šafaričeva hiša
 #25030 Bučevci - Žitkova hiša
 #29543 Gajševci - Vodnjak pri Japačovih
 #25034 Grabe pri Ljutomeru - Domačija Slekovec
 #1218 Grabe pri Ljutomeru - Domačija Šoštarich
 #28646 Grabe pri Ljutomeru - Slavičev čebelnjak
 #25035 Iljaševci - Domačija Farkaš
 #25036 Iljaševci - Domačija Iljaševci 21
 #18507 Iljaševci - Domačija Skuhala
 #29545 Iljaševci - Domačija Štuhec
 #25037 Ključarovci pri Ljutomeru - Domačija Bežik
 #25038 Ključarovci pri Ljutomeru - Prijolova hiša

#25039	Ključarovci pri Ljutomeru - Slavičeva hiša
#25040	Ključarovci pri Ljutomeru - Vrbnjakova hiša
#1219	Kokoriči - Domačija Štumf
#25041	Kokoriči - Ivanjšičeva hiša
#25042	Križevci pri Ljutomeru - Bratinova vila
#25043	Križevci pri Ljutomeru - Domačija Kočar
#23271	Križevci pri Ljutomeru - Hiša Križevci pri Ljutomeru 3
#1198	Križevci pri Ljutomeru - Župnišče
#1230	Logarovci - Domačija Logarovci 39b
#25046	Lukavci - Domačija Dunaj
#25048	Lukavci - Domačija Makovec
#25044	Lukavci - Domačija Močnik
#25045	Lukavci - Domačija Šalamun
#1196	Lukavci - Dvorec Lukavci
#29546	Lukavci - Gostilna Makovec
#25047	Lukavci - Krajnčeva hiša
#25049	Lukavci - Muršičeva hiša
#1197	Lukavci - Podeželski dvorec

SAKRALNA STAVBNA DEDIŠČINA

#15492	Berkovci - Vaška kapela
#20003	Boreci - Vaška kapela
#23058	Bučočovci - Vaška kapela
#1201	Bučočovci - Znamenje sv. Jožefa
#20006	Dobrava pri Stari Novi vasi - Vaška kapela
#23023	Grabe pri Ljutomeru - Vaška kapela
#20011	Iljaševci - Kip sv. Frančiška Ksaverija
#1210	Iljaševci - Marijino znamenje
#20012	Iljaševci - Vaška kapela
#1211	Ključarovci pri Ljutomeru - Kužno znamenje
#1212	Ključarovci pri Ljutomeru - Znamenje sv. Frančiška
#19969	Kokoriči - Vaška kapela
#1199	Križevci pri Ljutomeru - Cerkev sv. Križa
#1203	Križevci pri Ljutomeru - Kapela sv. Ane
#1204	Križevci pri Ljutomeru - Znamenje sv. Janeza Nepomuka
#19973	Logarovci - Vaška kapelica
#23056	Lukavci - Vaška kapela
#20046	Stara Nova vas - Brumnova kapelica
#23686	Stara Nova vas - Vaška kapela
#1208	Stara Nova vas - Znamenje Ecce homo
#14858	Vučja vas - Vaška kapela
#28994	Vučja vas - Znamenje sv. Antona
#1209	Vučja vas - Znamenje sv. Roka
#20050	Zasadi pri Vučji vasi - Vaška kapelica

MEMORIALNA DEDIŠČINA

#23688	Križevci pri Ljutomeru - Spomenik NOB	■
#1232	Logarovci - Spomenik ob Žalikovi domačiji	

SVETI JURIJ OB ŠČAVNICI

ARHEOLOŠKA DEDIŠČINA

#9651	Biserjane - Prazgodovinska naselbina
-------	--------------------------------------

#929	Biserjane - Rimskodobna naselbina
#930	Blaguš - Rimsko gomilno grobišče
#9737	Blaguš - Rimsko gomilno grobišče I
#932	Dragotinci - Gomilno grobišče
#15566	Dragotinci - Rimskodobna naselbina Kračine
#15561	Grabonoš - Arheološko najdišče Sodolek
#948	Grabonoš - Rimskodobna gomila
#14505	Grabonoš - Rimskodobno gomilno grobišče
#15430	Slaptinci - Rimsko gomilno grobišče pri Gomili
#939	Slaptinci - Rimsko gomilno grobišče pri Strmecu
#953	Stanetinci - Rimska gomila
#942	Stara Gora - Rimskodobno gomilno grobišče
#944	Terbegovci - Prazgodovinska naselbina

PROFANA STAVBNA DEDIŠČINA

#1215	Bolehnečici - Domačija Fortar
#17517	Bolehnečici - Domačija Pejič
#17516	Bolehnečici - Domačija Pežor
#1217	Bolehnečici - Domačija Slavič
#17518	Bolehnečici - Domačija Trunk
#1216	Bolehnečici - Domačija Župan
#29188	Bolehnečici - Domanjkova hiša
#955	Brezje pri Vidmu ob Ščavnici - Domačija Perger
#982	Dragotinci - Domačija Dragotinci 21
#17521	Dragotinci - Pivarjeva hiša
#983	Grabonoš - Domačija Grabonoš 10
#17523	Grabonoš - Domačija Ivanuša
#17524	Grabonoš - Domačija Šipek
#17525	Grabonoš - Hatmunska preša
#17526	Grabonoš - Jeričkina klet
#984	Grabonoš - Kašča pri hiši Grabonoš 12
#17527	Grabonoš - Mohoričeva klet
#985	Grabonoš - Zidanica Grabonoš 60
#10416	Kupetinci - Vaški studenec
#17537	Selišči - Bultofova preša
#17538	Slaptinci - Domačija Cof
#17540	Slaptinci - Domačija Mihalič
#17541	Slaptinci - Domačija Perc
#17542	Sovjak - Čehova klet
#17544	Sovjak - Domačija Hubrl
#17545	Sovjak - Domačija Mežnar
#676	Sovjak - Klet nasproti hiše Sovjak 69
#17546	Sovjak - Korošakova klet
#994	Sovjak v Slovenskih Goricah - Domačija Sovjak 100
#992	Sovjak v Slovenskih goricah - Domačija Sovjak 73
#993	Sovjak v Slovenskih goricah - Hiša Sovjak 99
#6735	Sovjak v Slovenskih goricah - Klet nasproti hiše Sovjak 54
#675	Sovjak v Slovenskih goricah - Klet Sovjak 26
#17548	Stanetinci - Domačija Klemenčič
#17549	Stanetinci - Domačija Slavič
#1009	Stara Gora - Stara šola
#1484	Sveti Jurij ob Ščavnici - Hiša Videm 15
#6690	Sveti Jurij ob Ščavnici - Vila Mojmir
#957	Sveti Jurij ob Ščavnici - Župnišče
#997	Terbegovci - Domačija Terbegovci 5

- #17550 Ženik - Domačija Krištan
- #998 Ženik - Domačija Ženik 38
- #17551 Ženik - Muhičev studenec
- #17552 Žihlava - Domačija Vočin

SAKRALNA STAVBNA DEDIŠČINA

- #24591 Bolehnečici - Vaška kapela
- #974 Dragotinci - Kapelica
- #24776 Dragotinci - Znamenje
- #24597 Grabonoš - Jonževo znamenje
- #24598 Grabonoš - Šipkova kapelica
- #24599 Grabonoš - Znamenje na Grabonoškem vrhu
- #24600 Grabonoš - Znamenje v vasi
- #24601 Grabšinci - Vaška kapelica
- #19917 Jamna - Jirinova kapela
- #19918 Jamna - Kapelica
- #14044 Kupetinci - Kapelica pri hiši Kupetinci 13
- #24603 Kutinci - Kranjčeva kapela
- #24777 Rožički Vrh - Znamenje
- #24609 Selišči - Vaška kapela
- #24610 Slaptinci - Belčeva kapelica
- #24778 Slaptinci - Kapela
- #971 Slaptinci - Znamenje
- #23936 Sovjak - Kapelica
- #24611 Sovjak - Tibautova kapelica
- #972 Sovjak v Slovenskih goricah - Znamenje
- #961 Stara Gora - Cerkev sv. Duha
- #962 Sveti Jurij ob Ščavnici - Cerkev sv. Jurija
- #24614 Sveti Jurij ob Ščavnici - Kapela
- #18287 Terbegovci - Znamenje

MEMORIALNA DEDIŠČINA

- #999 Biserjane - Hiša Biserjane 1
- #1000 Biserjane - Rojstna hiša Antona Korošca
- #11263 Biserjane - Spomenik železničarjem španskim borcem
- #1005 Blaguš - Spomenik talcem v Blaguškem gozdu
- #1001 Brezje pri Vidmu ob Ščavnici - Hiša Brezje 6
- #1003 Kraljevci - Hiša Kraljevci 29
- #28117 Sveti Jurij ob Ščavnici - Grobišče talcev na pokopališču
- #1006 Sveti Jurij ob Ščavnici - Hiša Videm 20
- #1008 Ženik - Domačija Ženik 54

NASELBINSKA DEDIŠČINA

- #945 Sveti Jurij ob Ščavnici - Trško jedro

LJUTOMER

ARHEOLOŠKA DEDIŠČINA

- #30141 Babinci - Arheološko območje Babinci
- #30038 Babinci - Arheološko območje Kotič
- #1190 Babinci - Strelski dvorec Kaštel
- #8850 Cezanjevci - Arheološko najdišče Ad vicesimum
- #30140 Cezanjevci - Arheološko območje Cezanjevci
- #30139 Cezanjevci - Arheološko območje Kamensčak

#30046	Cezanjevci - Arheološko območje Ob Suhači
#30144	Cven - Arheološko območje Brezje
#13684	Cven - Gomilno grobišče Frajščina
#1180	Cven - Gomilno grobišče Gomile
#13685	Cven - Grad Cven
#29513	Grlava - Arheološko območje Dolge njive
#30036	Krapje - Arheološko območje Pri ježi
#7687	Krapje - Gomilno grobišče Gomile
#1192	Krapje - Gomilno grobišče Na gomilah
#29015	Ljutomer - Arheološko najdišče Ob Globetki
#30143	Ljutomer - Arheološko območje Murica
#30142	Ljutomer - Arheološko območje Žabjak
#8847	Mekotnjak - Gomilno grobišče Libanja
#30047	Noršinci pri Ljutomeru - Arheološko območje Log
#29515	Noršinci pri Ljutomeru - Arheološko območje Prednjice
#30048	Noršinci pri Ljutomeru - Arheološko območje Tremišče
#8845	Noršinci pri Ljutomeru - Rimskodobno gomilno grobišče Noršinski Log
#1185	Precetinci - Arheološko območje Gradišče
#30145	Pristava pri Ljutomeru - Arheološko območje Kamlji
#30136	Zgornji Kamenščak - Arheološko območje Ob Kostanjevici
#30138	Zgornji Kamenščak - Arheološko območje Zgornji Kamenščak
#8852	Zgornji Kamenščak - Gomilno grobišče Gomilica
#8846	Železne Dveri - Gomilno grobišče Židovsko Bukovje

PROFANA STAVBNA DEDIŠČINA

#7477	Babinci - Domačija Kolbl
#1195	Babinci - Gradič Obreza
#24969	Babinci - Krajnčeva hiša
#8853	Branoslavci - Grad Branek
#25032	Bučkovci - Domačija Lint
#24970	Cezanjevci - Domačija Dunaj
#8889	Cezanjevci - Domačija Ravter
#8890	Cezanjevci - Gostilna Lipovec
#24971	Cezanjevci - Stajnkova hiša
#8891	Cuber - Viničarija Cuber 18
#24972	Cven - Stara žrebčarna
#8903	Cven - Zadrugi dom
#25033	Drakovci - Domačija Slana
#20881	Globoka - Zidanica Globoka 14
#8892	Godemarci - Domačija Marjaš
#8900	Godemarci - Domačija Strnišč
#8856	Jeruzalem - Dvorec Jeruzalem
#8893	Jeruzalem - Šafarska hiša
#1220	Krapje - Domačija Babič
#8874	Ljutomer - Dom kulture
#23028	Ljutomer - Gimnazija
#23048	Ljutomer - Golarjeva hiša
#23045	Ljutomer - Hiša Glavni trg 10
#23044	Ljutomer - Hiša Glavni trg 11
#23047	Ljutomer - Hiša Glavni trg 12
#23043	Ljutomer - Hiša Glavni trg 14
#8859	Ljutomer - Hiša Glavni trg 3
#23046	Ljutomer - Hiša Glavni trg 4
#8860	Ljutomer - Hiša Glavni trg 7
#23049	Ljutomer - Hiša Ivana Kaučiča 4

#23272 Ljutomer - Hiša Ivana Kaučiča 6
 #23042 Ljutomer - Hiša Kajuhova 4
 #8863 Ljutomer - Hiša Kerenčičeva 1
 #8862 Ljutomer - Hiša Kerenčičeva 2
 #14824 Ljutomer - Hiša Kolodvorska 12
 #23019 Ljutomer - Hiša Kolodvorska 13
 #23041 Ljutomer - Hiša Miklošičev trg 1
 #8911 Ljutomer - Hiša Miklošičev trg 2
 #23040 Ljutomer - Hiša Miklošičev trg 4
 #23027 Ljutomer - Hiša Miklošičev trg 5
 #8865 Ljutomer - Hiša Ormoška 2
 #25019 Ljutomer - Hiša Ormoška 22
 #25018 Ljutomer - Hiša Ormoška 24
 #8866 Ljutomer - Hiša Ormoška 4
 #23051 Ljutomer - Hiša Postružnikova 14
 #8871 Ljutomer - Hiša Prešernova 10
 #23039 Ljutomer - Hiša Prešernova 11
 #8872 Ljutomer - Hiša Prešernova 12
 #23038 Ljutomer - Hiša Prešernova 13
 #14654 Ljutomer - Hiša Prešernova 14
 #23052 Ljutomer - Hiša Prešernova 17
 #8867 Ljutomer - Hiša Prešernova 2
 #23053 Ljutomer - Hiša Prešernova 27
 #8868 Ljutomer - Hiša Prešernova 3
 #8869 Ljutomer - Hiša Prešernova 4
 #23037 Ljutomer - Hiša Prešernova 6
 #23036 Ljutomer - Hiša Prešernova 7
 #23035 Ljutomer - Hiša Prešernova 9
 #8875 Ljutomer - Hiša Ptujška 6
 #8876 Ljutomer - Hiša Razlagova 5
 #14653 Ljutomer - Hiša Stari trg 10
 #23034 Ljutomer - Hiša Stari trg 12
 #23033 Ljutomer - Hiša Stari trg 8
 #8877 Ljutomer - Hiša Stari trg 9
 #8878 Ljutomer - Hiša Trg Jakoba Babiča 1
 #23032 Ljutomer - Hiša Trg Jakoba Babiča 2
 #14656 Ljutomer - Hiša Ulica Jureša Cirila 1
 #14655 Ljutomer - Hiša Vrazova 1
 #23031 Ljutomer - Hiša Vrazova 15
 #23030 Ljutomer - Hiša Vrazova 16
 #23029 Ljutomer - Hiša Vrazova 3
 #8879 Ljutomer - Hiša Vrazova 4
 #23026 Ljutomer - Miklošičev trg 6
 #8858 Ljutomer - Območje Mestne hiše
 #23025 Ljutomer - Osnovna šola Ivana Cankarja
 #8861 Ljutomer - Posojilnica Glavni trg 13
 #8870 Ljutomer - Stara pošta
 #8873 Ljutomer - Vila Prešernova 16
 #23054 Ljutomer - Vila Prešernova 26
 #8864 Ljutomer - Župnišče
 #8888 Mala Nedelja - Domačija Senčar
 #27343 Mala Nedelja - Kulturni dom
 #24973 Mala Nedelja - Lončarjeva hiša
 #24974 Mala Nedelja - Meglova hiša
 #8901 Mala Nedelja - Šola

#8855 Mala Nedelja - Župnišče
 #25050 Mekotnjak - Domačija Stajnko
 #1223 Moravci v Slovenskih goricah - Domačija Moravci 106
 #1221 Moravci v Slovenskih goricah - Domačija Moravci 5
 #1472 Moravci v Slovenskih goricah - Grabnarjeva klečaja
 #1226 Moravci v Slovenskih goricah - Muršičeva klečaja
 #1222 Moravci v Slovenskih goricah - Šijančeva klečaja
 #24975 Moravci v Slovenskih goricah - Trstenjakova klečaja
 #1224 Moravci v Slovenskih goricah - Vaški vodnjak
 #1225 Moravci v Slovenskih goricah - Županova klečaja
 #1227 Mota - Domačija Rajh
 #24976 Mota - Domačija Žitek
 #25051 Noršinci pri Ljutomeru - Domačija Noršinci pri Ljutomeru 18
 #1229 Noršinci pri Ljutomeru - Domačija Vogrinec
 #1228 Noršinci pri Ljutomeru - Gostilna Vaupotič
 #8894 Nunska Graba - Kodoličeva zidanica
 #25052 Nunska Graba - Schmidova zidanica
 #21216 Plešivica pri Ljutomeru - Petovarjeva zidanica
 #8854 Podgradje - Vardov dvorec
 #1231 Precetinci - Lebaričeva klečaja
 #8895 Radomerščak - Domačija Radomerščak 19
 #597 Radomerščak - Rojstna hiša Frana Miklošiča
 #8896 Stara Cesta - Domačija Senčar
 #8897 Stročja vas - Domačija Puconja
 #8898 Vogričevci - Domačija Trstenjak
 #8899 Zgornji Kamenščak - Hiša Zgornji Kamenščak 25
 #8750 Železne Dveri - Vinogradniški dvorec
 #894 Železne Dveri - Zidanica Železne Dveri 11

SAKRALNA STAVBNA DEDIŠČINA

#23024 Babinci - Vaška kapela
 #19961 Branoslavci - Vaška kapela
 #1485 Bučkovci - Sobočanova kapelica
 #2922 Cezanjevci - Cerkev sv. Roka in Sebastijana
 #19962 Cezanjevci - Nagrobna kapela družine Stajnko
 #19963 Cezanjevci - Trikotno znamenje
 #19964 Cezanjevci - Znamenje južno od vasi
 #20286 Cven - Babičeva kapelica
 #3110 Cven - Kapela sv. Jožefa
 #20004 Cven - Kuharjeva kapelica
 #20005 Cven - Znamenje
 #20007 Desnjak - Vaška kapelica
 #20137 Desnjak - Znamenje
 #19965 Drakovci - Marijina kapelica
 #19966 Drakovci - Repova kapelica
 #19967 Drakovci - Vaška kapelica
 #8880 Globoka - Kapela Marije Angelske
 #8886 Godemarci - Kužno znamenje
 #19968 Godemarci - Vaška kapelica
 #20009 Gresovščak - Vaška kapelica
 #20010 Grlava - Vaška kapela
 #3183 Jeruzalem - Cerkev Marije sedem žalosti
 #23059 Krapje - Vaška kapela v Spodnjem Krapju
 #20013 Krapje - Vaška kapela v Zgornjem Krapju
 #23060 Krištanci - Vaška kapela

#23684 Krištanci - Znamenje
 #3108 Ljutomer - Cerkev sv. Janeza Krstnika
 #19970 Ljutomer - Fričeva kapelica
 #8881 Ljutomer - Kapela sv. Florijana
 #23055 Ljutomer - Kapelica sv. Ane
 #8882 Ljutomer - Marijino znamenje
 #19971 Ljutomer - Znamenje
 #19972 Ljutomer - Žižkovo znamenje
 #19975 Mala Nedelja - Bohonečeva kapelica
 #3133 Mala Nedelja - Cerkev sv. Trojice
 #20015 Mekotnjak - Novakova kapelica
 #20148 Moravci v Slovenskih goricah - Grazlova kapelica
 #1213 Moravci v Slovenskih goricah - Kapela pri hiši Moravci 102
 #1214 Moravci v Slovenskih goricah - Zorečova kapela
 #20016 Mota - Lesjakova kapelica
 #20017 Mota - Vaška kapela
 #23057 Noršinci pri Ljutomeru - Vaška kapela
 #1205 Noršinci pri Ljutomeru - Znamenje sv. Janeza Nepomuka
 #3109 Podgradje - Cerkev sv. Ane
 #20018 Podgradje - Vaška kapelica
 #1206 Precetinci - Sitarovska kapela
 #20019 Presika - Vaška kapela
 #20020 Pristava pri Ljutomeru - Vaška kapela
 #20042 Radomerje - Znamenje
 #20306 Radomerščak - Kapelica
 #20043 Radomerščak - Vaška kapelica
 #19976 Radoslavci - Vaška kapela
 #8883 Slamnjak - Znamenje s Pieta
 #20045 Stara Cesta - Kapela na Benetku
 #2923 Stara Cesta - Vaška kapela
 #8884 Stara Cesta - Znamenje sv. Petra
 #23687 Stročja vas - Vaška kapela
 #20047 Stročja vas - Znamenje
 #20048 Šalinci - Znamenje
 #20049 Vidanovci - Sobočanova kapelica
 #19977 Vogričevci - Vaška kapela

MEMORIALNA DEDIŠČINA

#12125 Cezanjevci - Rojstna hiša Janka Ribiča
 #8902 Cezanjevci - Spomenik NOB
 #8916 Cezanjevci - Spomenik ustreljenim žrtvam fašizma
 #8904 Desnjak - Rojstna hiša Janeza Kavčiča
 #1234 Drakovci - Rojstna hiša Karla Grosmana
 #8905 Ilovci - Spomenik NOB
 #19858 Ljutomer - Doprsni kip Frana Miklošiča
 #20014 Ljutomer - Kapela na pokopališču
 #8827 Ljutomer - Park prvega slovenskega tabora
 #8906 Ljutomer - Spomenik Jurešu Cirilu-Maksu
 #25593 Ljutomer - Spomenik NOB
 #1471 Mala Nedelja - Grobna kapela rodbine Lipša
 #8915 Mala Nedelja - Spomenik Antonu Kremplu
 #8914 Mala Nedelja - Spomenik Jakobu Razlagu
 #22454 Mala Nedelja - Spomenik NOB
 #1473 Mala Nedelja - Spomenik talcem
 #1233 Mota - Spomenik pri Smodiševem mlinu

- #8907 Slamnjak - Lipovčeva vila
#8908 Stročja vas - Košarjeva domačija
#8913 Vogričevci - Filipičeva hiša

VRTNOARHITEKTURNA DEDIŠČINA

- #23689 Jeruzalem - Fischerauerjev vrt

NASELBINSKA DEDIŠČINA

- #8848 Cezanjevci - Trško jedro
#1188 Cven - Vaško jedro
#8849 Jeruzalem - Vas
#24977 Krapje - Vaško jedro Gornje Krapje
#407 Ljutomer - Mestno jedro
#1187 Mala Nedelja - Vaško jedro

KULTURNA KRAJINA

- #7867 Jeruzalem - Jeruzalemske gorice

SVETI TOMAŽ

ARHEOLOŠKA DEDIŠČINA

- #30155 Koračice - Arheološko območje Koračice
#30163 Pršetinci - Arheološko območje Pršetinci
#30156 Savci - Arheološko območje Šarjak
#6055 Savci - Gomilno grobišče Breg
#6048 Sejanci - Gomilno grobišče Goršenca
#15433 Sejanci - Gomilno grobišče Pod Malevino
#6059 Senik pri Ormožu - Gomilno grobišče Štrkovec
#6061 Trnovci - Gomila

PROFANA STAVBNA DEDIŠČINA

- #6334 Hranjigovci - Klečaja na parceli 1249
#8937 Hranjigovci - Klečaja na parceli 159
#29137 Koračice - Brumnova klet
#24963 Koračice - Hiša Koračice 42
#6040 Koračice - Klečaja pri kapelici
#6043 Mala vas pri Ormožu - Domačija Mala vas 26
#6038 Mala vas pri Ormožu - Klečaja na parceli S 29
#6042 Mala vas pri Ormožu - Klečaja pod domačijo Mala vas 24
#24986 Mezgovci - Klemenčeva klečaja
#24987 Mezgovci - Polančeva klečaja
#24988 Mezgovci - Viničarija Mezgovci 9
#24991 Rucmanci - Domačija Ritonja
#24992 Savci - Domačija Meško
#9127 Savci - Vodni mlin
#25002 Trnovci - Domačija Hojnik
#779 Trnovci - Domačija Trnovci 46
#778 Trnovci - Domačija Trnovci 6
#29868 Trnovci - Majcenova klet
#29867 Trnovci - Repova klet

SAKRALNA STAVBNA DEDIŠČINA

- #23697 Bratonečice - Vaška kapela
#20175 Godemarci - Koroščeva kapelica

#20140	Hranjigovci - Bratuševa kapelica
#23691	Koračice - Kociprova kapelica
#20177	Mezgovci - Majcenova kapelica
#20178	Mezgovci - Vaška kapela
#20181	Pršetinci - Vaška kapela
#20182	Pršetinci - Vavpotičeva kapelica
#23695	Rakovci - Vaška kapela
#20155	Rucmanci - Vaška kapelica
#20156	Savci - Vaška kapela
#20185	Sejanci - Majcenova kapela
#20186	Sejanci - Vaška kapelica
#20187	Senik pri Ormožu - Majcenova kapelica
#3452	Tomaž pri Ormožu - Cerkev sv. Tomaža

MEMORIALNA DEDIŠČINA

#6317	Gornji Ključarevci - Rojstna hiša Frana Ksavra Meška
#6309	Tomaž pri Ormožu - Rojstna hiša Vinka Megle

NASELBINSKA DEDIŠČINA

#6308	Tomaž pri Ormožu - Vas
-------	------------------------

ORMOŽ

ARHEOLOŠKA DEDIŠČINA

#29514	Cvetkovci - Arheološko območje Dobrava
#29744	Cvetkovci - Rimska cesta Poetovio-Savaria
#23581	Cvetkovci - Rimskodobna naselbina
#23583	Dobrava pri Ormožu - Prazgodovinska naselbina
#15303	Dobrava pri Ormožu - Rimski gomili Hajndl
#23582	Drakšl - Prazgodovinska naselbina
#6033	Hajndl - Arheološko najdišče
#6049	Hardek - Arheološko najdišče Na bregu
#6058	Hum pri Ormožu - Rimska cesta Poetovio-Savaria
#30040	Lešnica pri Ormožu - Arheološko območje Kuharič
#23584	Lešnica pri Ormožu - Prazgodovinska naselbina
#6037	Loperšice - Rimska cesta Poetovio-Savaria
#15435	Loperšice - Rimsko gomilno grobišče
#29228	Mihovci pri Veliki Nedelji - Arheološko najdišče Spodnje Polje
#6039	Mihovci pri Veliki Nedelji - Neolitska naselbina
#10665	Mihovci pri Veliki Nedelji - Rimska cesta Poetovio-Savaria
#6051	Miklavž pri Ormožu - Rimsko gomilno grobišče I
#6482	Miklavž pri Ormožu - Rimsko gomilno grobišče II
#500	Ormož - Arheološko najdišče Mestno jedro
#29700	Ormož - Rimska cesta Poetovio-Savaria
#6052	Osluševci - Rimsko grobišče
#29189	Pavlovci - Arheološko najdišče Med potokoma
#6053	Pavlovci - Rimska stavba
#6054	Pavlovski Vrh - Neolitska naselbina
#6041	Pušenci - Prazgodovinska naselbina Cerkvišče
#10667	Pušenci - Rimska cesta
#10666	Pušenci - Rimske gomile
#6056	Sodinci - Gradišče Kujzjak
#30039	Stanovno - Arheološko območje Prijol
#9013	Strjanci - Bronastodobna naselbina

#10668 Strjanci - Eneolitska naselbina
 #6060 Trgovišče - Rimska cesta
 #6057 Vičanci - Gomilno grobišče Štrkovec
 #29970 Vičanci - Rimskodobno gomilno grobišče Škrlec
 #29756 Žerovinci - Arheološko območje Pod Hujbarom
 #6062 Žerovinci - Rimska gomila

PROFANA STAVBNA DEDIŠČINA

#67 Cerovec Stanka Vraza - Rojstna hiša Stanka Vraza
 #20956 Hardek - Grajski marof
 #14822 Hardek - Hiša Hardek 1
 #14823 Hardek - Osnovna šola
 #6315 Hermanci - Dvorec Temnar
 #29966 Hum pri Ormožu - Čurinova klet
 #29971 Hum pri Ormožu - Štajmanova klečaja
 #6284 Hum pri Ormožu - Vinogradniški dvorec
 #24961 Ivanjkovci - Hiša Ivanjkovci 5
 #8925 Ivanjkovci - Petovarjeva preša na Stanovščaku
 #6050 Kajžar - Zidanica na Kajžarju 21
 #6045 Lahonci - Domačija Lahonci 89
 #6047 Lahonci - Preša na domačiji Lahonci 27
 #24964 Lešnica pri Ormožu - Domačija Habjanič
 #24965 Lešnica pri Ormožu - Hiša Lešnica 21
 #24966 Lešnica pri Ormožu - Zidanica Lešnica 18a
 #24984 Libanja - Hiša Libanja 10
 #24985 Litmerk - Zidanica Litmerk 46
 #18686 Litmerk - Zidanica Litmerk 47
 #6036 Miklavž pri Ormožu - Kečkova hiša
 #14825 Ormož - Bolnišnica
 #6288 Ormož - Grad
 #6289 Ormož - Hiša Kerenčičev trg 1
 #14826 Ormož - Hiša Kerenčičev trg 12
 #14827 Ormož - Hiša Kerenčičev trg 2
 #6290 Ormož - Hiša Kerenčičev trg 3
 #14828 Ormož - Hiša Kerenčičev trg 4
 #14829 Ormož - Hiša Kerenčičev trg 5
 #6291 Ormož - Hiša Kerenčičev trg 8
 #6292 Ormož - Hiša Kerenčičev trg 9
 #18031 Ormož - Hiša Kolodvorska 1
 #14830 Ormož - Hiša Kolodvorska 4
 #6293 Ormož - Hiša Kolodvorska 6
 #20958 Ormož - Hiša Ljutomerska 11
 #20957 Ormož - Hiša Ljutomerska 9
 #6294 Ormož - Hiša Poštna 1
 #14831 Ormož - Hiša Poštna 4
 #14055 Ormož - Hiša Ptujška 1
 #6295 Ormož - Hiša Ptujška 11
 #14832 Ormož - Hiša Ptujška 12
 #14833 Ormož - Hiša Ptujška 17
 #14834 Ormož - Hiša Ptujška 3
 #14652 Ormož - Hiša Ptujška 5
 #14835 Ormož - Hiša Ptujška 6
 #14836 Ormož - Hiša Ptujška 7
 #6296 Ormož - Hiša Skolibrova 10
 #6297 Ormož - Hiša Skolibrova 11

#6298 Ormož - Hiša Skolibrova 12
 #14837 Ormož - Hiša Ulica dr. Hrovata 10
 #14838 Ormož - Hiša Vrazova 1
 #14839 Ormož - Hiša Vrazova 4
 #14840 Ormož - Hiša Vrazova 9
 #14843 Ormož - Rojsova vila
 #6335 Ormož - Vila Ptujška 20
 #14844 Ormož - Vila Ptujška 31
 #6300 Ormož - Vila Skolibrova 19
 #14845 Ormož - Vila Skolibrova 7
 #14846 Ormož - Vila Ulica dr. Hrovata 2
 #6299 Ormož - Župnišče Skolibrova 15
 #29965 Pavlovski vrh - Klet ob hiši Pavlovski vrh 68
 #6034 Preclava - Hiša Preclava 3
 #6322 Pušenci - Mlin Pušenci 4
 #634 Runeč - Domačija Runeč 24
 #1097 Runeč - Domačija Runeč 4
 #29972 Runeč - Tonova klet
 #8923 Spodnji Ključarovci - Domačija Spodnji Ključarovci 1
 #25001 Stanovno - Hiša Stanovno 21
 #8926 Šardinje - Klečaja pri hiši Šardinje 32
 #8927 Šardinje - Vinska klet Šardinje 16
 #25003 Veličane - Malekova zidanica
 #6316 Velika Nedelja - Dvorec Kogl
 #800 Velika Nedelja - Grad
 #6311 Velika Nedelja - Hiša Velika Nedelja 11
 #6312 Velika Nedelja - Hiša Velika Nedelja 14
 #6313 Velika Nedelja - Hiša Velika Nedelja 15
 #25004 Velika Nedelja - Hiša Velika Nedelja 3
 #25005 Velika Nedelja - Hiša Velika Nedelja 5
 #25006 Velika Nedelja - Hiša Velika Nedelja 6
 #25007 Velika Nedelja - Šola
 #25009 Velika Nedelja - Vila Velika Nedelja 1
 #25010 Veliki Brebrovnik - Domačija Polak
 #25011 Veliki Brebrovnik - Zidanica Veliki Brebrovnik 109
 #8928 Vičanci - Domačija Vičanci 63
 #25012 Vičanci - Hiša Vičanci 12
 #8929 Vinski Vrh - Domačija Vinski Vrh 1
 #8930 Vinski Vrh - Vinska klet Vinski Vrh 73
 #25013 Vuzmetinci - Hiša Vuzmetinci 14
 #25014 Žvab - Hiša Žvab 15
 #8931 Žvab - Preša

SAKRALNA STAVBNA DEDIŠČINA

#20166 C Cerovec Stanka Vraza - Kosijeva kapelica
 #20167 Cerovec Stanka Vraza - Vaška kapelica
 #20168 Cvetkovci - Komehejeva kapelica
 #20169 Cvetkovci - Krumplova kapelica
 #20170 Cvetkovci - Pehčeva kapelica
 #20171 Cvetkovci - Županova kapelica
 #3470 Drakšl - Kapela sv. Ane
 #6326 Drakšl - Meškova kapelica
 #23008 Frankovci - Vaška kapelica v spodnji vasi
 #20172 Frankovci - Vaška kapelica v zgornji vasi
 #20173 Gomila pri Kogu - Znamenje

#20138	Hajndl - Kanekarjeva kapela
#20174	Hardek - Cimermanova kapelica
#20139	Hardek - Vaška kapelica
#3215	Hum pri Ormožu - Cerkev sv. Janeza Krstnika
#6327	Ivanjkovci - Znamenje
#21557	Ivanjkovci - Znamenje v Stanovnem
#2891	Kog - Cerkev sv. Bolfenka
#6286	Kog - Kapela Matere Božje
#20143	Lahonci - Vaška kapela
#20142	Lahonci - Znamenje v Gruškovnjaku
#9590	Lahonci - Znamenje v Kungoti
#6332	Lešnica pri Ormožu - Znamenje pri domačiji Lah
#20176	Libanja - Vaška kapela
#6323	Litmerk - Kapelica ob križišču
#20144	Loperšice - Vaška kapelica
#20145	Mihalovci - Hudžarova kapela
#20146	Mihalovci - Lahova kapelica
#20179	Mihovci pri Veliki Nedelji - Šmidlova kapelica
#6331	Mihovci pri Veliki Nedelji - Znamenje ob križišču
#3182	Miklavž pri Ormožu - Cerkev sv. Miklavža
#20147	Miklavž pri Ormožu - Vogrinova kapela
#3214	Ormož - Cerkev sv. Jakoba
#6301	Ormož - Kapelica sv. Ane
#14842	Ormož - Marijino znamenje
#6330	Osluševci - Znamenje ob cesti
#20180	Pavlovci - Kidričeva kapelica
#23009	Podgorci - Bombekova kapelica
#3098	Podgorci - Cerkev sv. Lenarta
#6303	Podgorci - Znamenje
#6324	Pušenci - Kapelica sv. Janeza Nepomuka
#20183	Pušenci - Vaška kapelica
#20154	Ritmerk - Mariničeva kapelica
#6329	Runeč - Znamenje s Trpečim Kristusom
#20157	Senešci - Vaška kapela
#20184	Senešci - Vaška kapelica
#23010	Sodinci - Vaška kapela
#20160	Spodnji Ključarovci - Kapela
#20161	Spodnji Ključarovci - Petrova kapelica
#2872	Stanovno - Hčiričeva kapelica
#20188	Strjanci - Vuzemova kapelica
#20162	Strmec pri Ormožu - Vaška kapelica
#3401	Svetinje - Cerkev Vseh svetnikov
#20191	Trgovišče - Novakova kapelica
#20192	Trgovišče - Rajhova kapelica
#20193	Trgovišče - Zahčeva kapelica
#799	Velika Nedelja - Cerkev sv. Trojice
#6314	Velika Nedelja - Kip sv. Janeza Nepomuka
#3184	Veliki Brebrovnik - Kapela Lurške Matere božje
#23011	Vičanci - Kapela
#20309	Vodranci - Vaška kapelica
#20194	Žerovinci - Vaška kapela

SAKRALNO PROFANA STAVBNA DEDIŠČINA

#6333 Kog - Trikotno znamenje

MEMORIALNA DEDIŠČINA

- #6321 Jastrebcı - Rojstna hiša Jožeta Kerenčiča
- #6320 Mihalovci - Spomenik talcem
- #20340 Ormož - Spomenik padlim v prvi svetovni vojni

VRTNOARHITEKTURNA DEDIŠČINA

- #14347 Ormož - Kostanjev drevored

NASELBINSKA DEDIŠČINA

- #6283 Hum pri Ormožu - Vaško jedro
- #6285 Kog - Vaško jedro
- #24989 Miklavž pri Ormožu - Vaško jedro
- #499 Ormož - Mestno jedro
- #6302 Podgorci - Vaško jedro
- #7085 Runeč - Vas
- #6287 Svetinje - Vas
- #6310 Velika Nedelja - Vas

RAZKRIŽJE

ARHEOLOŠKA DEDIŠČINA

- #1183 Gibina - Rimsko gomilno grobišče
- #1470 Šafarsko - Prazgodovinska naselbina

PROFANA STAVBNA DEDIŠČINA

- #20984 Razkrižje - Horvatova kovačija
- #1235 Razkrižje - Mlin
- #23685 Razkrižje - Župnišče
- #20001 Veščica - Mejni kamen št. 22
- #20002 Veščica - Mejni kamen št. 5

SAKRALNA STAVBNA DEDIŠČINA

- #1202 Gibina - Kamnito razpelo
- #20008 Gibina - Vaška kapela
- #1200 Razkrižje - Cerkev sv. Janeza Nepomuka
- #20044 Razkrižje - Lesjakova kapelica
- #1207 Razkrižje - Znamenje s Pieta
- #8887 Šprinc - Kapelica

SREDIŠČE OB DRAVI

ARHEOLOŠKA DEDIŠČINA

- #10664 Godeninci - Rimski cesta Poetovio-Savaria
- #6035 Godeninci - Rimski stavba
- #6044 Grabe pri Ormožu - Arheološko najdišče Cirkvica
- #25803 Obrež - Arheološko najdišče Pri cesti
- #25802 Obrež - Arheološko najdišče Pri Koračici
- #29706 Središče ob Dravi - Arheološko najdišče Gradišče
- #30073 Središče ob Dravi - Arheološko območje Lipje
- #15432 Šalovci pri Ormožu - Rimski cesta Poetovio-Savaria
- #6046 Šalovci pri Ormožu - Rimski gomilno grobišče

PROFANA STAVBNA DEDIŠČINA

#24959	Grabe pri Ormožu - Domačija Grabe 15
#24960	Grabe pri Ormožu - Domačija Grabe 17
#6318	Grabe pri Ormožu - Hiša Grabe 32
#6319	Grabe pri Ormožu - Hiša Grabe 33
#24990	Obrež - Domačija Obrež 95
#29878	Obrež - Domačija Pri Gašparci
#8924	Središče ob Dravi - Domačija Bercetova 5
#29879	Središče ob Dravi - Domačija Kočevar
#24997	Središče ob Dravi - Domačija Slovenska 85
#24998	Središče ob Dravi - Hiša Trg talcev 1
#24999	Središče ob Dravi - Hiša Trg talcev 4
#25000	Središče ob Dravi - Sokolski dom

SAKRALNA STAVBNA DEDIŠČINA

#6325	Godeninci - Kapelica Brezmadežne
#3389	Grabe pri Ormožu - Cerkev sv. Duha
#20149	Obrež - Raušlova kapelica
#23012	Obrež - Vaška kapelica
#3388	Središče ob Dravi - Cerkev Marije sedem žalosti
#6307	Središče ob Dravi - Tristrano znamenje
#6305	Središče ob Dravi - Znamenje s kipom Brezmadežne
#6306	Središče ob Dravi - Znamenje s kipom sedečega Kristusa
#20189	Šalovci pri Ormožu - Brumnova kapelica
#20190	Šalovci pri Ormožu - Znamenje

MEMORIALNA DEDIŠČINA

#23698	Grabe pri Ormožu - Spomenik padlim v prvi svetovni vojni
#23699	Središče ob Dravi - Spomenik NOB

NASELBINSKA DEDIŠČINA

#6304	Središče ob Dravi - Vas
-------	-------------------------

Priloga 2: Naravna dediščina Prlekije

NARAVNE VREDNOTE PO OBČINAH

OBČINA APAČE

Identifikacijska št.: 4211

Ime NV: *Arda - nižinski gozd*

Kratka oznaka: *Kompleks nižinskega gozda na Apaškem polju, zahodno od Gornje Radgone*

Zvrst: *Ekosistemska, zoološka*

Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 7425

Ime NV: *Konjišče - gramoznice*

Kratka oznaka: *Habitat ogroženih živalskih vrst v gramoznicah ob Muri pri Zgornjem Konjišču, severozahodno od Gornje Radgone*

Zvrst: *Zoološka, ekosistemska*

Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 7469

Ime NV: *Mura - loka 1*

Kratka oznaka: *Sonaravna struga reke Mure z obrežji in prodišči od Šentilja do Hotize*

Zvrst: *Hidrološka, zoološka*

Pomen: *državni*

OBČINA GORNJA RADGONA

Identifikacijska št.: 7469

Ime NV: *Mura - loka 1*

Kratka oznaka: *Sonaravna struga reke Mure z obrežji in prodišči od Šentilja do Hotize*

Zvrst: *Hidrološka, zoološka*

Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 867

Ime NV: *Polička slatina*

Kratka oznaka: *Izvir mineralne vode južno od Police, jugozahodno od Gornje Radgone*

Zvrst: *Geološka, hidrološka*

Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 863

Ime NV: *Leljakova slatina*

Kratka oznaka: *Izvir mineralne vode severovzhodno od Spodnje Ščavnice, jugzahodno od Gornje Radgone*

Zvrst: *Geološka, hidrološka*

Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 7413

Ime NV: *Ščavnica - zgornji tok*

Kratka oznaka: *Zgornji tok Ščavnice od izvira do Spodnje Ščavnice, jugozahodno od Gornje Radgone*

Zvrst: *Hidrološka, zoološka*

Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 7044
Ime NV: *Slepica - mofeta*
Kratka oznaka: *Izviri ogljikovega dioksida na robu Ščavniške doline pri Stavešinskem vrhu, jugozahodno od Radencev*
Zvrst: *Ekosistemska, geološka*
Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 869
Ime NV: *Ihovska slatina*
Kratka oznaka: *Izvir mineralne vode vzhodno od Ihove, severovzhodno od Lenarta*
Zvrst: *Geološka, hidrološka*
Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 736
Ime NV: *Radvenska slatina*
Kratka oznaka: *Izvir mineralne vode v Ščavniški dolini, jugovzhodno od Radvencev, jugozahodno od Gornje Radgone*
Zvrst: *Geološka, hidrološka*
Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 856
Ime NV: *Lokavska slatina*
Kratka oznaka: *Izvir mineralne vode v Lokavskem brdu, severozahodno od Negove*
Zvrst: *Hidrološka, geološka*
Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 737
Ime NV: *Ivanjševska slatina*
Kratka oznaka: *Izvir mineralne vode v Ščavniški dolini, južno od Gornje Radgone*
Zvrst: *Hidrološka, geološka*
Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 79
Ime NV: *Ivanjševci - mofeta*
Kratka oznaka: *Mofeta v Ščavniški dolini, ob cesti Stavešinci - Ivanjševci, severovzhodno od Lenarta v Slovenskih Goricah*
Zvrst: *Geološka*
Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 7552
Ime NV: *Slatinske gomile*
Kratka oznaka: *Izvir mineralne vode severozahodno od Stavešincev, vzhodno od Benedikta v Slovenskih Goricah*
Zvrst: *Geološka, hidrološka*
Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 859
Ime NV: *Stavešinska slatina*
Kratka oznaka: *Izvir mineralne vode v Gornjih Ivancih, jugozahodno od Radencev*
Zvrst: *Hidrološka, geološka*
Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 874

Ime NV: *Očeslavska slatina*

Kratka oznaka: *Izvir mineralne vode na travniku južno od središča vasi Očeslavci v dolini Ščavnice*

Zvrst: *Geološka, hidrološka*

Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 738

Ime NV: *Ujterska slatina*

Kratka oznaka: *Izvir mineralne vode v Ščavniški dolini, jugozahodno od Radencev*

Zvrst: *Geološka, hidrološka*

Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 6949

Ime NV: *Tothov mlin - stara struga*

Kratka oznaka: *Ohranjena stara struga Ščavnice pri Tothovem mlinu pri Očeslavcih, južno od Radencev*

Zvrst: *Ekosistemska, zoološka, botanična*

Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 199

Ime NV: *Negovsko jezero*

Kratka oznaka: *Akumulacijsko jezero Kunovskega potoka, desnega pritoka Ščavnice, pri Negovi, severovzhodno od Lenarta v Slovenskih Goricah*

Zvrst: *Zoološka, ekosistemska, botanična*

Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 7006

Ime NV: *Hercegovščak - duglazija*

Kratka oznaka: *Duglazija izjemnih dimenzij v Hercegovščaku, jugozahodno od Gornje Radgone*

Zvrst: *drevesna*

Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 7083

Ime NV: *Hercegovščak - ginko*

Kratka oznaka: *Ginko izjemnih dimenzij v Hercegovščaku, jugozahodno od Gornje Radgone*

Zvrst: *drevesna*

Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 6985

Ime NV: *Gornja Radgona - bukev 1*

Kratka oznaka: *Bukev izjemnih dimenzij za osnovno šolo v Gornji Radgoni*

Zvrst: *drevesna*

Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 6986

Ime NV: *Gornja Radgona - bukev 2*

Kratka oznaka: *Bukev izjemnih dimenzij za osnovno šolo v Gornji Radgoni*

Zvrst: *drevesna*

Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 7023
Ime NV: *Lisjakova struga - vrba*
Kratka oznaka: *Vrba izjemnih dimenzij v Lisjakovi strugi, jugovzhodno od Gornje Radgone*
Zvrst: *drevesna*
Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 7088
Ime NV: *Melajnska gmajna - črni topol*
Kratka oznaka: *Črni topol izjemnih dimenzij v Melajnski gmajni, jugovzhodno od Gornje Radgone*
Zvrst: *drevesna*
Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 864
Ime NV: *Niderlov hrast*
Kratka oznaka: *Dob izjemnih dimenzij severovzhodno od Spodnje Ščavnice, jugozahodno od Gornje Radgone*
Zvrst: *drevesna*
Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 6981
Ime NV: *Kunovska dobrava - bukev*
Kratka oznaka: *Bukev izjemnih dimenzij južno od Gornjih Ivanjcev, vzhodno od Lenarta*
Zvrst: *drevesna*
Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 6987
Ime NV: *Črni gaj - črni bor*
Kratka oznaka: *Črni bor izjemnih dimenzij jugovzhodno od Negove, južno od Gornje Radgone*
Zvrst: *drevesna*
Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 7086
Ime NV: *Halužnica - macesen*
Kratka oznaka: *Macesen izjemnih dimenzij v Halužnici, severovzhodno od Lenarta v Slovenskih Goricah*
Zvrst: *drevesna*
Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 7018
Ime NV: *Kogl - smreka*
Kratka oznaka: *Smreka izjemnih dimenzij na Koglu, jugovzhodno od Negove, severovzhodno od Lenarta v Slovenskih Goricah*
Zvrst: *drevesna*
Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 7016
Ime NV: *Lipnikova graba - smreka*
Kratka oznaka: *Smreka izjemnih dimenzij jugozahodno od Negove, severovzhodno od Lenarta v Slovenskih Goricah*
Zvrst: *drevesna*
Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 6994
Ime NV: *Žigrtov hrast*
Kratka oznaka: *Hrast izjemnih dimenzij jugovzhodno od Negove, južno od Gornje Radgone*
Zvrst: *drevesna*
Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 7019
Ime NV: *Mulečova tisa*
Kratka oznaka: *Tisa izjemnih dimenzij v Kunovi, severovzhodno od Lenarta v Slovenskih Goricah*
Zvrst: *drevesna*
Pomen: *državni*

OBČINA RADENCI

Identifikacijska št.: 7469
Ime NV: *Mura - loka 1*
Kratka oznaka: *Sonaravna struga reke Mure z obrežji in prodišči od Šentilja do Hotize*
Zvrst: *Hidrološka, zoološka*
Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 7022
Ime NV: *Stara struga - vez*
Kratka oznaka: *Vez izjemnih dimenzij vzhodno od Radencev*
Zvrst: *drevesna*
Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 884
Ime NV: *Norička slatina*
Kratka oznaka: *Izvir mineralne vode Norička slatina, južno od Radencev*
Zvrst: *Geološka, hidrološka*
Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 7013
Ime NV: *Plavečov skorš*
Kratka oznaka: *Skorš izjemnih dimenzij na Murskem vrhu, jugozahodno od Radencev*
Zvrst: *drevesna*
Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 6949
Ime NV: *Tothov mlin - stara struga*
Kratka oznaka: *Ohranjena stara struga Ščavnice pri Tothovem mlinu pri Očeslavcih, južno od Radencev*
Zvrst: *Ekosistemska, zoološka, botanična*
Pomen: *državni*

OBČINA SVETI JURIJ OB ŠČAVNICI

Identifikacijska št.: 7085
Ime NV: *Slugova gledičija*
Kratka oznaka: *Gledičija izjemnih dimenzij v Stanetincih, severozahodno od Ljutomera*
Zvrst: *drevesna*

Pomen: *lokalni*
Identifikacijska št.: 877
Ime NV: *Belečov hrast*
Kratka oznaka: *Dob izjemnih dimenzij v Čakovi, južno od Radencev*
Zvrst: *drevesna*
Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 7091
Ime NV: *Vrbnjakov bor*
Kratka oznaka: *Rdeči bor izjemnih dimenzij južno od Grabonoš, jugozahodno od Radencev*
Zvrst: *drevesna*
Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 6950
Ime NV: *Ščavnica - stara struga*
Kratka oznaka: *Ohranjena stara struga Ščavnice pri Žihlavi, vzhodno od Lenarta v Slovenskih Goricah*
Zvrst: *Zoološka, botanična, ekosistemska*
Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 7087
Ime NV: *Mariničova murva*
Kratka oznaka: *Črna murva izjemnih dimenzij v Bolehnečicah, južno od Radencev*
Zvrst: *drevesna*
Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 7017
Ime NV: *Zamudove smreke*
Kratka oznaka: *Smreke izjemnih dimenzij v Terbegovcih, južno od Radencev*
Zvrst: *drevesna*
Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 6984
Ime NV: *Sovjak - bukev*
Kratka oznaka: *Bukev izjemnih dimenzij v Sovjaku, vzhodno od Lenarta v Slovenskih Goricah*
Zvrst: *drevesna*
Pomen: *lokalni*

OBČINA VERŽEJ

Identifikacijska št.: 7021
Ime NV: *Župnijska šuma - črni topol*
Kratka oznaka: *Orjaški črni topol v Župnijski šumi, vzhodno od Veržeja*
Zvrst: *drevesna*
Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 7469
Ime NV: *Mura - loka 1*
Kratka oznaka: *Sonaravna struga reke Mure z obrežji in prodišči od Šentilja do Hotize*
Zvrst: *Hidrološka, zoološka*
Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 6991
Ime NV: *Veržej - divji kostanj 1*
Kratka oznaka: *Divji kostanj izjemnih dimenzij v Veržeju*
Zvrst: *drevesna*
Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 6992
Ime NV: *Veržej - divji kostanj 2*
Kratka oznaka: *Divji kostanj izjemnih dimenzij v Veržeju*
Zvrst: *drevesna*
Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 343
Ime NV: *Veržej - rastišče narcis 1*
Kratka oznaka: *Rastišče ogroženih belih narcis (Narcissus poeticus) vzhodno od Veržeja*
Zvrst: *Botanična, ekosistemska*
Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 7402
Ime NV: *Veržej - rastišče narcis 2*
Kratka oznaka: *Rastišče ogroženih belih narcis (Narcissus poeticus) vzhodno od Veržeja*
Zvrst: *Ekosistemska, botanična*
Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 7403
Ime NV: *Veržej - rastišče narcis 3*
Kratka oznaka: *Rastišče ogroženih belih narcis (Narcissus poeticus) vzhodno od Veržeja*
Zvrst: *Ekosistemska, botanična*
Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 7404
Ime NV: *Veržej - rastišče narcis 4*
Kratka oznaka: *Rastišče ogroženih belih narcis (Narcissus poeticus) vzhodno od Veržeja*
Zvrst: *Ekosistemska, botanična*
Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 7405
Ime NV: *Veržej - rastišče narcis 5*
Kratka oznaka: *Rastišče ogroženih belih narcis (Narcissus poeticus) vzhodno od Veržeja*
Zvrst: *Ekosistemska, botanična*
Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 7406
Ime NV: *Veržej - rastišče narcis 6*
Kratka oznaka: *Rastišče ogroženih belih narcis (Narcissus poeticus) vzhodno od Veržeja*
Zvrst: *Ekosistemska, botanična*
Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 7090
Ime NV: *Župnijska šuma - vez*
Kratka oznaka: *Vez izjemnih dimenzij v Župnijski šumi, vzhodno od Veržeja*
Zvrst: *drevesna*
Pomen: *lokalni*

OBČINA KRIŽEVCI

Identifikacijska št.: 7424

Ime NV: *Boreci - glinokop*

Kratka oznaka: *Habitat ogroženih živalskih vrst v glinokopu jugozahodno od Borecev pri Ljutomeru*

Zvrst: *Ekosistemska, zoološka*

Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 7416

Ime NV: *Gajševsko jezero*

Kratka oznaka: *Akumulacijsko jezero na Ščavnici pri Gajševcih, zahodno od Ljutomera*

Zvrst: *Zoološka, ekosistemska, botanična*

Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 7469

Ime NV: *Mura - loka 1*

Kratka oznaka: *Sonaravna struga reke Mure z obrežji in prodišči od Šentilja do Hotize*

Zvrst: *Hidrološka, zoološka*

Pomen: *državni*

OBČINA SVETI TOMAŽ

Identifikacijska št.: 6932

Ime NV: *Senčak - hruška*

Kratka oznaka: *Hruška izjemnih dimenzij v Senčaku, severovzhodno od Dornave*

Zvrst: *drevesna*

Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 7311

Ime NV: *Savci - rastišče močvirske logarice*

Kratka oznaka: *Rastišče močvirske logarice (Fritillaria meleagris) na mokrotnih ekstenzivnih travnikih pri Savcih, severovzhodno od Ptuja*

Zvrst: *botanična*

Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 6936

Ime NV: *Janžekovičev dob 1*

Kratka oznaka: *Dob izjemnih dimenzij v Koračicah, severozahodno od Ormoža*

Zvrst: *drevesna*

Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 6934

Ime NV: *Janžekovičev dob 3*

Kratka oznaka: *Dob izjemnih dimenzij v Koračicah, severozahodno od Ormoža*

Zvrst: *drevesna*

Pomen: *lokalni*

OBČINA LJUTOMER

Identifikacijska št.: 7093

Ime NV: *Kuršinci - rastišče sibirske perunike*

Kratka oznaka: *Rastišče sibirske perunike (Iris sibirica) na travniku ob potoku Turji pri Kuršincih, zahodno od Ljutomera*

Zvrst: *botanična*

Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 7469

Ime NV: *Mura - loka 1*

Kratka oznaka: *Sonaravna struga reke Mure z obrežji in prodišči od Šentilja do Hotize*

Zvrst: *Hidrološka, zoološka*

Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 7010

Ime NV: *Štrasarova jama - lipovec*

Kratka oznaka: *Lipovec izjemnih dimenzij v Štrasarovi jami, severno od Ljutomera*

Zvrst: *drevesna*

Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 1866

Ime NV: *Babji Ložič*

Kratka oznaka: *Ohranjen gozdni kompleks nižinskih dobovo-gabrovih gozdov pri Ljutomeru*

Zvrst: *ekosistemska*

Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 6951

Ime NV: *Noršinci - dob*

Kratka oznaka: *Dob v Noršincih, severozahodno od Ljutomera*

Zvrst: *drevesna*

Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 6975

Ime NV: *Sršenov log*

Kratka oznaka: *Mestni gozdni park ob Ščavnici v Ljutomeru*

Zvrst: *Ekosistemska, oblikovalna*

Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 7015

Ime NV: *Kamenščak - skorš*

Kratka oznaka: *Skorš izjemnih dimenzij jugozahodno od Ljutomera*

Zvrst: *drevesna*

Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 6997

Ime NV: *Pihlarov dob*

Kratka oznaka: *Dob izjemnih dimenzij v Radomerju, jugozahodno od Ljutomera*

Zvrst: *drevesna*

Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 6998
Ime NV: *Sršenov log - dob*
Kratka oznaka: *Dob izjemnih dimenzij v Sršenovem logu v Ljutomeru*
Zvrst: *drevesna*
Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 190
Ime NV: *Mota - gnezdišče sivih čapelj*
Kratka oznaka: *Gnezdišče sivih čapelj ob Muri pri Moti, severovzhodno od Ljutomera*
Zvrst: *Ekosistemska, zoološka*
Pomen: *državni*

OBČINA RAZKRIŽJE

Identifikacijska št.: 7469
Ime NV: *Mura - loka 1*
Kratka oznaka: *Sonaravna struga reke Mure z obrežji in prodišči od Šentilja do Hotize*
Zvrst: *Hidrološka, zoološka*
Pomen: *državni*

OBČINA ORMOŽ

Identifikacijska št.: 6928
Ime NV: *Lahonci - lipi*
Kratka oznaka: *Lipi ob kapeli v Lahoncih, severno od Ormoža*
Zvrst: *drevesna*
Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 6929
Ime NV: *Vrazova lipa*
Kratka oznaka: *Lipa pri hiši Stanka Vraza v Cerovcu, severno od Ormoža*
Zvrst: *drevesna*
Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 6923
Ime NV: *Veličane - lipa*
Kratka oznaka: *Lipa izjemnih dimenzij ob cesti Svetinje - Jeruzalem, severno od Ormoža*
Zvrst: *drevesna*
Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 6930
Ime NV: *Blumenauovi pravi kostanji*
Kratka oznaka: *Trije pravi kostanji izjemnih dimenzij pri domačiji Blumenau, severovzhodno od Ormoža*
Zvrst: *drevesna*
Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 7476
Ime NV: *Ivanjkovci - mokrotni travniki*
Kratka oznaka: *Kompleks zaraščajočih mokrotnih travnikov ob železniški progi Ormož - Ljutomer, severno od Ivanjkovcev*
Zvrst: *ekosistemska*

Pomen: *lokalni*
Identifikacijska št.: 6953
Ime NV: *Drava - rečna loka 2*
Kratka oznaka: *Reka Drava z rečno loko na območju med Markovci in Zavrčem*
Zvrst: *zoološka, hidrološka*
Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 6919
Ime NV: *Trgovišče - beli topol*
Kratka oznaka: *Orjaški beli topol v Trgovišču, zahodno od Ormoža*
Zvrst: *drevesna*
Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 6918
Ime NV: *Velika Nedelja - beli topol*
Kratka oznaka: *Orjaški beli topol na otoku pri Veliki Nedelji, zahodno od Ormoža*
Zvrst: *drevesna*
Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 6943
Ime NV: *Sejanca - stara struga*
Kratka oznaka: *Ohranjena struga levega pritoka Pesnice, severozahodno od Ormoža*
Zvrst: *hidrološka*
Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 6933
Ime NV: *Ormož - dob*
Kratka oznaka: *Dob izjemnih dimenzij ob izlivu Lešnice v Dravo, zahodno od Ormoža*
Zvrst: *drevesna*
Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 6937
Ime NV: *Ormož - zimzelena hrasta*
Kratka oznaka: *Zimzelena hrasta ob cesti na Hardek v Ormožu*
Zvrst: *drevesna*
Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 6938
Ime NV: *Pavlovci - bor*
Kratka oznaka: *Bor v obliki črke H v gozdu med Pavlovci in Presikami, severno od Ormoža*
Zvrst: *drevesna*
Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 1819
Ime NV: *Ormoško jezero*
Kratka oznaka: *Akumulacijsko jezero na reki Dravi, vzhodno od Ormoža*
Zvrst: *Ekosistemska, zoološka*
Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 6960
Ime NV: *Drava - rečna loka 3*
Kratka oznaka: *Reka Drava z rečno loko na območju med Ormoškim jezerom in Središčem ob Dravi*
Zvrst: *Hidrološka, zoološka, botanična*
Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 6927
Ime NV: *Najžarjeva lipa*
Kratka oznaka: *Lipa izjemnih dimenzij v Loperšicah, vzhodno od Ormoža*
Zvrst: *drevesna*
Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 6940
Ime NV: *Koračica*
Kratka oznaka: *Gozd črne jelše in belega gabra južno od ceste Loperšice - Godeninci, vzhodno od Ormoža*
Zvrst: *ekosistemska*
Pomen: *lokalni*

OBČINA SREDIŠČE OB DRAVI

Identifikacijska št.: 6940
Ime NV: *Koračica*
Kratka oznaka: *Gozd črne jelše in belega gabra južno od ceste Loperšice - Godeninci, vzhodno od Ormoža*
Zvrst: *ekosistemska*
Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 6939
Ime NV: *Majcenova bora*
Kratka oznaka: *Rdeča bora izjemnih dimenzij v Brezju, južno od Ormoža*
Zvrst: *drevesna*
Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 6924
Ime NV: *Središče ob Dravi - lipa*
Kratka oznaka: *Slikovita lipa v Središču ob Dravi*
Zvrst: *drevesna*
Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 6942
Ime NV: *Trnava*
Kratka oznaka: *Levi pritok Drave, severno od Središča ob Dravi, habitat zavarovanih živalskih in rastlinskih vrst.*
Zvrst: *Hidrološka, zoološka, botanična*
Pomen: *lokalni*

Identifikacijska št.: 7442
Ime NV: *Središče ob Dravi - habitat hrčka*
Kratka oznaka: *Habitat hrčka (*Cricetus cricetus*) južno od Središča ob Dravi, vzhodno od Ormoža*
Zvrst: *zoološka*
Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 6961
Ime NV: *Drava - reka 3*
Kratka oznaka: *Sonaravna struga reke Drave z obrežji in prodišči med Ormoškim jezerom in Središčem ob Dravi, južno od Središča ob Dravi*
Zvrst: *Hidrološka, ekosistemska*
Pomen: *državni*

Identifikacijska št.: 6960

Ime NV: *Drava - rečna loka 3*

Kratka oznaka: *Reka Drava z rečno loko na območju med Ormoškim jezerom in Središčem ob Dravi*

Zvrst: *Hidrološka, zoološka, botanična*

Pomen: *državni*

OBMOČJA NATURA 2000

Ime območja Nature: *Radgonsko - Kapelske Gorice*

ID območja: *SI3000194*

Ime skupine: *SAC*

Ime območja Nature: *Osrednje Slovenske gorice*

ID območja: *SI3000302*

Ime skupine: *pSCI*

Ime območja Nature: *Grabonoš*

ID območja: *SI3000228*

Ime skupine: *SAC*

Ime območja Nature: *Boreci*

ID območja: *SI3000147*

Ime skupine: *SAC*

Ime območja Nature: *Libanja*

ID območja: *SI3000142*

Ime skupine: *pSCI, SAC*

Ime območja Nature: *Obrež*

ID območja: *SI3000149*

Ime skupine: *SAC*

Ime območja Nature: *Središče ob Dravi - Hraščica*

ID območja: *SI3000150*

Ime skupine: *SAC*

Ime območja: *Stanetinski in Kupetinski potok*

ID območja: *3000069*

Ime skupine:

ZAVAROVANA OBMOČJA:

Identifikacijska št.: 640

Ime zavarovanega območja: *Krajinski park Negova in Negovsko jezero*

Staro ime: *Negova - krajinski park in Negovsko jezero*

Vrsta zavarovanega območja: *krajinski park*

Površina (ha): *176,52*

Pomen zavarovanega območja: *lokalni*

Zavarovano od: *24.11.1967*

Identifikacijska št.: 857
Ime zavarovanega območja: *Krajinski park ljutomerski ribniki in jeruzalemske gorice*
Staro ime: *Krajinski park ljutomerski ribniki in jeruzalemske gorice*
Vrsta zavarovanega območja: *krajinski park*
Površina (ha): *1345,69*
Pomen zavarovanega območja: *lokalni*
Zavarovano od: *11.06.1976*

Identifikacijska št.: 1080
Ime zavarovanega območja: *Krajinski park Jeruzalemsko - Ormoške gorice*
Staro ime: *Jeruzalemsko - Ormoške gorice*
Vrsta zavarovanega območja: *krajinski park*
Površina (ha): *1910,52*
Pomen zavarovanega območja: *lokalni*
Zavarovano od: *20.11.1992*

Identifikacijska št.: 1082
Ime zavarovanega območja: *Koračica*
Staro ime: *Koračica*
Vrsta zavarovanega območja: *naravni rezervat*
Površina (ha): *108,22*
Pomen zavarovanega območja: *lokalni*
Opomba: *gozdni rezervat*
Zavarovano od: *20.11.1992*

Identifikacijska št.: 1113
Ime zavarovanega območja: *Ormož, grajski park*
Staro ime: *Park gradu v Ormožu*
Vrsta zavarovanega območja: *spomenik oblikovane narave*
Površina (ha): *10,9*
Pomen zavarovanega območja: *državni*
Opomba: *podvojeno zavarovanje z imeni: Park gradu v Ormožu / Ormož, grajski park*
Zavarovano od: *06.02.1947*

Identifikacijska št.: 1083
Ime zavarovanega območja: *Rezervat Ormoško jezero*
Staro ime: *Ormoško jezero*
Vrsta zavarovanega območja: *naravni rezervat*
Površina (ha): *110,32*
Pomen zavarovanega območja: *lokalni*
Zavarovano od: *20.11.1992*

ZAVAROVANA OBMOČJA – TOČKE

Identifikacijska št.: 861
Ime zavarovanega območja: *Spomenik narave rastišč narcis v Veržaju*
Staro ime: *Veržej - rastišče narcis*
Vrsta zavarovanega območja: *naravni spomenik*
Pomen zavarovanega območja: *lokalni*
Zavarovano od: *11.06.1976*

Identifikacijska št.: 866
Ime zavarovanega območja: *Jelka v Moravcih*
Staro ime: *Moravci - jelka*
Vrsta zavarovanega območja: *naravni spomenik*
Pomen zavarovanega območja: *lokalni*
Zavarovano od: *11.06.1976*

Identifikacijska št.: 1658
Ime zavarovanega območja: *Hrastov park Sršenov log pri Ljutomeru*
Staro ime: *Sršenov log pri Ljutomeru - hrastov park*
Vrsta zavarovanega območja: *spomenik oblikovane narave*
Pomen zavarovanega območja: *državni*
Zavarovano od: *14.06.1951*

Identifikacijska št.: 864
Ime zavarovanega območja: *Hrast v Radomerju 3*
Staro ime: *Radomerje - hrast v Radomerju 3*
Vrsta zavarovanega območja: *naravni spomenik*
Pomen zavarovanega območja: *lokalni*
Zavarovano od: *11.06.1976*

Identifikacijska št.: 1105
Ime zavarovanega območja: *Lahonci, sekvoja pred hišo št. 102*
Staro ime: *Lahonci, sekvoja pred hišo št. 102*
Vrsta zavarovanega območja: *naravni spomenik*
Pomen zavarovanega območja: *lokalni*
Zavarovano od: *20.11.1992*

Identifikacijska št.: 1099
Ime zavarovanega območja: *Pršetinci, vaška lipa*
Staro ime: *Pršetinci, vaška lipa*
Vrsta zavarovanega območja: *naravni spomenik*
Pomen zavarovanega območja: *lokalni*
Zavarovano od: *20.11.1992*

Identifikacijska št.: 1096
Ime zavarovanega območja: *Cerovec Stanka Vraza št. 30, Vrazova spominska lipa*
Staro ime: *Cerovec Stanka Vraza št. 30, Vrazova spominska lipa*
Vrsta zavarovanega območja: *naravni spomenik*
Pomen zavarovanega območja: *lokalni*
Zavarovano od: *20.11.1992*

Identifikacijska št.: 1093
Ime zavarovanega območja: *Mali Brebrovnik (nasproti hiše št. 21) - pravi kostanj*
Staro ime: *Mali Brebrovnik (nasproti hiše št. 21) - pravi kostanj*
Vrsta zavarovanega območja: *naravni spomenik*
Pomen zavarovanega območja: *lokalni*
Zavarovano od: *20.11.1992*

Identifikacijska št.: 1111
Ime zavarovanega območja: *Lipa na Svetinjah, Svetinje*
Staro ime: *Svetinje - lipa*
Vrsta zavarovanega območja: *naravni spomenik*
Pomen zavarovanega območja: *lokalni*

Zavarovano od: 20.11.1992

Identifikacijska št.: 1103

Ime zavarovanega območja: *Veliki Brebrovnik št. 110, Trstenjakova lipa*

Staro ime: *Veliki Brebrovnik št. 110, Trstenjakova lipa*

Vrsta zavarovanega območja: *naravni spomenik*

Pomen zavarovanega območja: *lokalni*

Zavarovano od: 20.11.1992

Identifikacijska št.: 1101

Ime zavarovanega območja: *Središče, lipa na Gradišču*

Staro ime: *Središče, lipa na Gradišču*

Vrsta zavarovanega območja: *naravni spomenik*

Pomen zavarovanega območja: *lokalni*

Zavarovano od: 20.11.1992

Identifikacijska št.: 1095

Ime zavarovanega območja: *Veliki Brebrovnik št. 105, pravi kostanj Simonič - Blumenau*

Staro ime: *Veliki Brebrovnik št. 105, pravi kostanj Simonič - Blumenau*

Vrsta zavarovanega območja: *naravni spomenik*

Pomen zavarovanega območja: *lokalni*

Zavarovano od: 20.11.1992

Identifikacijska št.: 1110

Ime zavarovanega območja: *Lipa pri cerkvi sv. Miklavža pri Ormožu*

Staro ime: *sv. Miklavž pri Ormožu - lipa pri cerkvi*

Vrsta zavarovanega območja: *naravni spomenik*

Pomen zavarovanega območja: *lokalni*

Zavarovano od: 20.11.1992

Identifikacijska št.: 1100

Ime zavarovanega območja: *Sodinci, vaška lipa*

Staro ime: *Sodinci, vaška lipa*

Vrsta zavarovanega območja: *naravni spomenik*

Pomen zavarovanega območja: *lokalni*

Zavarovano od: 20.11.1992

Identifikacijska št.: 1087

Ime zavarovanega območja: *V "H" zraščena bora*

Staro ime: *v "H" zaraščena bora*

Vrsta zavarovanega območja: *naravni spomenik*

Pomen zavarovanega območja: *lokalni*

Zavarovano od: 20.11.1992

Identifikacijska št.: 1084

Ime zavarovanega območja: *Potok Trnava z obrežjem*

Staro ime: *Potok Trnava z obrežjem*

Vrsta zavarovanega območja: *naravni spomenik*

Pomen zavarovanega območja: *lokalni*

Zavarovano od: 20.11.1992

Identifikacijska št.: 1092
Ime zavarovanega območja: *Ormož, Dob ob izviru Lešnice*
Staro ime: *Ormož, Dob ob izviru Lešnice*
Vrsta zavarovanega območja: *naravni spomenik*
Pomen zavarovanega območja: *lokalni*
Zavarovano od: *20.11.1992*

Identifikacijska št.: 1081
Ime zavarovanega območja: *Rastišče rakitovca Središče ob Dravi*
Staro ime: *Središče ob Dravi - rastišče rakitovca*
Vrsta zavarovanega območja: *naravni rezervat*
Pomen zavarovanega območja: *lokalni*
Zavarovano od: *20.11.1992*

Identifikacijska št.: 1114
Ime zavarovanega območja: *Ormož, drevored divjega kostanja ob Kolodvorski cesti pri železniški postaji*
Staro ime: *Ormož, drevored divjega kostanja ob Kolodvorski cesti pri železniški postaji*
Vrsta zavarovanega območja: *spomenik oblikovane narave*
Pomen zavarovanega območja: *lokalni*
Zavarovano od: *20.11.1992*

Identifikacijska št.: 1086
Ime zavarovanega območja: *Grabe, Majcenova bora*
Staro ime: *Grabe, Majcenova bora*
Vrsta zavarovanega območja: *naravni spomenik*
Pomen zavarovanega območja: *lokalni*
Zavarovano od: *20.11.1992*

Identifikacijska št.: 1104
Ime zavarovanega območja: *Središče ob Dravi, maklen ob Poštni ulici*
Staro ime: *Središče ob Dravi, maklen ob Poštni ulici*
Vrsta zavarovanega območja: *naravni spomenik*
Pomen zavarovanega območja: *lokalni*
Zavarovano od: *20.11.1992*

Identifikacijska št.: 232
Ime zavarovanega območja: *Ormož-rastišče rakitovca*
Staro ime: *Ormož-rastišče rakitovca*
Vrsta zavarovanega območja: *naravni spomenik*
Pomen zavarovanega območja: *lokalni*
Zavarovano od: *20.05.1983*